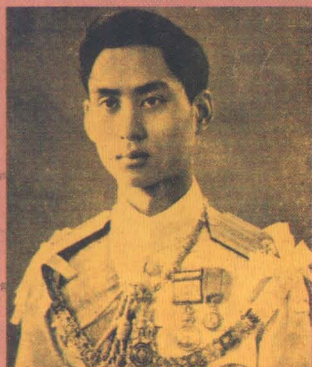

๕๐ปี

พระทูลกระหม่อมแก้วจากพสกนิกรไปแล้ว

๙ มิถุนายน ๒๕๕๙

ข้าพระพุทธเจ้า นายสุพจน์ ด่านตระกูล

50 ปีพระทูลกระหม่อมแก้วจากพสกนิกรไปแล้ว

9 มิถุนายน 2484

โดย

สุพจน์ ด่านตระกูล

สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม

126 ซ.บุรีรังสรรค์ ถ.พิบูลสงคราม อ.เมือง จ.นนทบุรี

โทร. 525-2266 โทรสาร 525-2266

จัดพิมพ์

บริษัท สายน้ำ

จัดจำหน่าย

บริษัท พชรกานต์พับลิเคชัน จำกัด

คอมพิวกราฟิก

ยุคนธ์ พงษ์ไพโรจน์

ปก

พิมพ์ที่

บริษัท ศรีเอทีฟ พับลิชชิง จำกัด

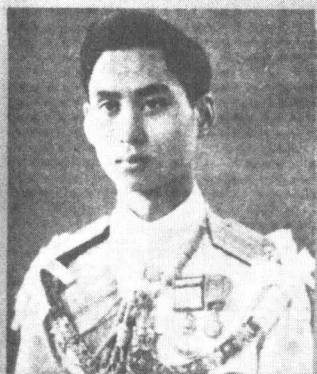
410/9-10 ถ.ลาดพร้าว (ระหว่าง ซอย 20-22)

แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม.10900

โทร. 511-4014, 513-7765 โทรสาร. 511-4014

นายณัฐพัฒน์ บำรุงฤทธิ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

มกราคม 2539

๕๐ปี

พระทูลกระหม่อมแก้วจากพสกนิกรไปแล้ว

๙ มิถุนายน ๒๔๘๙

75 บาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายสุพจน์ ด่านตระกูล

คำขึ้นต้น

ด้วยผู้ใช้นามปากกาว่า “สนททะเล” ที่มีนามจริงสมมุติว่า “เสริมศรี เอกชัย” ซึ่งเป็นนักเขียนคอลัมน์ประจำอยู่ หนังสือพิมพ์ มติชน รายงานได้เขียนบทความ 50 ปี พระพุทธพระบรมมหาราชวัง ลงตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ดังกล่าว ฉบับประจำวันที่ 12 มิถุนายน 2538

ในบทความนั้นได้กล่าวรวมไปถึงกรณีสวรรคตของในหลวง อาณาจักร แต่เป็นการกล่าวถึงอย่างเขาเล่าว่าตามโฆษณาชวนเชื่อของบาง กลุ่มการเมืองที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหลายประการ ผมจึงได้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงไปยังหนังสือพิมพ์มติชน- เพื่อขอให้หนังสือพิมพ์นั้น ช่วยนำข้อเท็จจริงลงตีพิมพ์เผยแพร่ให้ผู้อ่านที่ได้อ่านบทความของ “สนททะเล” ได้ทราบความจริงตามความเป็นจริงด้วย ข้อเท็จจริงที่ผมส่งไปให้หนังสือพิมพ์ มติชน มีรายละเอียดดังนี้

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดิ-พูนสุข พณยศ

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

19 มิถุนายน 2538

เรียน บรรณาธิการ นสพ.มติชน รายวัน

หนังสือพิมพ์ มติชน รายวัน ฉบับวันจันทร์ที่ 12 มิถุนายน พุทธศักราช 2538 ภายใต้ความรับผิดชอบของท่าน ได้ลงบทความชื่อ **“50 ปี พระพุทธระหม่อมแก้ว”** เขียนโดยผู้ใช้นามปากกาว่า **“สนทะเล”** เนื้อหาของบทความนี้มีเป็นสองตอน ตอนแรกพูดถึงกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทมหิดล และตอนที่สองเป็นคำสรรเสริญในหลวงภูมิพลอดุลยเดช ที่ครองราชย์มาครบ 50 ปี

ข้อเขียนของ **“สนทะเล”** ตอนที่สอง เป็นไปตามอหยาศัยผมไม่มีอะไรจะท้วงติง แต่ข้อเขียนตอนที่พูดถึงกรณีสวรรคตในหลวงอานันทฯ นั้น เป็นการเขียนที่ฝ่าฝืนสัจจะ โดยเอาความเท็จที่แกนนำพรรคการเมืองเก่าแก่พรรคหนึ่งเสกสรรปั้นแต่งขึ้น มาผสมกับความจริงบางประการ ด้วยเจตนาเพื่อต้องการให้ผู้อ่านหลงเข้าใจว่าเป็นความจริงทั้งหมด อันเป็นวิธีการหลอกลวงที่อาศัยข้อเท็จจริงเป็นเครื่องอำพราง

ถึงแม้ว่าบรรณาธิการจะไม่ได้ตรวจต้นฉบับด้วยตนเองก็จริง แต่ในฐานะบรรณาธิการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และความรับผิดชอบนั้นไม่ว่าจะมีเพียงด้านกฎหมายเท่านั้น หากทางด้านศีลธรรม **บรรณาธิการที่มีคุณธรรมก็ต้องรับผิดชอบด้วยเช่นเดียวกัน**

ด้วยความเชื่อว่าบรรณาธิการมีคุณธรรม และเพื่อประโยชน์แห่งสัจจะ เพื่อประโยชน์แห่งศีลธรรมและเพื่อประโยชน์แห่งความกตัญญูตเวทีต่อรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ ผู้มีคุณูปการต่อชาติต่อแผ่นดิน ที่ถูก **“สนทะเล”** เขียนพาดพิงถึงอย่างมีเลศนัยในกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทฯ ผมจึงได้มีจดหมายฉบับนี้มาถึงบรรณาธิการเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงบางประการในกรณีสวรรคตที่ **“สนทะเล”** นำความเท็จมาเขียน ตามที่พรรคการเมืองเก่าแก่นั้นเสกสรรปั้นแต่งขึ้น

ในที่นี้ผมจะยังไม่ตอบโต้ข้อเขียนของ “สนทนะเล” ที่เขียนความเท็จปนความจริง ตามที่พรรคการเมืองเก่าแก่พรรคหนึ่งได้เสกสรรปั้นเรื่องขึ้น เพราะการตอบโต้ดังกล่าวจะต้องตอบโต้ด้วยข้อเท็จจริงที่มีเอกสารหลักฐานอ้างอิงได้ซึ่งผมมีอยู่มากมาย แต่เห็นด้วยความจำเป็นในหน้ากระดาษอันจำกัดของหนังสือพิมพ์รายวัน ผมจึงเพียงขอชี้แจงเหตุการณ์และปฏิบัติการบางประการที่รัฐบาลปรีดี พนมยงค์ และรัฐบาลถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ที่สืบต่อจากรัฐบาลปรีดีฯ ได้กระทำลงไปในการฉ้อราษฎร์บังหลวง ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ปัญหาแถลงการณ์สำนักพระราชวัง ในวันที่ 9 มิถุนายน 2489 นั้น สำนักพระราชวังในบังคับบัญชาของสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกแถลงการณ์ให้ประชาชนทราบถึงกรณีสวรรคตว่าเกิดขึ้นอย่างไร

ก่อนที่จะแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังจะออกมา ได้มีการประชุมผู้รับผิดชอบแห่งสำนักนั้น พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่หลายพระองค์ มีอาทิ กรมขุนชัยนาทนเรนทร พระองค์เจ้าจุมภฏฯ พระองค์เจ้าภาณุฯ พระองค์เจ้าธานีฯ พระองค์เจ้าอลองกญาฯ ท่านปรีดีและรัฐมนตรีอีกหลายท่าน

ทุกท่านรู้ว่าพระองค์สวรรคตเพราะพระแสงปืนและด้วยเหตุอย่างไร แต่เพื่อปกป้องพระเกียรติยศของพระองค์ผู้จากไป และรักษาหาผู้สืบต่อราชสันตติวงศ์ จึงได้มีการปรึกษาหารือกันในระหว่างท่านที่กล่าวพระนามและนามมาข้างต้นนั้น

กรมขุนชัยนาทนเรนทร ได้เสนอความเห็น ว่า ควรจะออกแถลงการณ์ว่าสวรรคตเพราะประชวรพระนาภี แต่ท่านปรีดีฯ หวังถึงขั้นมาว่า เสี่ยงปืนที่ดัดขึ้นนั้นคนบนพระที่นั่งต่างได้ยินกันทั่ว (ยกเว้นในหลวงภูมิพล กับสมเด็จพระราชชนนี ที่มีพระราชกระแสรับสั่งเบิกความว่าไม่ได้ยิน)

ในที่สุดแถลงการณ์สำนักพระราชวังจึงได้ออกมามีใจความตอนหนึ่งว่า “.....อธิบดีกรมตำรวจกับอธิบดีกรมการแพทย์ได้ไปถวาย

ตรวจพระบรมศพและสอบสวน ได้ความสันนิษฐานได้ว่าคงจะทรงจับคลำพระแสงปืนตามพระราชอัธยาศัยที่ทรงชอบแล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้น”

ต่อแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังดังกล่าวนี้ นายแพทย์หลวงนิติเวชวิชาญ นายแพทย์ประจำพระองค์ ซึ่งรับใช้ใกล้ชิดกับตระกูลมหิดลมาช้านาน ได้เบิกความต่อศาล เมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2492 ในฐานะพยานโจทก์มีความตอนหนึ่งว่า

“...การที่มีความเห็นว่า กรณีอาจเกิดจากถูกลอบปลงพระชนม์และปลงพระชนม์เองเท่า ๆ กัน และไม่ตั้งใจกรณีอุบัติเหตุ นั้นโดยอาศัยลักษณะของบาดแผล ซึ่งทำให้เห็นว่าอาจจะเกิดจากรณีใดกรณีหนึ่งในสองอย่างนั้นได้ แต่เพราะข้าพเจ้าทราบมาแต่ต้นที่จะออกแถลงการณ์แล้วว่า ที่ออกแถลงการณ์เป็นอุบัติเหตุนั้นก็เพื่อถวายพระเกียรติแก่ในหลวง...”

แต่อย่างไรก็ดีทุกฝ่ายที่ใกล้ชิดกับความในและมีความรับผิดชอบในกรณีสวรรคต ถึงแม้จะไม่สบายใจแต่ก็พอใจในแถลงการณ์นั้น ดังเช่นความเห็นของ กรมขุนชัยนาทนาค ที่กรมตำรวจได้บันทึกไว้ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2489 โดย พ.ต.ท.ประเสริฐ ลิ้มอักษร เป็นผู้จดบันทึก มีความตอนหนึ่งว่า

“... สำหรับพระองค์ท่านเองทรงเข้าใจว่าเป็นอุบัติเหตุจริง ดังแถลงการณ์ของทางราชการ เหตุผลที่ชี้แจงเช่นนั้นก็เพราะพระองค์ทราบ ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดพระแสงปืนมาก และเคยเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระชากพระแสงปืน และทรงหันล่ากล้องเอปากกระบอกมาทางพระองค์เพื่อส่องดูล่ากล้อง และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยรับสั่งว่าปืนกระบอกนี้ “ไก่อ่อน ลั่นง่าย”

ในหลวงพระองค์ปัจจุบันก็ทรงมีความเห็นเช่นเดียวกับพระองค์เจ้าลูก (กรมขุนชัยนาท) ดังคำเบิกความของนายแพทย์หลวงนิติเวช เมื่อ 15 มกราคม 2492 ในฐานะพยานโจทก์ ความว่า

“พระองค์ท่าน (ในหลวงภูมิพลฯ) ได้รับสั่งเป็นใจความว่า

ในหลวงในพระบรมโกษฐ์จะเป็นอย่างอื่นไม่ได้นอกจากเอ็กซีเด็นท์ และจะไม่ถือโชคกลางก็ไม่ได้ เพราะก่อนจะสวรรคตสัก 4-5 วัน ถึงเวลาจะกินข้าวก็ทรงมาจูงมือไปด้วย ซึ่งแต่ก่อน ๆ มาไม่เคย เมื่อรับสั่งแล้วก็ทรงกันแสงเล็กน้อย แล้วมีรับสั่งต่อไปว่า หลวงนิธยจะต้องช่วยฉันนะ อย่าทิ้งฉันนะ ซึ่งข้าพเจ้ายังไม่เข้าใจความหมายของพระองค์ท่าน ได้นั่งฟังต่อไป แต่พระองค์ท่านก็ไม่ได้รับสั่งอย่างไรต่อไปอีก...

ข้อ 2. ศาลกลางเมืองหรือที่เรียกกันอย่างเป็นทางการว่า “คณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต” คณะกรรมการชุดนี้ ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่น ๆ อีก 11 ท่าน คือ อธิบดีศาลอุทธรณ์ อธิบดีศาลอาญา อธิบดีกรมอัยการ ประธานพฤษสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร เชื้อพระวงศ์ชั้นสูง 3 พระองค์ และผู้แทน 3 เหล่าทัพ โดยมีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ (ประธานองคมนตรีคนปัจจุบัน) เป็นเลขานุการ และนายสอาด นาวิเจริญ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

เหตุที่จะต้องมีการตั้งชุดนี้ขึ้นมา ก็เนื่องจากปัญหาการเมืองที่ตกค้างมาจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ 24 มิถุนายน 2475 โดยเฉพาะคำประกาศเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปแล้วว่า ท่านปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้เขียนแถลงการณ์ฉบับนั้น ซึ่งได้สร้างความไม่พอใจและผูกใจเจ็บแค้นให้กับบางพวกเศษเดนคักดินาตลอดมา

เมื่อกรณีสวรรคตเกิดขึ้นและแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังก็เป็นไปอย่างให้ชวนสงสัย จึงเปิดโอกาสให้บางพวกเศษเดนคักดินาและพรรคเก่าแก่พรรคนั้นเอาเป็นเงื่อนไขในการปล่อยข่าวลือทำลายรัฐบาลและโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวนายกรัฐมนตรีคือ ท่านปรีดี พนมยงค์

เริ่มต้นด้วยการโทรศัพท์ลี้ลับไปบอกสถานทูตสำคัญ ๆ ว่า ในหลวงสวรรคตเพราะถูกลอบปลงพระชนม์ และถึงกับเจ้านายชั้นสูงพระองค์หนึ่งได้เสด็จไปยังสถานทูตอังกฤษ และขอร้องให้อังกฤษช่วย

ปกป้องราชบัลลังก์ โดยอ้างว่ากลุ่มการเมืองฝ่ายท่านปรีดีฯ จะสถาปนาราชอาณาจักรสยามเป็นสาธารณรัฐ จึงวางแผนปลงพระชนม์ในหลวง ซึ่งสถานทูตอังกฤษได้แจ้งการเข้าพบของเจ้าองค์นั้นไปให้กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษทราบเป็นรายงานลับ พร้อมกับแสดงความเห็นไปด้วยว่าเป็นเรื่องเหลวไหล เชื่อถือไม่ได้ เอกสารรายงานของสถานทูตอังกฤษดังกล่าวนี้เวลานี้ได้เปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว

ต่อมาพรรคการเมืองเก่าแก่พรรคนั้นได้จัดให้คนเข้าไปร้องตะโกนในโรงหนังศาลาเฉลิมกรุง ขณะไฟดับว่า “ปรีดีฆ่าในหลวง” พร้อมกับได้ประทับข้อความปรีดีฆ่าในหลวงลงในธนบัตรจำนวนหนึ่ง ออกเผยแพร่ในเวลาต่อมา จากการสืบสวนของตำรวจสันติบาลทราบว่าเป็นการกระทำของพวกประชาธิปไตย ตำรวจสันติบาลจึงได้จับกุมสมาชิกคนสำคัญของพรรคประชาธิปไตยบางคนไปสอบสวนแต่ก็ต้องปล่อยตัวไปในที่สุด เพราะหลักฐานไม่พอ ต่อมาอีกหลายปีเมื่อท่านปรีดีฯ ได้ออกไปอยู่ที่ปารีสแล้ว นายเลียง ไชยกาล สมาชิกคนสำคัญของประชาธิปไตย ที่ถูกสันติบาลจับไปสอบสวนเรื่องส่งคนไปตะโกนในโรงหนัง ซึ่งขณะนั้นได้ออกจากพรรคประชาธิปไตยและจัดตั้งพรรคประชาชนขึ้นแล้ว ได้มีจดหมายไปกราบเรียนให้ท่านปรีดีฯ ทราบในหลายปัญหา และขออภัยโทษในเรื่องที่ผ่านมา

ในสมัยปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ 22 มิถุนายน 2489 ภายหลังกรณีสวรรคต 13 วัน พรรคประชาธิปไตยได้ประชุม ส.ส.สมาชิกพรรค ขึ้นแจงกรณีสวรรคต เพื่อนำไปบอกกล่าวกับประชาชน ก่อนที่พวกเขาเหล่านั้นจะกลับสู่ต่างจังหวัดที่ตนได้รับเลือกตั้ง ในการประชุมครั้งนั้นได้แบ่งออกเป็นสาย ๆ มีหัวหน้าสายเป็นผู้ชี้แจง

นายประเสริฐ ทรัพย์สุนทร ส.ส.จังหวัดสุราษฎร์ธานีพรรคประชาธิปไตย เป็นผู้หนึ่งที่เข้าร่วมประชุมครั้งนั้น ในสายของผู้แทนคนสำคัญของพรรคจากจังหวัดเชียงใหม่ โดยจัดประชุมขึ้นที่ชั้นบนร้านขายยาที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งแถวสี่แยกโรงเรียนนายร้อย ถนนราชดำเนิน ได้

เล่าว่า

“หัวหน้าสายใต้ชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบ ว่า ท่านปรีดีฯ เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์ เพราะต้องการเปลี่ยนประเทศไทยเป็น สาธารณรัฐ และมีความเห็นขัดแย้งกับในหลวงในกรณีแต่งตั้งผู้สำเร็จ ราชการแทนพระองค์”

คำชี้แจงของหัวหน้าสายดังกล่าวนี้เป็นความเท็จทั้งสิ้น เป็นการปั้นน้ำเป็นตัวของประชาธิปไตยเพื่อทำลายกันทางการเมืองอย่าง ไร้คุณธรรม เรื่องสาธารณรัฐนั้น **ถ้าหากท่านปรีดีฯ จะทำก็ต้องเปลี่ยนที่ ระบอบการปกครอง และถ้าจะทำก็ต้องทำตามความต้องการของมหา ชน** ไม่ใช่ด้วยการปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ **อันเป็นวิธีการแย่งชิง ราชบัลลังก์ดังที่เคยเป็นมาแต่โบราณ**

ส่วนในเรื่องแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น ก็เป็น เรื่องที่เกิดขึ้นภายหลังกรณีสวรรคต และเป็นความขัดแย้งกันระหว่าง รัฐบาลกับพรรคประชาธิปไตย ไม่ใช่เป็นความขัดแย้งระหว่างท่านปรีดีฯ กับในหลวงในพระบรมโกศ

กล่าวคือ เนื่องจากในหลวงพระองค์ใหม่ คือสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะ จึงต้องมีผู้สำเร็จ ราชการแทนพระองค์ตามรัฐธรรมนูญ

ในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ครั้งนั้น ฝ่าย รัฐบาลเสนอตั้งเป็นคณะมี 3 ท่าน แต่ให้ตั้ง 2 ท่านก่อนตามความ จำเป็นเฉพาะหน้า ส่วนอีกท่านหนึ่งไว้แต่งตั้งในภายหลัง (รัฐบาลจะแต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ในรัชกาลที่ 7 เป็นผู้สำเร็จราชการ แทนพระองค์ แต่ขณะนั้นสมเด็จพระนางเจ้าฯ ยังประทับอยู่ในต่างประเทศ) แต่นายควง อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ไม่พอใจที่จะเว้น ตำแหน่งไว้ให้สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี หลังจากอภิปรายโต้เถียง กันอย่างรุนแรงระหว่างนายควงฯ กับฝ่ายรัฐบาลแล้ว ในที่สุดรัฐสภาก็มี มติให้แต่งตั้ง 2 ท่านไปก่อน ใน 2 ท่านนี้ รัฐบาลเสนอ กรมขุนชัย

นาทเรนทร และพระยามานวราชเสวี เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พรคประชาธิปไตยไม่คัดค้านในการแต่งตั้งกรมขุนชัยนาทนเรนทร แต่คัดค้านการแต่งตั้งพระยามานวราชเสวี โดยเสนอเจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ ฟ้าใหญ่ของประชาธิปไตยเข้ามาแทน ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น ประธานรัฐสภาจึงต้องให้มีการลงคะแนนเสียงกัน ด้วยวิธีลงคะแนนลับ ผลปรากฏว่าพระยามานวราชเสวี ผู้น้องที่รัฐบาลสนับสนุนได้รับคะแนนเสียง 90 คะแนน เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศผู้พี่ ที่ประชาธิปไตยสนับสนุนได้รับคะแนนเสียง 38 คะแนน ซึ่งเป็นการเสื่อมเสียศักดิ์ศรีเจ้าพระยาผู้พี่เป็นอันมาก พรคประชาธิปไตยผู้เสนอจึงผูกใจเจ็บแค้นตลอดมา แต่กลับโฆษณาหลอกลวงว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างในหลวงในพระบรมโกษฐ์กับท่านปรีดีฯ

จากการโฆษณาชวนเชื่อด้วยการส่งคนไปร้องตะโกนในโรงหนัง และแบบพรายกระซิบที่มีพรคประชาธิปไตยเป็นแกนกลาง รัฐบาลท่านปรีดีฯ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้นขึ้นทำการสอบสวนกรณีสวรรคตอย่างเปิดเผย และคณะกรรมการชุดนั้นได้รายงานผลการสอบสวนต่อรัฐบาลอย่างตรงๆ ที่สืบต่อจากรัฐบาลปรีดีฯ มีความโดยสรุปดังนี้

“คณะกรรมการเห็นว่า ในกรณีอื่นจะพึงเป็นต้นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตได้นั้น สำหรับกรณีอุบัติเหตุ คณะกรรมการมองไม่เห็นทางที่จะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสองกรณีคือ ถูกลอบปลงพระชนม์และปลงพระชนม์เองนั้น การถูกลอบปลงพระชนม์ไม่มีหลักฐานและเหตุผลที่แน่นอนแสดงว่าจะเป็นไปได้ แต่ไม่สามารถจะตัดออกเสียโดยสิ้นเชิง เพราะว่ายังมีท่าทางของพระบรมศพค้ำอยู่ ส่วนในกรณีปลงพระชนม์เองนั้น ลักษณะของบาดแผลแสดงว่าเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏเหตุผลหรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็นเช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะกรรมการจึงไม่สามารถที่จะชี้ขาดว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดในสองกรณี ทั้งนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะดำเนินการสืบสวนและปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธี

พิจารณาความอาญาต่อไป"

ภายหลังที่รัฐบาลอ้างฯ ได้รับรายงานผลการสอบสวนของ คณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น ก็ได้ตั้งคณะอนุกรรมการรัฐมนตรีขึ้น คณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรี และในที่สุดรัฐบาลอ้างฯ ก็ได้ส่งเรื่องให้ตำรวจดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามกระบวนการวิธี พิจารณาความอาญาต่อไป

ท่านปรีดี พนมยงค์ ซึ่งอยู่ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโสและเป็น ที่ปรึกษารัฐบาล ได้ให้สัมภาษณ์ในเวลาต่อมาถึงการดำเนินการของรัฐบาล อ้างฯ ว่า

"ผมทราบว่า รัฐบาลอ้างฯ ได้นำเรื่องเสนอผู้สำเร็จราชการ แทนพระองค์ ซึ่งมีกรมขุนชัยนาทฯ เป็นประธาน พร้อมกันนั้นรัฐบาล ได้ส่งเรื่องให้กรมตำรวจสืบสวนเอาตัวการที่แท้จริงในการปลงพระชนม์ รัชกาลที่ 8 ตำรวจที่มีหน้าที่สืบสวนได้เริ่มวิธีสืบสวนตามหลักการที่เคย ทำกันมาในกรณีที่มีผู้ถูกลอบฆ่าตายว่าในกรณีลอบปลงพระชนม์รัชกาลที่ 8 นั้น พระองค์ได้มีสาเหตุขัดแย้งกับผู้ใด ถึงขนาดที่ผู้นั้นต้องปลงพระ ชนม์ท่านแล้วสถาปนาราชวงศ์ใหม่ขึ้นตามประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในพระ ราชพงศาวดารตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา ปรากฏว่าเมื่อรัชกาลที่ 8 สวรรคตแล้ว รัฐบาลในสมัยนั้นได้เชิญพระราชอนุชาขึ้นทรงราชย์เป็น พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 องค์ปัจจุบัน โดยความเห็นชอบของรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญฉบับ 2489 พนักงานสืบสวนจึงเห็นว่าสาเหตุแห่งการ ปลงพระชนม์รัชกาลที่ 8 มิใช่เพราะเหตุดังกล่าวแล้ว พนักงานสืบสวน จึงสืบสวนถึงสาเหตุอื่นว่ามีผู้ใดบ้างที่ได้รับประโยชน์จากการที่ปลงพระ ชนม์รัชกาลที่ 8 ก็เห็นว่ามรดกเล็กที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่บางพวกการ เมืองโฆษณาชวนเชื่อไว้ ก็มีใช่เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการปลงพระ ชนม์รัชกาลที่ 8 เลย ดังนั้นจึงสืบถึงบุคคลอื่นที่ได้รับประโยชน์จากการ ปลงพระชนม์นั้น ซึ่งก็มีการพุดซุบซิบกันว่าเป็นผู้นั้นผู้นี้ พนักงานสืบ สวนจึงได้สอบถามปากคำของบางคนไว้ แต่ไม่สามารถที่จะเปิดเผยใน

ขณะนั้น เมื่อข่าวนี้ได้แพร่หลายออกไปก็ได้เกิดรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ได้ร่วมมือกับคณะรัฐประหารทำขึ้น แล้วพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นรัฐบาลเมื่อ 10 พ.ย. 2490 ครั้นแล้วรัฐบาลนี้ก็ได้อัดตั้งให้พระพินิจชนคดี พี่เขยของ ม.ร.ว.เสนีย์และ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งออกจากราชการรับบำนาญไปแล้วนั้นเข้ากลับรับราชการ ทำหน้าที่สืบสวนกรณีสวรรคต ซึ่งได้สั่งจับนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุญย์ ปัทมศริน..." แล้วก็ดำเนินคดีกับบุคคลทั้งสามคน จนทั้ง 3 คนต้องถูกศาลพิพากษาลงโทษประหารชีวิต

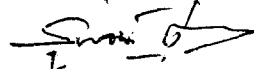
ต่อมา จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้รับทราบข้อเท็จจริงกรณีสวรรคตที่ยังไม่เคยเปิดเผย และจากหลักฐานดังกล่าวทำให้ตระหนักว่าบุคคลทั้ง 3 ที่ถูกประหารชีวิตไปนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ ท่านจึงดำริที่จะให้รื้อฟื้นคดีสวรรคตขึ้นมาพิจารณาใหม่ ดังคำให้สัมภาษณ์ของท่านปริทัศน์ ต่อนิตยสารมหาสารวัตร ฉบับเดือนมกราคม 2517 มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

"แม้ศาลฎีกาซึ่งมีผู้พิพากษาคณะเดียว โดยมีได้มีการประชุมใหญ่ของผู้พิพากษาศาลฎีกาได้ตัดสินประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุญย์ ปัทมศริน ไปแล้วก็ตาม แต่รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งตัวแทนไปพบผมในประเทศจีน แจ้งว่าได้หลักฐานใหม่ที่แสดงว่า ผู้ถูกประหารชีวิตทั้งสามคนและผมเป็นผู้บริสุทธิ์ ฉะนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงจะเสนอผู้แทนราษฎรให้ออกกฎหมายให้มีการพิจารณาคดีใหม่ด้วยความเป็นธรรม ครั้นแล้วก็มีผู้ยุยงให้ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับพวกทำรัฐประหารเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 โค่นล้มรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม และในระหว่างที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ไปลี้ภัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา ก็ได้กล่าวต่อหน้าคนไทยไม่น้อยกว่า 2 คน ถึงหลักฐานที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ได้มานั้น อีกทั้งในระหว่างที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ย้ายจาก ส.ร.อ.มาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นก็ได้แจ้งแก่บุคคล

ไม่น้อยกว่า 2 คน ถึงหลักฐานใหม่นั้น พร้อมทั้งมีจดหมายถึงผม 2 ฉบับ ขอให้ผมให้ออโหสิกรรมแก่การที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทำผิดพลาดไปในหลายกรณี รวมทั้งในการที่มีได้ขอพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกประหารชีวิตไปแล้วนั้นด้วย ผมได้ถือคติของพระพุทธองค์ว่า เมื่อผู้รู้สึกตนว่าผิดพลาดได้ขอโหสิกรรม ผมก็ได้ให้อโหสิกรรมและขออนุโมทนาในการที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ไปอุปสมบทที่วัดพุทธคยา พวกฝรั่งก็สนใจกันมาก เพราะเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ที่ไม่มีอายุความ ความจริงอาจปรากฏขึ้นแม้จะล่วงเลยหลายร้อยปีก็ตามทุกวันก็มีคนพูดซุบซิบกันถึงกับนักเรียนหลายคนถามผม **ผมขอตัวว่าเป็นเรื่องที่พูดไม่ออกบอกไม่ได้ขณะนี้ จึงขอฝากให้ชนรุ่นหลังและประวัติศาสตร์ตอบแทนด้วย”**

ครับ ประวัติศาสตร์คงจะให้คำตอบและตอบแทนท่านปริดีฯ ได้แน่ ๆ อย่างน้อย “สนทนะเล” ก็คนหนึ่งละที่แสดงว่าสนใจประวัติศาสตร์และสร้างเงื่อนไขให้แก่การค้นคว้าหาคำตอบต่อไป

ขอขอบคุณครับ

สุพจน์ ด้านตระกูล

หมายเหตุ

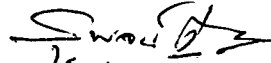
จดหมายเปิดผนึกฉบับนี้ ผมมีไปถึง นสพ.มติชน ด้วยหวังในความรับผิดชอบของบรรณาธิการ ว่าจะมีคุณธรรม และนำจดหมายฉบับนี้ลงพิมพ์เผยแพร่ในมติชนท่านองเดียวกับที่มติชนลงพิมพ์ข้อเขียนของ “สนทนะเล” ที่ยังความเสียหายให้กับสัจจะ แต่ความหวังของผมในคุณธรรมและความรับผิดชอบของบรรณาธิการไม่เป็นไปดังที่หวัง ผมจึงขอเปลี่ยนจดหมายฉบับนี้เป็นจดหมายเปิดผนึก และส่งมายังท่านสาธุชนทั้งหลายเพื่อทราบข้อเท็จจริงบางประการในกรณีสวรรคตตามความเป็นจริง และถ้าท่านเชื่อในข้อเท็จจริงนี้ กรุณาช่วย ZEROX ส่งไปให้เพื่อนของท่านทราบด้วย ก็จะเป็นคุณูปการต่อสัจจะเป็นอย่างยิ่ง”

ดังกล่าวนี้คือความเป็นมาของหนังสือที่อยู่ในมือของท่าน ณ บัดนี้ ท่านจงได้ค้นคว้าหาความจริงต่อไป แล้วท่านก็จะได้พบกับความจริงว่ากรณีสวรรคตเกิดขึ้นได้อย่างไร?

ดังกล่าวในจดหมายเปิดผนึกข้างต้นแล้วว่า “ผมจะยังไม่ตอบได้ข้อเขียนของ “สนทะเล” ที่เขียนความเท็จปนความจริง ตามที่พรรคการเมืองเก่าแก่พรรคหนึ่งได้เสกสรรปั้นเรื่องขึ้น เพราะการตอบได้ดังกล่าวจะต้องคอยได้ด้วยข้อเท็จจริง ที่มีเอกสารหลักฐานอ้างอิงได้ซึ่งผมมีอยู่มากมาย แต่เห็นด้วยความจำเป็นในหน้ากระดาษอันจำกัดของหนังสือพิมพ์รายวัน ผมจึงเพียงขอชี้แจงเหตุการณ์และปฏิบัติการบางประการที่รัฐบาลปรีดี พนมยงค์ และรัฐบาลถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ที่สืบต่อจากรัฐบาลปรีดีฯ ได้กระทำลงไปในการณ์สวรรคต...”

ดังนั้นในจดหมายเปิดผนึกจึงไม่มีการตอบได้ในรายละเอียดของเหตุการณ์ที่ “สนทะเล” นำมาเขียนที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง ผมจึงขอยกยอดมาทำความเข้าใจกับท่านผู้อ่านในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงและตามที่มีเอกสารหลักฐานของทางราชการอ้างอิงได้ อาทิ แถลงการณ์ของสำนักพระราชวัง แถลงการณ์ของกรมตำรวจ รายงานการประชุมรัฐสภา รายงานคณะกรรมการศาลกลางเมือง รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี เป็นต้น และโดยเฉพาะคำให้การของพยาน โจทก์ จำเลย ต่อศาลอาญาในคดีสวรรคตหมายเลขดำที่ 1898/2491 หมายเลขแดงที่ 1266/2499 ดังต่อไปนี้

ขอได้รับความขอบคุณจากผม

(สุพจน์ ด้านตระกูล)

1

พ ระที่นั่งบรมพิมาน เป็นพระที่นั่งองค์หนึ่งในจำนวนหลายองค์ที่สร้างามสมชื่อ “บรมพิมาน” ตั้งอยู่ในกำแพงพระบรมมหาราชวังทางด้านตะวันออกและถัดไปทางทิศใต้ของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระที่นั่งองค์นี้สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังที่พระองค์ได้เสด็จประพาสยุโรป เมื่อปี พ.ศ. 2440

พระที่นั่งเป็นตึก 2 ชั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนด้านตะวันออกและส่วนด้านตะวันตก โดยมีระเบียงด้านหน้าและด้านหลังเชื่อมโยงอาคารทั้งสองส่วน ระเบียงด้านหน้าอยู่ทางทิศเหนือ และระเบียงด้านหลังอยู่ทางทิศใต้ มียอดโดมอยู่ในส่วนกลางของพระที่นั่ง ซึ่งแยกหลังคาที่เรียบเป็นเส้นตรงออกเป็นสองส่วนเช่นเดียวกัน

ความยาวของพระที่นั่งวัดได้ 62 เมตร กว้าง 26 เมตร มีห้องทั้งหมด 35 ห้อง เป็นห้องชั้นบน 18 ห้อง ชั้นล่าง 17 ห้อง ห้องชั้นบนนับจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกมีดังนี้

1. ห้องพระ
2. ห้องพระบรรทม
3. ห้องทรงพระอักษร
4. ห้องแต่งพระองค์
5. ห้องสรง

ทั้ง 5 ห้องดังกล่าวนี้เป็นห้องส่วนพระองค์ของในหลวงอานันทฯ มีประตูเปิดถึงกันคือเป็นห้องชุดของห้องพระบรมมหารัชมังคลาภิเษกที่แบ่งออกเป็น 5 ส่วน มีประตูติดต่อกับภายนอกเป็น 2 ทาง คือประตูทางห้องแต่งพระองค์ซึ่งระเบียงด้านหลัง (ทิศใต้) ไปสิ้นสุดที่หน้าประตู กับประตูทางห้องทรงพระอักษร ซึ่งระเบียงด้านหน้า (ทิศเหนือ) ไปสิ้นสุดที่หน้าประตูนั้น

6. ห้องทรงพระสำราญ

7. ห้องโถงซึ่งอยู่ตอนกลาง มีบันไดหรือที่เรียกกันว่า อัฒจันทร์ใหญ่เป็นทางขึ้นลง

8. มุขหน้า จัดเป็นห้องเสวยพระกระยาหารเช้า

9. ห้องสำหรับเข้าเฝ้า

10. ห้องพระภุชญา

11. ห้องนางสาวจรรณ ตระภักดิ์ ข้าหลวงสมเด็จพระราชชนนี

12. ห้องบันไดเล็ก ซึ่งเป็นทางขึ้นลงอีกทางหนึ่ง

13. ห้องเครื่องเล่น

14-15. เป็นห้องน้ำสองห้องติดต่อกัน

16. ห้องบรมมหารัชมังคลาภิเษกพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน (อยู่สุดพระที่นั่งทางทิศตะวันตก ตรงข้ามกับห้องบรมมหารัชมังคลาภิเษก และระเบียงด้านหลัง (ทิศใต้) ได้ไปสิ้นสุดที่หน้าห้องของพระองค์)

17. ห้องบันไดเวียนและทางเสด็จระหว่างห้องในหลวงองค์ปัจจุบันกับห้องพระบรมมหารัชมังคลาภิเษก (ต่อมาบันไดช่องนี้ได้ถูกปิดตายไม่ใช้ขึ้นลงและ

18. ห้องบรมมหารัชมังคลาภิเษกพระบรมมหารัชมังคลาภิเษก (อยู่สุดพระที่นั่งทางทิศตะวันตก ตรงข้ามกับห้องทรงพระอักษรของในหลวงอานันทฯ และระเบียงด้านหน้า (ทิศเหนือ) ได้ไปสิ้นสุดที่หน้าห้องของพระองค์)

จากห้องพระบรมมหารัชมังคลาภิเษกของในหลวงอานันทฯ ซึ่งอยู่สุดพระที่นั่งทางด้านตะวันออก มายังห้องบรมมหารัชมังคลาภิเษกพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันและห้องบรมมหารัชมังคลาภิเษกพระบรมมหารัชมังคลาภิเษก (ที่มีห้องบันได

เวียนคั่นกลาง) ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกห่างกัน 40 เมตร

ส่วนห้องชั้นล่าง นับแต่ทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกมีดังนี้

1. ห้องพักหลังเสวย
2. ห้องเสวย
3. ห้องพักเครื่องเสวย
4. ห้องน้ำ
5. ห้องสำหรับแขกเฝ้า
6. ห้องโถงบันไดหรือที่เรียกกันว่าอัมจันทร์ใหญ่ (ตรงกับห้อง

ที่ 7 ชั้นบน)

7. ห้องพักเครื่องเสวยอีกห้องหนึ่ง
8. ห้องพักพนักงาน
9. ห้องพักท้าวสัถยานุรักษ์
10. ห้องบันไดเล็ก (ตรงกับห้องที่ 12 ชั้นบน)
11. ห้องพระพี่เลี้ยงเนื่อง
- 12-13-14. เป็นห้องน้ำสามห้องติดต่อกัน
15. ห้องอาหารของพนักงานฝ่ายใน
16. ห้องบันไดเวียนและทางเสด็จ (ตรงกับห้องที่ 17 ชั้นบน)
17. ห้องสำหรับแขกฝ่ายในเฝ้า

บันไดสำหรับขึ้นพระที่นั่งชั้นล่างมี 6 แห่งด้วยกัน คือด้านหน้ามี 2 แห่ง (ขึ้นตรงมุขหน้าได้ 2 ข้าง แห่งหนึ่งขึ้นตรงระเบียบหน้าแห่งหนึ่ง) ด้านหลังมีบันได 3 แห่ง (ขึ้นมาเข้าห้องพักเครื่องเสวยแห่งหนึ่ง เป็นบันไดคู่ขึ้นตรงระเบียบแห่งหนึ่ง และบันไดเล็กขึ้นตรงระเบียบอีกแห่งหนึ่ง) ที่ด้านสุดทางทิศตะวันตกมีบันไดอีกแห่งหนึ่งขึ้นสู่ชานชาลาที่มีอยู่ทางนั้น

ส่วนทางเข้าออกพระบรมมหาราชวังที่จะไปยังพระที่นั่งบรมพิมานมีได้ 3 ทาง คือ

1. เข้าทางประตูไชยศรี (ถนนหน้าพระลาน) แล้วตรงมาเข้าประตูพิมานไชยศรี เลี้ยวซ้ายตรงต่อมาเข้าประตูเหล็กกล้า ซึ่งเป็น

ประตูบริเวณพระที่นั่งบรมพิมานด้านหน้า หรือเข้าประตูวิเศษไชยศรี แล้วก็เลี้ยวซ้ายมาตามถนนที่ขนานกับกำแพงพระบรมมหาราชวังด้านเหนือที่เรียกว่า ถนนเชื่อมชั้นรัตนวิเศษ ตรงไปทางตะวันออกเลี้ยวลงทางใต้ผ่านหน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และผ่านประตูเหล็กเพชรเลยมาเลี้ยวขวาเข้าประตูแกลงราชกิจ ซึ่งเป็นประตูบริเวณพระที่นั่งบรมพิมานทางด้านหลังเบื้องตะวันออกติดกับที่ทำการห้องเครื่อง

2. เข้าทางประตูช่องกุฎีทางท่าเตียน แล้วตรงมาทางตะวันตก เลี้ยวขึ้นเหนือผ่านหน้าพระที่นั่งคิวาลัยเรื่อยมาจนเลี้ยวซ้าย เข้าประตูแกลงราชกิจ

3. เข้าทางประตูสวัสดิโสภณ (ประตูวัดพระแก้ว) ซึ่งอยู่ตรงหน้ากระทรวงกลาโหม ประตูนี้เปิดเฉพาะวันอาทิตย์กับวันพระตั้งแต่เวลา 8 นาฬิกา เข้าประตูนี้มาแล้วเลี้ยวซ้ายไปทางทิศใต้ (ผ่านหน้าพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม) ผ่านประตูเหล็กเพชรเรื่อยมาจนเลี้ยวขวาเข้าประตูแกลงราชกิจ

ที่ประตูเหล็กกล้า ซึ่งเป็นประตูบริเวณพระที่นั่งบรมพิมานด้านหน้าและประตูแกลงราชกิจอันเป็นประตูบริเวณพระที่นั่งบรมพิมานด้านหลัง มีทหารมหาดเล็กอยู่ยามตลอดเวลา และภายในบริเวณพระที่นั่ง ก็มีทหารมหาดเล็กยืนยามอยู่เหมือนกัน คือ ที่มุขหน้าเชิงบันไดทางขึ้นพระที่นั่งเป็นยามคู่ 2 คน ที่บันไดหลังก็ 2 คน และที่บันไดขึ้นชานชาลาสุดพระที่นั่งทางตะวันตกอีก 1 คน ผู้ที่จะผ่านทหารยามประตูเข้าไปจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่หรือมีบัตรอนุญาตประจำตัว

นอกจากทหารมหาดเล็กจะยืนยามอยู่ตามจุดที่กล่าวแล้วยังมียามมหาดเล็กรับใช้อยู่ที่ตรงอัมมจรรย์ใหญ่ มหาดเล็กชาวที่อยู่ยามที่ตรงอัมมจรรย์กลาง คือตรงห้องบันไดเล็ก และมียามตำรวจหลวงอยู่ที่พระที่นั่งชั้นล่างอีกด้วย พวกยามต่าง ๆ เหล่านี้ปรากฏว่ามีไม่น้อยกว่า 10 นาย จึงเป็นไปได้ที่ผู้หนึ่งผู้ใดจะแปลกปลอมลักลอบเข้าไปถึงองค์พระที่นั่งได้โดยไม่พบกับการขัดขวางจับกุมของบรรดาพวกยามเหล่านั้น

ดั่งที่ พล.ต.ท.พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ (ในขณะนั้น) ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อ 13 มิถุนายน 2489 เกี่ยวกับการถวายความปลอดภัยให้กับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า

“การพิทักษ์รักษาพระองค์นั้น ได้จัดไว้หลายชั้น มีทั้งยามสามัญ คือ มหาดเล็ก และยามตำรวจหลวง และมหาดเล็กก็อยู่ใกล้ชิดพระองค์มาก เพราะฉะนั้นใครที่จะแปลกปลอมเข้าไปจึงเป็นไปได้”

ถึงแม้ว่าในวันที่ 19 สิงหาคม 2489 เวลา 2 นาฬิกา หลังจากที่ยอธิบดีกรมตำรวจได้แถลงเรื่องการถวายความปลอดภัยต่อรัฐสภาประมาณเดือนเศษ จะมีบุคคลหนึ่งชื่อนายอาคม สุรสงคราม ได้แฝงกายเข้าไปถึงพระที่นั่งบรมพิมานจะโดยเป็นแผนการของใครก็ตามที่ต้องการสร้างสถานการณ์เพื่อสนับสนุนข่าวลือว่าในหลวงอานันทมหิดลถูกลอบปลงพระชนม์ก็จริงอยู่

แต่กลับเป็นแผนการที่สนับสนุนให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ว่าจะไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดที่แปลกปลอมเข้าไปจะรอดพ้นสายตาเจ้าหน้าที่ไปได้เป็นอันขาด ดังคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ที่ได้ยกประเด็นนี้ขึ้นมาพิจารณาว่าดังนี้

“...เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2489 เวลาประมาณ 2 นาฬิกา นายมณี บุรณสูตร นั่งอยู่กับนายทหารราชองครักษ์ ตำรวจหลวงและคนอื่น ๆ อีก 5-6 คน ที่แก้อีตตรงมุมด้านตะวันออกเฉียงใต้ ห้องโถงใหญ่ชั้นล่าง พอเลี้ยงกาแฟเสร็จนายทหารราชองครักษ์ลุกขึ้นไปก่อนว่าจะตรวจชั้นล่างสัก 2 นาทีก็มีชายคนหนึ่งไม่สวมหมวก แต่งเครื่องแบบตรวจการแต่ไม่ติดเครื่องหมาย เดินลอดพระอัฒจันทร์ใหญ่ด้านเหนือไปถึงประตูหน้าของห้องทองพระโรง โดยไม่มีใครเห็นว่าชายคนนั้นจะเข้ามาจากทางไหน แล้วเลี้ยวออกประตูไปทางหน้า เดินไปตามพรมถึงพระอัฒจันทร์ใหญ่ก็ขึ้นบันไดเพื่อไปสู่พระที่นั่งชั้นบน พอขึ้นไปได้ 4-5 ชั้น นายมณี บุรณสูตร กับพวกก็ตามไปรวบจับมอบให้นายทหารราชองครักษ์ไปจัดการความปรากฏว่าชายผู้นั้นชื่อนายอาคม สุรสงคราม...”

แม้ภายหลังรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 แล้ว ก็ยังได้มี

การสร้างพฤติการณ์แบบนายอาคม สุรสร่างค์ ลักลอบเข้าสู่พระบรมมหาราชวังอีก และก็จับลงแบบเดียวกับนายอาคม สุรสร่างค์ นั้นเอง คนผู้นี้ชื่อนายยรรยง บุญนาค

จึงเป็นการยืนยันบทพิสูจน์ข้างต้นอีกครั้งหนึ่งว่า บุคคลภายนอกไม่อาจจะลักลอบเข้าไปปลงพระชนม์ได้ นอกจากบุคคลผู้นั้นจะมีอิทธิฤทธิ์ดำดินได้ เทาะหินเดินอากาศได้ หรือหายตัวได้ ดังที่พระยาชาติเดชอุดม เลขาธิการสำนักพระราชวัง ว่า การต้องพระแสงปืนของในหลวงอานันท์ฯ ถ้าไม่ใช่เป็นการกระทำของพระองค์เอง ก็ต้องเป็นบุคคลภายในนั่นเอง จะโดยจงใจหรือไม่จงใจก็ตาม

2

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พร้อมด้วย สมเด็จพระบรมราชชนนี และพระราชอนุชาเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จนิวัติพระนคร เมื่อ 5 ธันวาคม 2488 ตามคำกราบบังคมทูลของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ท่านปรีดี พนมยงค์

ในการเสด็จนิวัติพระนครครั้งนี้ รัฐบาลได้จัดพระที่นั่งบรมพิมานในพระบรมมหาราชวังให้เป็นที่พักพิง และถวายความสะดวกสบายทุกประการตามพระราชประสงค์ พระที่นั่งองค์นี้จึงคึกคักขึ้นอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่เงียบสงบมาเป็นเวลาช้านาน พระยาชาติเดชอุดม เลขาธิการสำนักพระราชวัง ซึ่งรับราชการสนองพระเดชพระคุณและรับใช้ใกล้ชิดราชบัลลังก์มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นผู้รับผิดชอบดูแลถวายความสะดวกสบายแด่พระองค์โดยตรง

พระที่นั่งบรมพิมานเป็นอาคาร 2 ชั้น พระองค์ทรงประทับอยู่ชั้นบนทางด้านทิศตะวันออก ห้องบรรทมของพระองค์เป็นห้องชุดกว้างขวางมาก ซึ่งประกอบด้วยห้องขนาดเล็กอีก 4 ห้อง คือ ห้องพระตั้งอยู่ทางเบื้องพระเคียรด้านมุขทิศตะวันออกสุด ห้องทรงพระอักษรอยู่ติดกับห้องพระบรรทมทางด้านทิศเหนือ และจากห้องทรงพระอักษรมีพระทวารออกสู่ระเบียงด้านหน้า ห้องแต่งพระองค์และห้องสรง 2 ห้องติดกัน อยู่ทางทิศใต้ของห้องพระบรรทมและที่ห้องแต่งพระองค์มีพระ

ทวารออกสู่ระเบียงด้านหลัง ทางเสด็จเข้าออกห้องพระบรมมหาราชวังเสด็จได้ 2 ทาง คือ ทางระเบียงด้านหน้าเข้าทางห้องทรงพระอักษร และทางระเบียงด้านหลังเข้าทางห้องแต่งพระองค์

ส่วนสมเด็จพระราชชนนีกับสมเด็จพระราชอนุชาประทับอยู่ชั้นบนทางด้านสุดทิศตะวันตก ห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชชนนีมีพระทวารออกสู่ระเบียงด้านหน้า (ทิศเหนือ) ตรงข้ามกับห้องทรงพระอักษร และห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชอนุชามีพระทวารออกสู่ระเบียงด้านหลัง (ทิศใต้) ตรงข้ามกับห้องแต่งพระองค์ ระหว่างห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชชนนีกับห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชอนุชา มีห้องบันไดเวียนคั่นอยู่ และห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชชนนีกับห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชอนุชา ต่างมีพระทวารออกสู่ห้องบันไดเวียนอีกทางหนึ่งเป็นทางเสด็จติดต่อกันระหว่างห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชชนนีกับห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชอนุชา

บนพระที่นั่งบรมพิมาน นอกจากพระองค์ทั้งสามประทับอยู่แล้ว ยังมีนางสาวจรรยา ทะละภักดิ์ ข้าหลวงสมเด็จพระราชชนนีอยู่ประจำด้วยอีกคนหนึ่ง รวมเป็น 4 คนด้วยกัน ส่วนพระพี่เลี้ยงหรือนางสาวเนื่อง จินตะดุลย์ และท้าวสัทยา พักอยู่ชั้นล่างพระที่นั่ง

ภายหลังที่พระองค์ได้เข้าประทับ ณ พระที่นั่งบรมพิมานแล้ว นายฉันท หุ้มแพร (ทัศน สุจริตกุล) หัวหน้ากองมหาดเล็ก ข้าราชการสำนักเก่าแก่ผู้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และต่อองค์พระมหากษัตริย์เป็นที่ยิ่ง ได้คัดเลือกมหาดเล็ก 4 คน ไปเป็นมหาดเล็กห้องพระบรมมหาราชวังของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระราชอนุชาห้องละ 2 คน

มหาดเล็กห้องพระบรมมหาราชวังของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศริน

มหาดเล็กห้องบรมมหาราชวังของสมเด็จพระราชอนุชา คือ นายเวศน์ สุนทรวัฒน์ และนายเฟื่อง

มหาดเล็กห้องพระบรรทมดังกล่าวนี้ พลัดเปลี่ยนกันเข้าเวร
คือนายชิต พลัดเปลี่ยนกับนายบุศย์ และนายเวศน์พลัดเปลี่ยนเวรกับ
นายเฟื่อง

หน้าที่ของเวรจะต้องขึ้นไปรับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท และ
จะเสร็จสิ้นภาระหน้าที่ต่อเมื่อองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระ
ราชอนุชาเสด็จขึ้นสู่พระแท่นบรรทมแล้ว จากนั้นมหาดเล็กห้องบรรทมจึง
จะลงมาจากพระที่นั่งบรมพิมานและไปพักผ่อนยังที่พักของมหาดเล็ก

3

9 มิถุนายน 2489 เป็นวันมหาวิปโยคของประชาชนไทย
ทั้งหมด ถึงแม้ว่าเวลาจะล่วงเลยมาจนบัดนี้เป็นเวลาถึง 49

ปีกว่าแล้วก็ตาม (พ.ศ.2489-2538) แต่ประชาชนชาวไทยก็ยังไม่อาจลืม
เลือนวันอันเศร้าโศกยิ่งในประวัติศาสตร์วันนีไปได้ เพราะว่าวันนี้เยาว
กษัตริย์ผู้มีพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล อัน
เป็นที่รักยิ่งของชาวไทยได้เสด็จสวรรคตเพราะถูกพระแสงปืน ขณะที่
พระองค์บรรทมอยู่บนพระแท่นในห้องพระบรรทม ณ พระที่นั่งบรมพิมาน
ในพระบรมมหาราชวัง

พระองค์ทรงขึ้นเสวยราชย์สืบต่อจากพระบาทสมเด็จพระปร
มินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมพิตุลาธิ
ราชเมื่อ 2 มีนาคม 2477 ขณะเมื่อพระชนมายุได้ 10 พรรษาเศษ

แต่อย่างไรก็ดีพระองค์ก็ทำให้เป็นกษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่
สวรรคตในขณะทรงพระเยาว์ และพระองค์ก็ทำให้เป็นกษัตริย์ไทยพระ
องค์แรกที่เสด็จสวรรคตโดยถูกปลงพระชนม์ไม่ เพราะประวัติศาสตร์
ชาติไทยได้จารึกเอาไว้แล้วว่าราชบัลลังก์ของหลายราชวงศ์คละคลุ้งไป
ด้วยกลิ่นคาวเลือดของกษัตริย์และรัชทายาท

ก่อนหน้านี้ขึ้นไปสมัยกรุงธนและอยุธยา ปรากฏว่าพระมหา
กษัตริย์และองค์รัชทายาทถูกปลงพระชนม์มาแล้วถึง 14 พระองค์ในช่วงเวลา

394 ปี คือระหว่าง พ.ศ.1931-พ.ศ.2325 และในหลวงอานันทฯ แห่งราชวงศ์จักรีเป็นพระองค์ที่ 15 ที่เสด็จสวรรคตในปี พ.ศ.2489 โดยถูกพระแสงปืน

ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้จะเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจของใครก็ตาม แต่ประวัติศาสตร์ชาติไทยได้บันทึกเอาไว้แล้วดังนี้คือ

1. พ.ศ.1931 พระเจ้าทองล้น พระราชโอรสของสมเด็จพระบรมราชาธิราช หลังจากขึ้นครองราชย์ได้ 7 วัน ก็ถูกสมเด็จพระรามศวร ราชโอรสของพระเจ้าอยู่ทอง ซึ่งเป็นลูกผู้พี่ของพระเจ้าทองล้นเองจับปลงพระชนม์แล้วขึ้นครองราชย์แทน (พระบรมราชาธิราชหรือขุนหลวงพะงั่วพระราชบิดาของพระเจ้าทองล้น เป็นพระอนุชาของสมเด็จพระเจ้าอยู่ทองผู้เป็นพระราชบิดาของพระรามศวร ได้แย่งชิงราชสมบัติจากพระรามศวรภายหลังที่พระเจ้าอยู่ทองเสด็จสวรรคตในปีพ.ศ. 1912 และครองราชสมบัติสืบมาจนเสด็จสวรรคตในปี พ.ศ.1931 เมื่อพระเจ้าทองล้นขึ้นสืบราชสมบัติ พระรามศวรจึงแย่งราชสมบัติคืน)

2-3. พ.ศ.1967 เป็นการแย่งชิงราชสมบัติระหว่างเจ้าอ้ายพระยากับเจ้ายี่พระยา พระราชโอรสของสมเด็จพระอินทราชา และทั้งสองพระองค์พี่น้องก็ทรงถึงแก่พิราลัยไปด้วยกันในการสู้รบ ราชสมบัติจึงตกได้แก่เจ้าสามพระยาหรือสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 พระอนุชาของเจ้าอ้ายพระยาและเจ้ายี่พระยานั่นเอง

4. พ.ศ.2077 สมเด็จพระรพีภาติราช เป็นราชโอรสของสมเด็จพระบรมราชาหน่อพุทธางกูรหรือพระอาทิตย์วงศ์ ขึ้นสวดยราชย์เมื่ออายุได้ 5 พรรษา และได้ถูกเสด็จอาของพระองค์เอง คือ พระชัยราชาแย่งราชสมบัติแล้วจับพระองค์ประหารชีวิต

5. พ.ศ.2091 สมเด็จพระยอดฟ้า ราชโอรสของสมเด็จพระชัยราชา อันประสูตจากท้าวศรีสุดาจันทร์ ขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ.2089 และถูกแย่งราชสมบัติโดยสมเด็จพระราชชนนีของพระองค์เองกับขุนวรวงศาธิราชผู้รักของพระนาง จับพระองค์สำเร็จโทษเสียเมื่อพระชนมายุได้

13 พรรษา

6. พ.ศ.2163 สมเด็จพระศรีเสาวภาคย์หรือสมเด็จพระสรเพ็ชญ์ที่ 4 ราชโอรสของพระเอกาทศรถ ขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ.2163 และถูกพระอินทราชาหรือพระเจ้าทรงธรรม พระเชษฐาต่างพระมารดาแย่งชิงราชสมบัติ จับพระศรีเสาวภาคย์ทပ်ด้วยท่อนจันทร์

7. พ.ศ.2172 สมเด็จพระเชษฐาธิราช ราชโอรสของพระเจ้าทรงธรรม ขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ.2172 และถูกเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์ แย่งชิงราชสมบัติ จับสมเด็จพระเชษฐาธิราชประหารชีวิต แล้วยกเอาพระอนุชาของสมเด็จพระเจ้าเชษฐาธิราช พระชนมายุ 9 พรรษา ขึ้นเสวยราชย์ ทรงพระนามว่า สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์

8. พ.ศ.2172 สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์ (โอรสพระเจ้าทรงธรรม และเป็นพระอนุชาของสมเด็จพระเชษฐาธิราช) เป็นหุ่นให้เจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์เช็ดอยู่ได้เพียง 6 เดือน ก็ถูกถอดออกจากตำแหน่ง และถูกประหารชีวิต แล้วเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงศ์ก็ได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินเสียเอง ทรงพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง (2172-2198)

9. พ.ศ.2199 สมเด็จพระเจ้าฟ้าชัยหรือสมเด็จพระสรเพ็ชญ์ที่ 6 ราชโอรสของพระเจ้าปราสาททอง ขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ.2198 ถูกพระเจ้าอา คือพระศรีสุธรรมราชากับพระนารายณ์มหาราช พระอนุชาต่างพระมารดา สมคบกันแย่งชิงราชสมบัติจับเจ้าฟ้าชัยประหารชีวิต

10. พ.ศ.2199 สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา ขึ้นครองราชย์โดยแย่งชิงราชบัลลังก์มาจากเจ้าฟ้าชัยผู้เป็นหลานอยู่ในราชสมบัติได้ประมาณ 2 เดือน ก็ถูกสมเด็จพระนารายณ์มหาราชผู้เป็นหลานช่วงชิงราชบัลลังก์ต่อไปอีก และจับพระองค์ปลงพระชนม์เสียตามอำนาจนิยม

11. พ.ศ.2231 ขณะที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงประชวรหนัก ก็ถูกพระเพทราชาและหลวงสรศักดิ์หรือนายมะเต๋อแย่งชิงราชสมบัติ (หลวงสรศักดิ์ผู้นี้เป็นโอรสของพระนารายณ์มหาราช ประสูติจากลูกสาว

เจ้าเมืองเชียงใหม่ ซึ่งพระนารายณ์มหาราชพระราชทานให้กับพระเพทราชา เจ้ากรมช้าง ขณะที่พระนางท้องได้หนึ่งเดือน เมื่อประสูติแล้วได้เข้าถวายตัวรับใช้สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และพระนารายณ์มหาราชก็ทรงโปรดปรานเป็นพิเศษ เพราะมีหน้าตาละม้ายแก่นพระองค์ และต่อมาหลวงสรศักดิ์ก็รู้ว่าตนเป็นราชโอรส ส่วนพระเพทราชาเป็นเพียงบิดาเลี้ยงเท่านั้น) ต่อมาเมื่อพระนารายณ์มหาราชเสด็จสวรรคตแล้ว พระเพทราชาจึงได้ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ จับเจ้าฟ้าอภัยทศ องค์รัชทายาทปลงพระชนม์พร้อมด้วยเจ้าพระยาพิชาเยนทร์สมุหนายก ก็ถูกประหารชีวิตด้วย

12. พ.ศ.2246 ขณะที่พระเพทราชาทรงประจวบหัก หลวงสรศักดิ์หรือนายมะเต๋อ ก็ได้ทำรัฐประหารยึดอำนาจจับเจ้าฟ้าขวัญราชโอรสของพระเพทราชา อันเป็นองค์รัชทายาทประหารชีวิต ขณะมีพระชนมายุได้ 13 พรรษา และเมื่อพระเพทราชาสวรรคตแล้ว หลวงสรศักดิ์ก็ได้ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ ทรงพระนามว่าสมเด็จพระเจ้าเสือ หรือพระพุทธเจ้าเสือ

13. พ.ศ.2275 เจ้าฟ้าอภัยทศ พระราชโอรสของสมเด็จพระที่นั่งท้ายสระ ขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ.2275 ครองราชย์อยู่ได้ไม่กี่วัน ก็ถูกกรมพระราชวังบวรหรือสมเด็จพระบรมโกศ ซึ่งเป็นเสด็จอาของพระองค์เองช่วงชิงราชสมบัติ จับเจ้าฟ้าอภัยทศปลงพระชนม์ในปีที่ขึ้นครองราชย์นั่นเอง

14. พ.ศ.2325 พระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ได้ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ.2310 ภายหลังที่ได้ทรงกอบกู้เอกราชคืนมาจากพม่าและมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาไม่ได้แล้ว พระองค์จึงได้ทรงสถาปนากรุงธนบุรีขึ้นเป็นราชธานีและเสวยราชย์อยู่เป็นเวลา 15 ปี จนถึงวันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2325 ก็ถูกทหารเอกของพระองค์เอง คือ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกจับปลงพระชนม์ด้วยข้อหาว่าเสียพระสติ ขณะมีพระชนมายุได้ 48 พรรษาแล้วสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก

ก็ได้ปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ ทรงพระนามว่าพระรามาธิบดีที่ 1 หรือพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช อันเป็นปฐมบรมราชจักรีวงศ์ และ

15. พ.ศ.2489 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล แห่งราชจักรีวงศ์ซึ่งเราจะกล่าวถึงกรณีสวรรคตของพระองค์ในลำดับต่อไป

4

ปรากฎว่าในวันที่พระองค์เสด็จสวรรคต 9 มิถุนายน 2489 นั้น พระองค์ทรงประชวรพระนาภีเสียวเล็กน้อย และในตอนเช้ามีดวันนั้นประมาณเวลา 06.00 น. สมเด็จพระราชชนนีได้เสด็จไปถวายน้ำมันละหุ่งแด่ในหลวงอานันท์ฯ ตามคำแนะนำของนายแพทย์ประจำพระองค์คือ นายแพทย์นิത്യเวชวิศิษฐ์

ขณะนั้น ณ พระที่นั่งบรมพิมานอยู่ในสภาพเตรียมพร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์ใด ๆ ที่จะเกิดขึ้น ทหารยามมหาดเล็ก 3 นายที่ मुख หน้าเชิงบันไดขึ้นพระที่นั่ง อีก 2 นายที่บันไดหลังพระที่นั่ง และอีก 1 นายที่ชานชาลาบันไดสุดพระที่นั่งทางทิศตะวันตก ยังคงปฏิบัติหน้าที่ของเขอย่างเข้มแข็ง นอกจากทหารยามมหาดเล็กแล้ว ยามตำรวจหลวงและยามมหาดเล็กชาวที่ก็เตรียมพร้อมถวายความปลอดภัยอยู่ในบริเวณองค์พระที่นั่งนั้นด้วย

เมื่อสมเด็จพระราชชนนีถวายน้ำมันละหุ่งผสมด้วยบรันดีและตามด้วยนมอุ่น ๆ ที่หัวหน้ามหาดเล็กได้เตรียมไว้สำหรับในหลวงอานันท์ฯ แล้ว สมเด็จพระราชชนนีก็เสด็จกลับไปยังห้องของพระองค์และปล่อยให้ในหลวงอานันท์ฯ บรรทมต่อไป

เวลา 07.00 น. นายมังกร ภมรบุตร นายมี พาสล นายฉลาด เทียมงามสัจ และนายอุทัย ทองมีสิทธิ์ มหาดเล็กรับใช้ได้พากันขึ้นไป

ชั้นบนพระที่นั่ง เพื่อเตรียมจัดโต๊ะเสวย

เวลา 07.00 น. เศษเล็กน้อย ขุนวรคัคคีพินิจ หัวหน้านมหาดเล็กรับใช้ ได้ขึ้นไปตรวจดูความเรียบร้อยในการจัดตั้งโต๊ะเสวย นายบุญ ปัทมคริน มหาดเล็กห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ฯ ได้ขึ้นไปชั้นบนพระที่นั่งในเวลาไล่เลี่ยกัน แล้วไปรินน้ำส้มคั้นจากคนโทที่โต๊ะพักเครื่อง เพื่อเตรียมถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังที่เคยปฏิบัติเป็นกิจวัตร เวลา 08.00 น. ในหลวงอานันท์ฯ ทรงตื่นบรรทมเข้าห้องสรง แล้วออกมายืนประทับอยู่ในห้องแต่งพระองค์บายโฉมพระพักตร์ไปทางห้องพระบรรทม หันพระปฤษฎางค์ไปทางห้องสรง นายบุญได้เอาน้ำส้มคั้นเข้าไปถวาย พระองค์ไม่ทรงรับ แต่กลับเสด็จไปยังห้องพระบรรทม นายบุญถึงน้ำส้มคั้นเดินตามเสด็จเข้าไปด้วย พระองค์เสด็จขึ้นพระแท่นบรรทมอีกและบอกพระหัตถ์ให้นายบุญออกไป นายบุญจึงถึงน้ำส้มคั้นถอยมาแล้วมานั่งอยู่ที่ระเบียงหน้าพระทวารเข้าห้องแต่งพระองค์

เวลา 08.55 น. นายชิต สิงหเสนี ได้ขึ้นไปบนพระที่นั่ง เพื่อวัดขนาดดวงพระตราที่อยู่ในตู้เซฟในห้องบรรทมเพื่อจะเอาไปให้ช่างที่ร้านงามพันธ์ เสาชิงช้า ทำหีบใส่ดวงพระตรา เมื่อนายบุญบอกว่าในหลวงอานันท์ฯ ยังบรรทมอยู่บนพระแท่น นายชิตจึงนั่งคอยอยู่ที่หน้าห้องแต่งพระองค์กับนายบุญ ด้วยเกรงว่าถ้าเข้าไปเปิดตู้เซฟและวัดขนาดดวงพระตราขณะนั้นอาจทำให้มีเสียงรบกวนพระองค์

เวลาเกือบ 09.00 น. พระพี่เลี้ยงเนื่องหรือนางสาวเนื่อง จินตะดูลย์ ได้ขึ้นไปบนพระที่นั่งเพื่อเข้าเฝ้าในหลวงอานันท์ฯ แต่เมื่อสังเกตเห็นว่าในหลวงอานันท์ฯ ยังไม่เสด็จออกจากห้องบรรทมจึงได้เลยไปจัดดอกไม้ในห้องรับแขกแล้วเข้าไปเฝ้าสมเด็จพระราชชนนี สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งให้พระพี่เลี้ยงเนื่องเก็บเข้าของส่งกลับไปวังสระปทุมเพราะจะเสด็จกลับไปต่างประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันได้เสด็จเข้าไปในห้องสมเด็จพระราชชนนีด้วยและรับสั่งให้พระพี่เลี้ยงเนื่องจัดเก็บเข้าของในห้องของพระองค์เช่นกัน แล้วพระองค์ก็เสด็จออกจาก

ห้องนั้นไป พระพี่เลี้ยงเฝ้าอยู่ในห้องสมเด็จพระราชชนนีประมาณ 20 นาที แล้วจึงเข้าไปจับเก็บฟิล์มหนังในห้องของในหลวงภูมิพล

เวลาก่อน 09.00 น. เล็กน้อย ในหลวงองค์ปัจจุบันเสวยพระกระยาหารเช้าแต่พระองค์เดียว ณ มุขพระที่นั่งด้านหน้า ขณะที่พระองค์เสวยพระกระยาหารอยู่นั้น มหาดเล็กรับใช้ 2 คน ได้เฝ้ารับใช้อยู่ใกล้ชิด พระองค์เสด็จออกจากโต๊ะเสวยเวลาประมาณ 09.00 น. เสด็จไปทางห้องพระบรมมหาราชวังในหลวงอานันทฯ พบนายชิต นายบุญชัยที่หน้าห้องแต่งพระองค์ ได้ถามถึงพระอาการของในหลวงอานันทฯ นายบุญชัยได้กราบทูลว่าตื่นบรรทมแล้ว เข้าห้องทรงแล้วกลับเข้าพระที่อีก เอน้ำส้มเข้าไปถวายก็บอกพระหัตถ์ไม่ต้องพระประสงค์

ในหลวงองค์ปัจจุบันไม่รับสั่งว่าอะไร และเสด็จกลับไปยังห้องของพระองค์

เมื่อในหลวงองค์ปัจจุบันเสด็จออกจากโต๊ะเสวยแล้วมหาดเล็กก็ช่วยกันขนพระกระยาหารที่เหลือจากเสวยลงไปรับประทานกันที่ห้องพักเครื่อง และเตรียมพระกระยาหารชุดใหม่สำหรับสมเด็จพระราชชนนี และในหลวงอานันทฯ โดยนายฉลาด เทียมงามสัง เป็นคนเฝ้าห้องเสวย ณ มุขพระที่นั่งด้านหน้า เพื่อเตรียมตั้งโต๊ะเสวยให้กับ 2 พระองค์ต่อไป

เวลาประมาณ 09.00 น. เศษ นางสาวจรรยา ทะละภักดิ์ ข้าหลวงสมเด็จพระราชชนนี อ้างว่าได้เข้าไปในห้องสมเด็จพระราชชนนี เพื่อทำความเรียบร้อยพระแท่นบรรทม

พอเวลาประมาณ 09.20 น. ได้มีเสียงปืนระเบิดปังขึ้นหนึ่งนัด ณ ห้องบรรทมของในหลวงอานันทฯ

ขณะที่เสียงปืนระเบิดขึ้นนั้น ปรากฏว่ามีคนอยู่บนพระที่นั่งชั้นบน 8 คนด้วยกัน คือ

1. ในหลวงอานันทฯ (บรรทมอยู่ในห้องของพระองค์)
2. นายชิต สิงหเสนี (นั่งอยู่หน้าประตูห้องแต่งพระองค์)
3. นายบุญชัย ปัทมคริน (นั่งอยู่กับนายชิตหน้าห้องแต่งพระองค์)

4. นายฉลาด เทียมงามล้ำ (อยู่ห้องเสวยมุขหน้าพระที่นั่ง)
5. นางสาวจรรุญ ทะละภัก (อ้างว่าอยู่ในห้องสมเด็จพระราชชนนี)
6. พระพี่เลี้ยงเนื่อง (อยู่ในห้องในหลวงภูมิพลฯ)
7. ในหลวงภูมิพลฯ (อยู่ห้องเครื่องเล่น)
8. สมเด็จพระราชชนนี (อยู่ในห้องของพระองค์)

ในจำนวน 8 คนนี้ ยกเว้นในหลวงในพระบรมโกษฐ์ อ้างว่าได้ยินเสียงปืน 5 คน คือนายชิต นายบุศย์ นายฉลาด นางสาวจรรุญ พระพี่เลี้ยงเนื่อง ส่วนในหลวงองค์ปัจจุบันกับสมเด็จพระราชชนนี ทั้ง 2 พระองค์อ้างว่าไม่ได้ยิน

ขณะที่เสียงปืนดังขึ้น นายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศรินกำลังนั่งตรวจข่าวหนังสือพิมพ์อยู่ที่พื้นกระเบื้องหน้าพระทวารห้องแต่งพระองค์ เพื่อทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกตว่าข่าวใดน่าสนใจก่อนที่จะนำหนังสือพิมพ์ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายทอดพระเนตร อันเป็นกิจวัตรประจำวัน และมีแต่พระทวารห้องแต่งพระองค์ที่สอมหาตเล็กนั่งอยู่อันเป็นทางเดียวที่จะเข้าสู่ห้องพระบรมมหาราชวังได้ในขณะนั้น (เพราะพระทวารห้องทรงพระอักษรที่เปิดสู่กระเบื้องด้านหน้าอันเป็นทางเสด็จเข้าออกอีกทางหนึ่ง ขณะนั้นยังคงปิดใส่กลอนอยู่ และพระทวารนี้จะเปิดก็ต่อเมื่อในหลวงอาานันท์ฯ เสด็จออกเสวยพระกระยาหารเช้า)

พอเสียงปืนดังขึ้นนายชิตถึงกับสะดุ้งและได้ทะเล้งพรวดพราดไปตามเสียงปืน ส่วนนายบุศย์ยังคงนั่งตกตะลึงอยู่กับที่ นายชิตได้วิ่งเข้าไปในห้องแต่งพระองค์ และได้ไปยืนชะเง้ออยู่แค่ธรณีพระทวารห้องพระบรมมหาราชวัง เห็นในหลวงอาานันท์ฯ ยังคงบรรทมอยู่บนพระที่ จึงค่อย ๆ ย่องเข้าไปใกล้พระแท่น แลเห็นพระโลหิตติดอยู่กับชอกพระอังสาเบื้องซ้ายและที่พระเขนยเบื้องซ้าย

เมื่อเห็นเช่นนั้นแล้วก็หันหลังกลับวิ่งออกจากห้องบรรทมไปเฝ้าสมเด็จพระราชชนนีทันที โดยไม่สนใจต่อนายบุศย์ที่ยังนั่งตะลึงอยู่ ณ

ที่เดิม ขณะนั้นสมเด็จพระราชชนนีกำลังเตรียมตัวจะออกจากห้องของพระองค์ไปเสวยพระกระยาหารเช้าที่มหาดเล็กชาวที่ได้เตรียมตั้งโต๊ะเสวยไว้แล้ว

นายชิต สิงห์เสนี ได้กราบทูลสมเด็จพระราชชนนีว่า “ในหลวงยิงพระองค์เอง” พอสิ้นเสียงกราบทูลของนายชิตสมเด็จพระราชชนนีก็ร้องออกมาด้วยความตกพระทัยว่า “ไอ้ยันท์ ลูกแม่” แล้วพระองค์ก็วิ่งไปตามเฉลียงด้านหน้ามุ่งพระพักตร์ไปทางห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ฯ ผ่านห้องทรงพระสำราญ เข้าห้องแต่งพระองค์ โดยนายชิตได้วิ่งตามติด ๆ มาด้วย ระหว่างทางที่วิ่งมานั้นสมเด็จพระราชชนนีได้รับสั่งกับนายชิตว่า “ตามหมอ หมอนิตย์ หมอนิตย์” ซึ่งพระองค์หมายถึงนายแพทย์หลวงนิตย์เวชวิศิษฐ์ นายแพทย์ประจำพระองค์

ทางฝ่ายนายบุศย์ ปัทมคริน เมื่อเห็นนายชิตวิ่งออกจากห้องพระบรรทมผ่านหน้าเขาไปโดยไม่ยอมตอบคำถามของเขาที่ถามว่า “อะไรกัน” นายบุศย์จึงลุกขึ้นออกวิ่งตามนายชิตไปด้วยความสงสัย พอวิ่งมาถึงหน้าห้องพระภูษาก็ไม่เห็นตัวนายชิตเสียแล้ว นายบุศย์จึงหยุดอยู่แค่นั้นและมองไปเห็นพระพี่เลี้ยงเนื่องยืนอยู่ข้างพระทวารหน้าห้องบรรทมของในหลวงองค์ปัจจุบัน

ในขณะนั้นเองก็ได้ยินเสียงสมเด็จพระราชชนนีทรงกันแสง นายบุศย์จึงหันหลังกลับทางเก่า พอพ้นมุมห้องพระภูษาก็เห็นสมเด็จพระราชชนนีกำลังทรงวิ่งเห็นทางหลังไว ๆ ไกลจะถึงพระทวารแต่งพระองค์อยู่แล้ว นายบุศย์จึงรีบเดินต่อไป พอถึงมุมห้องทรงพระสำราญเห็นในหลวงองค์ปัจจุบันประทับอยู่ที่ตรงหน้าพระทวารห้องแต่งพระองค์ ในหลวงองค์ปัจจุบันได้รับสั่งถามนายบุศย์ว่า “ไปตามหมอหรือยัง” นายบุศย์ไม่ได้กราบทูลตอบ แต่ได้ออกวิ่งลงอัฒจันทร์ใหญ่ไปชั้นล่าง พบนายเกษมตำรวจยืนอยู่ตรงทางขึ้นอัฒจันทร์ นายบุศย์ถามว่าไปตามหมอแล้วหรือยัง นายเกษมตอบว่าไปตามแล้ว โดยนายชิตภายหลังที่วิ่งตามเสด็จสมเด็จพระราชชนนีเข้าไปถึงห้องพระบรรทมในหลวงอานันท์ฯ

และเปิดพระวิสูตรให้สมเด็จพระราชชนนีแล้วก็ได้กลับลงไปชั้นล่าง พบ จมื่นทิพย์ฯ ตำรวจหลวงจึงบอกให้ไปตามหมอลงนิตยา

ภายหลังที่นายชิตได้แหวกพระวิสูตรให้สมเด็จพระราชชนนี เข้าไปถึงพระแท่นแล้ว ภาพที่ปรากฏอยู่ต่อพระพักตร์ของพระองค์เป็น ภาพของพระราชโอรสที่บรรทมอยู่บนพระแท่น ลักษณะบรรทมหงาย หุ่นพระเชนกล้ายคนนอนหลับ มีผ้าเปลาะคลุมอยู่ตั้งแต่เหนือพระ อู่ระจนถึงข้อพระบาท พระกรเหยียดยาวแนบพระวรกายทั้งสองข้าง ที่ ข้างพระกรด้านซ้ายมีพระแสงปืน ยู.เอส.อาร์มี ขนาด 11 ม.ม. วางอยู่ หนึ่งกระบอก ห่างจากพระกรประมาณ 1 นิ้ว ปลายกระบอกปืนหันไป ทางปลายพระบาท ดำหันตรงไปทางพระเคียร ที่พระพักตร์ของพระ องค์มีพระโลหิตนอง และที่ผ้าลาดพระที่ก็มีพระโลหิตเประเป็นอยู่นู

ทันทีที่สมเด็จพระราชชนนีเห็นสภาพของพระราชโอรสหัวใจของ พระองค์เกือบจะหยุดเต้น พระองค์ได้ดำเินลงไปหับพระราชโอรสและ ทรงกันแสงคร่ำครวญอย่างน่าเวทนา ยิ่ง และประเดี๋ยวนึงต่อมา พระพี เลียงเนื่องก็ได้ตามเสด็จเข้าไปถึงห้องพระบรรทม และได้เข้าไปถึงพระ แท่นทางด้านซ้าย จับชีพจรของในหลวงอานันท์ฯ รู้สึกว่าชีพจรเต้นแรง และเร็วมาก

ขณะนั้นพระแสงปืนยังวางอยู่ที่เดิม คือข้างพระกรด้านซ้าย พระพีเลียงเนื่องจึงหยิบพระแสงปืนนั้นไปวางไว้บนโต๊ะวางนาฬิกาที่ตั้ง อยู่ทางข้างพระแท่นด้านซ้าย แล้วพระพีเลียงเนื่องก็ขึ้นไปนั่งคุกเข่าจับ ชีพจรอยู่บนพระแท่น และในที่สุดชีพจรก็ค่อยอ่อนลง ๆ จนกระทั่ง หยุดเต้น พระพีเลียงเนื่องได้กราบทูลสมเด็จพระราชชนนีว่า “ชีพจรหยุด แล้ว” ซึ่งทำให้สมเด็จพระราชชนนีทรงกันแสงหนักยิ่งขึ้น ปีมานี้พระ เนตรจะกลายเป็นสายเลือด

ในหลวงองค์ปัจจุบันฟังจะเสด็จเข้ามาถึงพร้อมด้วยนายบุศย์ ได้เข้าไปประทับอยู่ข้างสมเด็จพระราชชนนี ซึ่งขณะนั้นกำลังฟุพระองค์ หับในหลวงอานันท์ฯ อยู่บนพระแท่น เมื่อสมเด็จพระราชชนนีรู้สึกพระ

วรกายว่าในหลวงองค์ปัจจุบันเข้าไปประทับอยู่ที่ใกล้พระองค์ พระองค์จึงได้ลุกขึ้นนั่งประทับที่ริมพระแท่นห้อยพระบาท หันพระพักตร์ไปทางห้องแต่งพระองค์ แล้วรับสั่งกับในหลวงองค์ปัจจุบันด้วยความเศร้าโศกเสียพระทัยอย่างสิ้นหวังว่า “เล็กเรามาตายกันเถอะ” พร้อมกันนั้นก็เอนพระองค์ไปทางเบื้องพระเคียรของในหลวงอาเนนทร์ฯ ซึ่งขณะนั้นมีพระแสงปืนวางอยู่บนโต๊ะข้างพระแท่นด้านซ้ายใกล้กับพระเคียร

เมื่อนายบุศย์เห็นอาการปฏิกิริยาของสมเด็จพระราชชนนีเช่นนั้น ประกอบกับคำพูดว่า “เล็กเรามาตายกันเถอะ” จึงเกรงไปว่าสมเด็จพระราชชนนีจะหยิบพระแสงปืนมาทำอันตรายพระองค์เอง นายบุศย์จึงรีบคลานเข้าไปที่พระแสงปืนวางอยู่และหยิบไปเก็บไว้ในลิ้นชักตู้ในห้องแต่งพระองค์ ขณะนั้นสมเด็จพระราชชนนีทรงหันแสงฟาดพระวรกายอยู่ไปมาจนพลัดตกจากพระแท่น ในหลวงองค์ปัจจุบันจึงทรงเข้าประคองทางด้านพระเคียร และรับสั่งให้นายบุศย์ยกพระบาท ประคองไปประทับที่โซฟาซึ่งตั้งอยู่ปลายพระแท่นบรรทม

อีกประมาณ 20 นาทีต่อมา หลวงนิธยเวชสิทธิ์ นายแพทย์ประจำพระองค์ก็มาถึง สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งว่า “ตรวจดูซิมีหวังไหม?” หลวงนิธยฯ เข้าไปถวายตรวจแล้วกราบทูลว่า “ไม่มีหวัง” สมเด็จพระราชชนนีจึงรับสั่งว่า “ถ้าเช่นนั้นให้ทำความสะอาดเสียซิ” ครั้นแล้วหลวงนิธยฯ ก็จัดการตามรับสั่ง มีการทำความสะอาดพระพักตร์และบาดแผลที่พระนลาฏได้เย็บให้สนิทดังเดิม เปลี่ยนฉลองพระองค์และผ้าลาดพระที่ซึ่งเปื้อนไปด้วยพระโลหิต และต่อมาได้เคลื่อนย้ายพระบรมศพจากพระแท่นบรรทมเดิมไปประดิษฐานบนพระโซฟา

การทำความสะอาดพระบรมศพ เช่นการชำระบาดแผลและเย็บบาดแผล การเปลี่ยนฉลองพระองค์และผ้าลาดพระที่ตลอดจนการเคลื่อนย้ายพระบรมศพ จากพระแท่นบรรทมเดิมไปประดิษฐานพระโซฟาดังกล่าวนี้

ทุกคนทำไปด้วยความบริสุทธิ์ใจและด้วยความจงรักภักดี

ตลอดจนรับสั่งของสมเด็จพระราชชนนีที่ให้ทำความสะอาดพระบรมศพ โดยไม่ได้นึกถึงการที่จะมีการชันสูตรพลิกพระบรมศพตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญาอย่างคดีสามัญทั่ว ๆ ไป จึงได้มีการทำลายหลักฐานโดยไม่ได้ตั้งใจ เช่น เอาพระเชenyที่เปราะเบื่อนพระโลหิตไปฝัง เอาผ้าลาดพระที่ผืนเดิมไปซักเอาผืนใหม่มาลาดแทน ตลอดจนการตกแต่งบาดแผล การเปลี่ยนฉลองพระองค์ และการเคลื่อนย้ายพระบรมศพจากพระแท่นบรรทมใหญ่ไปประดิษฐานบนพระโศพา เป็นต้น

เมื่อสมเด็จพระราชชนนีรับสั่งให้หลวงนิธย์ฯ ทำความสะอาดพระบรมศพแล้ว พระองค์ก็ได้เสด็จเข้าไปในห้องทรงพระอักษรพร้อมด้วยนางสาวจรูญ และในหลวงองค์ปัจจุบันก็ได้เสด็จตามเข้าไปด้วย พระองค์เข้าไปเปิดลิ้นชักโต๊ะทรงพระอักษรค้นหาอะไรบางอย่าง แล้วได้ประทับบนโศพาและได้รับสั่งอย่างคนปลงตกว่า “เอาอย่างไรก็เอากัน”

5

ท่านปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรีได้ทราบข่าวสวรรคตเมื่อเวลาประมาณเกือบ 10 นาฬิกาด้วยความตกใจ ถึงกับร้องอุทานออกมาอย่างลืมหึมาว่า “เฮ้ อะไรกัน” เมื่อได้รับรายงานจากม.ร.ว.เทวธิดาฯ เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง

ขณะนั้นท่านปรีดีฯ กำลังปรึกษาหารืออยู่กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและอธิบดีกรมตำรวจ เนื่องจากการสไตรค์ของกรรมกรรถไฟมักกะสัน

ต่อมาเวลา 10 นาฬิกาเศษ ท่านปรีดี พร้อมด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมตำรวจและราชเลขาธิการสำนักพระราชวัง จึงได้พากันเข้าไปยังพระที่นั่งบรมพิมาน และได้ขึ้นไปถวายบังคมพระบรมศพเมื่อเวลาเกือบ 12 นาฬิกา พร้อมด้วยเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ โดยกรมขุนชัยนาทนเรนทรเป็นผู้นำขึ้นไป

อธิบดีกรมตำรวจซึ่งขึ้นไปถวายบังคมพระบรมศพพร้อมกัน ได้ขออนุญาตทำการชันสูตรพลิกพระศพตามวิธีการของกฎหมายเมื่อเกิดการตายไม่ปกติขึ้น แต่กรมขุนชัยนาทฯ ท่านห้ามไว้อ้างว่าจะทำให้เสียพระราชประเพณี

คณะรัฐมนตรีซึ่งเปิดประชุมกันเป็นพิเศษ ณ ห้องรับแขกชั้นล่างของพระที่นั่งบรมพิมาน โดยมีเจ้านายเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงเข้าร่วม

ประชุมด้วย ที่ประชุมได้พิจารณาถึงเรื่องที่จะออกแถลงการณ์เหตุของการสวรรคตให้ประชาชนทราบ กรมขุนชัยนาทนเรนทรเสนอความเห็นว่าจะยกเอาเรื่องทรงพระประชวรพระนางมาเป็นเหตุแห่งการสวรรคต แต่ท่านปรีดีคัดค้านไม่เห็นด้วย เพราะที่พระบรมศพมีบาดแผลที่พระนลาฏเป็นหลักฐาน และที่สำคัญเสียงปืนที่ระเบิดปังขึ้นนั้นคนได้ยินไปทั่วพระที่นั่งบรมพิมาน (ยกเว้นสมเด็จพระราชชนนีกับในหลวงองค์ปัจจุบันที่มีพระกระแสว่าไม่ได้ยิน) ในที่สุดที่ประชุมก็ได้ตกลงออกแถลงการณ์ว่า กรณีสวรรคตเกิดจากอุบัติเหตุ รายละเอียดของแถลงการณ์มีดังนี้

“นับตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน ศกนี้เป็นต้นมา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เริ่มทรงพระประชวรเกี่ยวกับพระนางไม่เป็นปกติ และทรงเหน็ดเหนื่อยไม่มีพระกำลัง แม้กระนั้นก็ตีสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้เสด็จประพาสเยี่ยมราษฎรเป็นพระราชกรณียกิจของพระองค์ ครั้นต่อมาพระอาการเกี่ยวกับพระนางก็ยังมิได้ทรงทุเลาลง จึงต้องเสด็จประทับอยู่แต่บนพระที่นั่ง มิได้เสด็จออกงานตามหมายกำหนดการ ครั้นวันที่ 9 มิถุนายน ศกนี้ เมื่อตื่นพระบรรทมตอนเช้าเวลา 6.00 นาฬิกา ได้เสวยพระโสมนัสน้ำมันละหุ่ง ครั้นเวลาประมาณ 9.00 นาฬิกาเศษ มหาดเล็กห้องพระบรรทมได้ยินเสียงปืนดังขึ้นในพระที่นั่ง จึงรีบวิ่งเข้าไปดูเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรรทมอยู่บนพระที่ มีพระโลหิตไหลเปื้อนพระองค์ และสวรรคตเสียแล้ว มหาดเล็กห้องพระบรรทมจึงได้ไปกราบทูลสมเด็จพระราชชนนีให้ทรงทราบ แล้วไปถวายบังคมพระบรมศพ ต่อนั้นมามีพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ นายกรัฐมนตรี ได้เข้าไปกราบถวายบังคม และอธิบดีกรมตำรวจกับอธิบดีกรมการแพทย์ ได้ไปถวายตรวจพระบรมศพและสอบสวน ได้ความสันนิษฐานได้ว่า คงจะทรงจับคำพระแสงปืนตามพระราชอัธยาศัยที่ทรงชอบแล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้น

สำนักพระราชวัง

วันที่ 9 มิถุนายน 2489

นอกจากแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังแล้ว กรมตำรวจได้ทำบันทึกการสอบสวนขึ้นฉบับหนึ่งในวันที่ 9 มิถุนายน 2489 นั้นเอง เรียกว่า “บันทึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการสอบสวนพฤติการณ์การสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล” รายละเอียดของบันทึกมีดังนี้

พระที่นั่งบรมพิมาน

วันที่ 9 มิถุนายน 2489

วันนี้เวลา 12.10 น. พล.ต.ท.พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ พ.ต.อ.หลวงสัมฤทธิ์สุขุมวาท ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล พ.ต.หลวง นิตยเวชวิศิษฐ์ อธิบดีกรมการแพทย์ พร้อมด้วยเจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่บางท่าน อาทิ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ท่านปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรี พ.อ.ช่วง เชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พล.ท.พระศิลประค์สตราคม สมุหราชองครักษ์ เป็นต้น ได้ขึ้นถวายบังคมพระบรมศพพระเจ้าอยู่หัวในห้องพระบรรทมพระที่นั่งบรมพิมาน ได้เห็นพระบรมศพบรรทมหงายอยู่บนแท่นภายในพระวิสูตรคลุมทั้งสี่ด้าน มีพระภูษาคลุมตั้งแต่พระคอตลอดพระบาท เห็นมีรอยแผลซึ่งเย็บแล้วอยู่ที่กลางพระนลาฏเหนือใกล้ต้นพระไทรนางซ้าย ไม่เห็นมีรอยพระโลหิตเปื้อนอยู่อย่างใด ได้ทราบว่าได้เช็ดล้างทำความสะอาดกันมาก่อน ทั้งพระแท่นบรรทมก็เอาพระแท่นขนาดเล็กมาเปลี่ยนใหม่ พระอิริยาบถก็ทราบว่าเป็นเปลี่ยนแปลงจากขณะเกิดเหตุหมดแล้ว พระแสงปืนและปลอกกระสุนที่วางอยู่ใกล้พระบรมศพ ก็ได้นำไปเก็บไว้ที่อื่น คงเห็นพระบรมศพเหมือนกับกำลังบรรทมหลับตามปกติ ที่ว่ามีรอยพระโลหิตเปื้อนที่ใดและพระแสงปืนอยู่ที่ไหนภายหลังเกิดเหตุโดยกระชั้นชิดนั้น คงได้ความจากมหาดเล็กและพระพี่เลี้ยงชี้แจงและทำท่าทางให้ดูเท่านั้น ภายในพระวิสูตรในเมื่อขึ้นไปเห็นมีขามกะละมังขนาดใหญ่ใส่น้ำแข็งไว้โดยรอบพระบรมศพ ภายนอกพระวิสูตรก็มีพัดลมชนิดตั้งกับพื้นเปิดไว้

โดยรอบเช่นเดียวกัน แล้วได้ดูพระวิสูตรในห้องบรรทมเห็นเป็นผ้าโปร่ง มีประตูสองด้าน ทางไว้ภายในเสาครอบพระแท่นบรรทม ชายพระวิสูตร ครอบถึงพื้นและมีวัตถุหนัก ๆ เป็นข้อ ๆ ร้อยไว้ภายในพระวิสูตรเพื่อ ถ่วงให้ติดอยู่กับพื้นโดยรอบ ผลของการตรวจไม่พบรอยถูกลูกกระสุน ปืนอย่างใด และเพดานห้องพระบรรทมไม่มีช่องที่คนจะลงมาได้

“อนึ่งเมื่อเสร็จจากการตรวจพระวิสูตรแล้ว นายชิต สิงหเสนี มหาตมเล็กห้องพระบรรทมได้นำลิ้นชักตู้ซึ่งได้นำเอาพระแสงปืนกระบอก อยู่ข้างพระหัตถ์ ซึ่งพระพี่เลี้ยงได้ไปเห็นภายหลังที่ได้ยินเสียงปืน และ ตามเสด็จสมเด็จพระราชชนนีมาที่พระบรมศพมาให้ ได้พร้อมกันตรวจ เห็นว่าเป็นปืนชนิด ยู.เอส.อาร์มี ขนาด 11 ม.ม. เลขหมาย 2 ซี 81459 นกปืนขึ้นในแมกกาซีนซึ่งใส่ไว้กับปืน มีลูกกระสุนไม่มีรอบสับแก๊ป 5 นัด กับมีลูกกระสุนปืนอยู่ในลำกล้อง 1 นัด ไม่มีรอบสับแก๊ป ปลอก กระสุนชนิดเดียวกันซึ่งใช้ยิงแล้ว 1 ปลอก จึงบันทึกไว้

พล.ต.ท.พระรามอินทรา	ผู้บันทึก
พ.ต.นิธย์ เวชวิศิษฐ์	พะยาน
พ.ต.อ.สัมฤทธิ์สุขุมวาท	ผู้จัดบันทึก”

จากบันทึกฉบับนี้แสดงว่า

1. ได้มีการเคลื่อนย้ายพระบรมศพก่อนที่เจ้าพนักงานตามกฎหมายจะได้ชันสูตรพลิกพระบรมศพ
2. ปืนยู.เอส.อาร์มี 11 ม.ม. ที่วางอยู่ใกล้พระบรมศพ ปรากฏว่ามีแมกกาซีนใส่ไว้กับปืน ในแมกกาซีนมีลูกกระสุน 5 นัด กับอีก 1 นัด อยู่ในลำกล้อง และนกยั้งค้างอยู่ แสดงว่ายิงมาแล้ว และยังไม่ได้จัดเซพปืนให้เรียบร้อย(ปืนกระบอกนี้เป็นของในหลวงอานันท์ฯนายฉันท หุ้งแพร เป็นผู้ทูลเกล้าฯ ถวาย)

เพื่อถวายพระเกียรติ ความจงรักภักดีและความเศร้าโศกอย่าง สุดซึ่ง รัฐบาลจึงได้ประกาศให้ข้าราชการและประชาชนชาวไทยไว้ทุกข์

ถวายเป็นเวลา 1 ปี

ในคืนวันที่ 9 มิถุนายน 2489 นั้นเอง ได้มีการประชุมรัฐสภาเป็นการพิเศษ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เมื่อเวลา 21.10 นาฬิกา มีสมาชิกเข้าประชุมทั้งหมด 127 นาย เป็นสมาชิกพุทธสภา 64 นาย และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 63 นาย

ท่านปรีดีนายกรัฐมนตรีได้แจ้งข่าวอันแสนเศร้าสลดให้รัฐสภาทราบ และรายงานถึงกรณีของการสวรรคตของพระองค์ตามแถลงการณ์ของสำนักพระราชวัง ในการประชุมครั้งนี้มีสมาชิกหลายนายได้ลุกขึ้นซักถามรัฐบาลเพื่อความกระจ่างแจ้งแห่งกรณีสวรรคต เพราะฟังจากแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังแล้วยังมีอะไรคลุมเครืออยู่มาก และไม่น่าจะเป็นไปได้ว่าพระองค์จะทรงเอาปืนไปลูบคลำเล่นในที่นอน และถ้าหากว่าพระองค์เอาปืนไปลูบคลำเล่นและเกิดอุบัติเหตุขึ้นจริง ๆ ตำแหน่งของบาดแผลก็ไม่น่าจะเป็นที่พระนลาฏเหนือพระโขนงด้านซ้าย นายสอ เศรษฐบุตร ส.ส.ธนบุรี จึงซักถามด้วยความสงสัยว่ามีใครเข้าออกห้องพระบรรทมได้บ้าง ซึ่ง พล.ต.ท.พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจได้ตอบชี้แจงว่า

“เท่าที่ได้ฟังมาแล้ว มีพระราชชนนี พระอนุชา และพวกมหาดเล็กห้องพระบรรทม พระพี่เลี้ยงส่วนคนอื่นได้นั้นข้าพเจ้ายังไม่ทราบส่วนที่จะเข้าได้และไม่ได้ด้วยเหตุผลอย่างใดนั้นก็ยังไม่สอบสวนไม่ได้ความ”

และในการประชุมรัฐสภาคืนนั้นเอง รัฐบาลท่านปรีดีฯ ก็ได้เสนอให้ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นเป็นกษัตริย์สืบราชสันตติวงศ์ ซึ่งรัฐสภาก็ได้ให้ความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ และต่อจากนั้นท่านปรีดีฯ ก็ได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว โดยเหตุผลว่า

“ข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี โดยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และบัดนี้ท่านได้สวรรคตแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้ยื่นใบลาออกต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว...”

ต่อมาในวันที่ 11 มิถุนายน 2489 ท่านปรีดีฯ ก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง และในวันที่ 13 มิถุนายน 2489 รัฐบาลปรีดีฯ ก็ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเพื่อขอความไว้วางใจ ตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ ในวันแถลงนโยบายครั้งนี้รัฐบาลได้เปิดโอกาสให้สมาชิกแห่งรัฐสภาซักถามข้อข้องใจเกี่ยวกับกรณีสวรรคตได้เป็นกรณีพิเศษ และในช่วงเวลานั้นปรากฏว่าได้มีการปล่อยข่าวลือว่าในหลวงอาเน็นท์ฯ สวรรคตเพราะถูกลอบปลงพระชนม์ ได้มีโทรศัพท์ลึกลับปล่อยข่าวลือไปตามสถานทูตต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และถึงกับมีเจ้าองค์หนึ่งเสด็จไปยังสถานทูตอังกฤษ ขอร้องให้อังกฤษยังคงทหารอังกฤษ (ที่เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น) ไว้ในเมืองไทยต่อไป เพื่อให้ความคุ้มครองต่อราชบัลลังก์ ดังที่กล่าวแล้วในจดหมายเปิดผนึกข้างต้น

ผู้แทนราษฎรหลายนายจากพรรคประชาธิปัตย์ได้ซักถามข้อข้องใจโดยมุ่งประเด็นไปที่การถูกลอบปลงพระชนม์ และกลางแถลงสงสัยว่าทำไมจึงไม่มีการชันสูตรพลิกพระบรมศพตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งรัฐบาลได้ตอบชี้แจงไปตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ท่านปรีดีฯ นายกรัฐมนตรีได้ตอบชี้แจงต่อรัฐสภา มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“...ข้าพเจ้าขอถือโอกาสตอบท่านเมื่อกี้นี้สักเล็กน้อย เพราะเหตุว่าด้วยคำที่กล่าวมี 2 ตอน คือเกี่ยวกับการบรรจุเจ้าหน้าที่พระราชวังตอนหนึ่ง เพื่อให้ท่านทั้งหลายที่อยู่ในที่นี้เข้าใจชัดเจนว่า การบรรจุเจ้าหน้าที่พระราชวังนั้น เป็นเรื่องซึ่งเรามีกฎสำนักพระราชวังไว้ และความจริงเมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาว่าผู้ใดควรอยู่และผู้ใดไม่ควรอยู่ในเรื่องนั้นรัฐบาลก็อนุโลมอยู่เสมอ และอีกอย่างหนึ่งมหาดเล็กประจำอยู่ทุกวันนี้เป็นมหาดเล็กครั้งรัชกาลที่ 7 อยู่ตลอดมา และบางคนเคยรับราชการอยู่มาตั้งแต่รัชกาลที่ 6

“ส่วนเสียงลือออกสู่สาธารณะนั้นคนนั้นออกมาแล้วทำไปอย่างนั้นอย่างนี้ นี่ก็เป็นเรื่องลือสืบเนื่องมาจากความอิจฉาริษยาเป็นมูล หรือมีป้างชางยุเป็นต้นเป็นมูลเหตุสืบเนื่องอย่างนั้น ถ้าผู้ใดประสงค์จะทราบเรื่องนี้โดย

ละเอียด ข้าพเจ้ามีหลักฐานพร้อมที่จะแจ้งให้ทราบได้ และเวลานี้ก็ได้สั่งให้เจ้าหน้าที่รวบรวมไว้แล้วว่าจำนวนบางช่วงยุคบุคคลใดและจำพวกใดบ้างแล้วสาเหตุเป็นมาอย่างไร ข้าพเจ้าจะแสดงให้เห็นหลักฐาน นอกจากจะได้ยินมาจากคำบอกเล่าอย่างนั้น และอีกอย่างหนึ่งสำหรับเรื่องพระองค์นี้ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณพ่อก็คือข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งซึ่งจงรักภักดีที่ท่านที่สุดกว่าหลาย ๆ คน ในขณะที่ท่านประจำอยู่ต่างประเทศหรือที่ท่านได้กลับมาแล้วก็ดี สิ่งใดอันเป็นสิ่งที่ท่านพึงปรารถนาในส่วนพระองค์ท่านข้าพเจ้าจัดถวาย หรือบางสิ่งบางอย่างเมื่อท่านทรงรับสั่งถามข้อความอย่างหนึ่งอย่างใด อันเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าก็ได้ชี้แจงตามระเบียบของแนวรัฐธรรมนูญตามนิสัยของข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้าเป็นผู้ถือความซื่อสัตย์ต่อพระมหากษัตริย์ ข้าพเจ้าไม่ได้อ้างหรือเอาพระนามของท่านไปอ้างที่ชุมนุมชนใด ๆ ซึ่งบางแห่งทำกัน หรือในกรณีที่ท่านสวรรคตแล้ว ข้าพเจ้าก็พยายามที่สุดซึ่งที่จะพยายามทำในเรื่องนี้ให้ขาวกระจ่าง เพราะเป็นพระมหากษัตริย์ เราจะทำให้เรื่องเงียบอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ ข้าพเจ้าไม่ปรารถนาทำอย่างคนบางคนทำ โดยฉวยโอกาสเอาเรื่องสวรรคตของท่านไปโพนทนากล่าวร้าย

“และวันนั้นจะต้องกล่าวเสียด้วย ชาวที่ข้าพเจ้าได้ทราบเกี่ยวกับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสวรรคตนั้น ข้าพเจ้าได้ทราบประมาณ 10 นาฬิกา เวลานั้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับอธิบดีกรมตำรวจได้มาที่บ้านเนื่องจากกรรมกรมักกะสันส์ไตร์ค์ ข้าพเจ้าจึงโทรศัพท์เชิญราชเลขาไปด้วย เมื่อถึงแล้วเรายังอยู่ข้างล่าง ยังไม่ขึ้นไปข้างบน เพราะเหตุว่าเกี่ยวแก่พระมหากษัตริย์ จึงได้เชิญเจ้านายผู้ใหญ่มาพร้อมแล้วจึงขึ้นไปชั้นบน ส่วนในทางชั้นบนของท่านเป็นเรื่องที่ท่านทำปฐมพยาบาลในชั้นบน ข้าพเจ้าและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมด้วยเจ้านายอันมีกรมขุนชัยนาทฯ เป็นผู้นำขึ้นไป ได้ขึ้นไปเป็นเวลาเที่ยงเศษ ๆ แล้วขึ้นไปดูพระบรมศพ และความจริงในการตรวจ เราจะไปถือกรณีพระมหากษัตริย์เหมือนเอกชนไม่ได้ ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนกฎหมาย ข้าพเจ้ารู้

เรื่องวิธีพิจารณาความอาญาว่าเป็นอย่างไรและจะต้องทำอะไร ก็ได้บอกกับอธิบดีกรมตำรวจว่าเราจะต้องทำให้แน่ชัด เช่นเหมือนอย่างว่าบอกให้หมอเอาโพลีไปใส่พระกะโหลก ข้าพเจ้าไม่รู้ราชาศัพท์ดี ได้ปรึกษาเจ้านายบอกท่าน ท่านสิ้นพระเศียร ข้าพเจ้าโดนทั้งขึ้นทั้งล่อง ถ้าจะต้องผ่าพระกะโหลกก็เป็นเรื่องพระศพของพระมหากษัตริย์จะทำให้เสียพระราชประเพณี และวิธีพิจารณาก็มี เมื่อเป็นเช่นนี้จึงตัดสินใจว่า เราจะต้องสอบถามผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและนายแพทย์ประจำพระองค์ คือคุณหลวงนิത്യเป็นผู้ปฐมพยาบาลที่จะกล่าววันนั้น เรื่องเป็นมาอย่างไร...”

หลังจากนั้นนายแพทย์หลวงนิത്യฯ ก็ได้ชี้แจงให้สมาทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเช้าวันนั้น นับแต่ที่ท่านถูกตามตัวให้เข้าไปยังพระที่นั่งบรมพิมานจนกระทั่งตบแต่งพระบรมศพและเคลื่อนย้ายพระบรมศพจากพระแท่นบรรทมใหญ่ไปยังพระแท่นบรรทมเล็ก

6

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้แสดงความบริสุทธิ์ใจ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกแห่งสภานั้นซักถามได้อย่างถึงที่สุด แต่ข้าวลือว่าในหลวงในพระบรมโกษฐ์ถูกลอบปลงพระชนม์ก็หาได้ยุติหรือเบาบางลงไม่ แต่หากกลับตรงกันข้าม เสียงซุบซิบในหลวงถูกลอบปลงพระชนม์และปรีดีฆ่าในหลวง กลับขยายวงกว้างออกไปทุกทีโดยเจตนาจากแหล่งปล่อยข่าวของพวกเขาเศษเดนคักดินาและคนของพรรคการเมืองประชาธิปไตยที่พ่ายแพ้ทางการเมืองต่อพรรคแนวรัฐธรรมนูญและพรรคสหชีพที่สนับสนุนท่านปรีดี

พวกเขาเศษเดนคักดินาไม่พอใจในการเปลี่ยนแปลงเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 เพราะทำให้พวกเขาต้องสูญเสียผลประโยชน์ในความเป็นอภิสิทธิ์ชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกเขาเจ็บแค้นแกล้งการณเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าท่านปรีดี เป็นผู้เขียนแกล้งการณฉบับนั้น ที่เปิดโปงความชั่วร้ายของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชอย่างล่อนจ้อน ดังมีข้อความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“เมื่อกษัตริย์องค์นี้ได้ครองราชสมบัติสืบต่อจากพระเชษฐาธิราชนั้นในชั้นต้นราษฎรบางคนได้หวังกันว่ากษัตริย์องค์ใหม่นี้คงจะปกครองให้ราษฎรได้ร่มเย็น แต่การก็หาได้เป็นไปตามที่คิดหวังกันไม่ กษัตริย์ครองอำนาจเหนือกฎหมายตามเดิม ทรงแต่งตั้งญาติวงศ์และคน

สอพลอไร้คุณความรู้ให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ไม่ทรงฟังเสียงราษฎร ปลอ่ยให้ข้าราชการใช้อำนาจหน้าที่ในทางทุจริต มีการรับสินบนในการก่อสร้างและการซื้อของใช้ในราชการ ทหากำไรในการแลกเปลี่ยนเงิน ผลาญเงินของประเทศ ยกพวกเจ้าขึ้นให้สิทธิพิเศษมากกว่าราษฎร กดขี่ข่มเหงราษฎร ปกครองโดยขาดหลักวิชา ปลอ่ยให้บ้านเมืองเป็นไปตามมถากรรม ดังที่จะเห็นได้จากความตกต่ำในทางเศรษฐกิจและความฝืดเคืองในการทำมาหากิน ซึ่งพวกราษฎรได้รู้กันอยู่โดยทั่วไปแล้ว รัฐบาลของกษัตริย์เหนือกฎหมายมิสามารถแก้ไขให้ฟื้นคืนขึ้นได้

“การที่แก้ไขไม่ได้ ก็เพราะรัฐบาลของกษัตริย์มิได้ปกครองประเทศเพื่อราษฎรตามที่รัฐบาลอื่น ๆ ได้กระทำกัน รัฐบาลของกษัตริย์ได้ถือเอาราษฎรเป็นทาส (ซึ่งเรียกว่าไพร่บ้าง ข้าบ้าง) เป็นสัตว์เดรัจฉานไม่นึกว่าเป็นมนุษย์ เหตุฉะนั้นแทนที่จะช่วยราษฎรกลับพากันทำนาบ่นหลังราษฎร จะเห็นได้ว่าภาษีอากรที่บีบคั้นเอามาจากราษฎรนั้น กษัตริย์ได้หักเอาไว้ในส่วนตัวปีละหลายล้านบาท ส่วนราษฎรกว่าจะหาได้แม้แต่เล็กน้อยแทบเลือดตากระเด็น ถึงคราวเสียเงินราชการหรือภาษีใด ๆ ถ้าไม่มีเงิน รัฐบาลก็ยึดทรัพย์หรือใช้งานโยธา แต่พวกเจ้ากลับนอนกินกันเป็นสุข ไม่มีประเทศใดในโลกจะให้เงินเจ้ามากเช่นนี้ นอกจากพระเจ้าซาร์และพระเจ้าไกเซอร์เยอรมัน ซึ่งชนชาตินั้นก็ได้อันราชบัลลังก์ลงเสียแล้ว

“รัฐบาลของกษัตริย์ได้ปกครองอย่างหลอกลวงไม่ซื่อตรงต่อราษฎร มีเป็นต้นว่าหลอกว่า จะบำรุงการทำมาหากินอย่างโน้นอย่างนี้ แต่ครั้นคอย ๆ ก็เหลวไปหาได้ทำจริงจังไม่ มีหน้าซ้ำกลับกล่าวคำหมิ่นประมาทราษฎรผู้มีบุญคุณเสียภาษีอากรให้พวกเจ้าได้กิน ว่าราษฎรยังมีเสียงทางการเมืองไม่ได้ เพราะราษฎรโง่ คำพูดของรัฐบาลเช่นนี้ใช้ไม่ได้ ถ้าราษฎรโง่ เจ้าก็โง่ เพราะเป็นคนชาติเดียวกัน ที่ราษฎรรู้เท่าไม่ถึงเจ้านั้น ไม่ใช่เพราะโง่ แต่เป็นเพราะขาดการศึกษาที่พวกเจ้าปกปิดไว้ไม่ให้เรียนเต็มที่ เพราะเกรงว่าเมื่อราษฎรมีการศึกษา ก็รู้ความชั่วร้ายที่พวกเจ้าทำ

ไว้ และคงจะไม่ยอมให้ท่านาบนหลังคน

“ราษฎรทั้งหลายพึงรู้เถิดว่า ประเทศเรานี้เป็นของราษฎรไม่ใช่เป็นของกษัตริย์ตามที่เขาหลอกลวง บรรพบุรุษของราษฎรเป็นผู้ช่วยกันทำให้ประเทศมีอิสรภาพพ้นจากข้าศึก พวกเจ้ามีแต่ซุบมือเปิบและกวาดทรัพย์สมบัติเข้าไว้ตั้งหลายร้อยล้าน เงินเหล่านี้เอามาจากไหน ก็เอามาจากราษฎร เพราะวิธีท่านาบนหลังคนนั้นเอง...”

ด้วยความเจ็บแค้นในแถลงการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าวนี้ ดังนั้นเมื่อโอกาสเปิดให้พวกเขาจึงไม่รีรอที่จะแก้แค้นอย่างไม่มีความละอายต่อบาป ด้วยการปล่อยข่าวใส่ร้ายท่านปรีดีในกรณีสวรรคตตั้งแต่บัดนั้น แม้จนบัดนี้ ดังการกระทำของสหนะเลในหน้าหนังสือพิมพ์มติชน เป็นอาทิ

ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลท่านปรีดีฯ ได้พยายามรักษาพระเกียรติแห่งพระราชวงศ์จักรีและถวายพระเกียรติแก่ในหลวงในพระบรมโกษฐ์และกษัตริย์พระองค์ใหม่อย่างเต็มที่ ด้วยการออกแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังและด้วยความเห็นดีเห็นชอบของพระราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ว่ากรณีสวรรคตเป็นอุบัติเหตุ

แต่การออกแถลงการณ์ของสำนักพระราชวังดังกล่าวนี้ กลับกลายเป็นให้พวกเศษมนุษย์จับฉวยเอามาเป็นเครื่องมือทำร้ายท่านปรีดี ไม่ผิดอะไรกับชวานากับงูเห่าในนิทานอีสป แต่ท่านปรีดีไม่ใช่ชวานาคคนนั้น และในเมื่อไม่อาจรักษาพระเกียรติยศแห่งพระราชวงศ์จักรี ก็จำเป็นจะต้องปล่อยให้เป็นไปตามกฎแห่งกรรม ด้วยการเสนอให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2489 เพื่อค้นคว้าหาข้อเท็จจริงกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทฯ

คณะกรรมการชุดนี้เรียกว่า “คณะกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคต” มีจำนวน 12 ท่าน ดังนี้คือ

1. ประธานศาลฎีกา	เป็นประธานกรรมการ
2. อธิบดีศาลอุทธรณ์	เป็นกรรมการ
3. อธิบดีศาลอาญา	เป็นกรรมการ
4. อธิบดีกรมอัยการ	เป็นกรรมการ
5. ประธานพฤษสภา	เป็นกรรมการ
6. ประธานสภาผู้แทนราษฎร	เป็นกรรมการ
7. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุมภวรักษ์บิรมณี	เป็นกรรมการ
8. พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล	เป็นกรรมการ
9. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต	เป็นกรรมการ
10. พลตรี วิเชียร สุตันตานนท์	เป็นกรรมการ
11. พลเรือตรี แชน ปัจจุสานนท์	เป็นกรรมการ
12. พลอากาศตรี หลวงเชิดวุฒากาศ	เป็นกรรมการ
นายสัญญา ธรรมศักดิ์	เป็นเลขานุการ
นายสะอาด นาวิเจริญ	เป็นผู้ช่วย
	เลขาธิการ

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง เพื่อสรุปผลการสอบสวนพยานหลักฐานทุกด้าน ทุกมุมเสนอรัฐบาลเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ในการสอบสวนพยานหลักฐานเหล่านี้กระทรวงยุติธรรมได้จัดขึ้นในห้องพิจารณาของศาลยุติธรรม หนังสือพิมพ์จึงให้สมญานามคณะกรรมการชุดนี้ว่า “ศาลกลางเมือง”

7

ในที่สุด “คณะกรรมการสอบสวนพหุติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคต” ก็ได้สรุปข้อเท็จจริงแห่งคดีที่ได้จากการสอบสวนพยานหลักฐานต่าง ๆ พร้อมด้วยความเห็นของคณะกรรมการฯ แล้วเสนอรัฐบาลชำนานาวาสวัสดิ์ ที่สืบต่อจากรัฐบาลปรีดีที่ลาออกไป เมื่อ 22 สิงหาคม 2489 มีรายละเอียดว่าดังนี้

“เหตุเกิดเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2489 เวลาประมาณ 9.30 นาฬิกา ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ถูกกระสุนปืนขนาด 11 มม. ลูกเดียวที่พระเศียร กระสุนเข้าทางพระนลาฏทะลุออกทางด้านหลังพระเศียรเหนือท้ายทอย สวรรคตอยู่บนพระที่นั่งในห้องบรรทม กระสุนทะลุพระเขนยไปฝังอยู่ในพระที่ แผลเกิดจากการยิงในระยะห่างไม่เกิน 5 ซม.

ในวันเดียวกันกับวันที่เกิดเหตุ เวลาประมาณ 15 นาฬิกา นายแพทย์แห่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้มาฉีดยาพระบรมศพ ขณะนั้นก็ยังหาได้ตรวจดูว่ามีแผล ณ ที่แห่งใดอีกหรือไม่

ในวันรุ่งขึ้น คือวันที่ 10 มิถุนายน 2489 นายแพทย์และนางพยาบาลแห่งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้เข้าไปอัญเชิญพระบรมศพ ขึ้น

แรกได้ทำการชำระและทำความสะอาดให้แก่พระบรมศพ เสร็จแล้วก็แต่งพระองค์ ขณะที่กำลังแต่งพระองค์นั้น นายแพทย์ได้เห็นพระโลหิตที่พระเนยซึ่งรองพระเศียรอยู่จึงพลิกพระเศียรดูตรวจพบว่า มีแผลอยู่ที่ด้านหลังอีกแผลหนึ่ง มีลักษณะเท่าที่แลเห็นเล็กกว่าที่พระนลาฏ นายแพทย์จึงแจ้งแก่พระยานุรักษ์ราชมณเฑียร หัวหน้ากองมหาดเล็กและได้ไปตาม พ.ต.นิตย เวชวิศิษฐ์ มาดู ครั้นแล้วจึงกราบบังคมทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน มีรับสั่งให้นายแพทย์ค้นหาลูกปืนแต่ไม่พบ จึงแต่งบาดแผลนั้น และก็แต่งพระองค์จนเสร็จ แล้วก็อัญเชิญพระบรมศพลงมาขึ้นรถกาชาดไปยังที่นั้งพระบรมพินาณรทยาในพิธีสร้งน้ำพระบรมศพ

ความเห็น ลำดับต่อไปนี้คณะกรรมการจะได้พิจารณาว่า กรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลนี้เนื่องด้วยเหตุอย่างไร จึงอาจแยกการพิจารณาได้ดังนี้คือ

1. เกิดจากการกระทำของผู้อื่น
2. เกิดจากการกระทำของพระองค์เอง ซึ่งอาจเป็นไปโดยตั้งพระทัยกระทำอัตวินิบาตกรรม หรืออุบัติเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด

ก่อนอื่นคณะกรรมการขอเสนอว่า กรรมการคณะนี้ไม่มีหน้าที่สืบสวน ได้แต่นั่งฟังคำพยานบุคคลและพิจารณาหลักฐานซึ่งตำรวจสืบสวนโดยเปิดเผยและจัดถามพยานบุคคลนั้น ถึงแม้ด้านประกาศตั้งกรรมการจะได้ให้กรรมการสั่งให้สอบสวนพยานเพิ่มเติม แต่การที่จะสอบสวนเพิ่มเติมได้นั้นก็ต้องอาศัยคำพยานหลักฐานที่ได้ฟังมาแล้ว อันอาจเป็นลู่ทางให้สั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ ฉะนั้นหากมีสิ่งใดนอกเหนือไปกว่านี้ คณะกรรมการก็อาจจะทราบได้

คณะกรรมการนี้มีหน้าที่ฟังการสอบสวนแสดงความเห็นเท่าที่ปรากฏจากคำพยานหลักฐานในท้องสำนวน และการวินิจฉัยเรื่องนี้เป็นเรื่องการวินิจฉัยว่ากรณีของเรื่องเป็นอย่างไร และเป็นกรวินิจฉัยชั้นสอบสวนเท่านั้น มิใช่เป็นการวินิจฉัยคดีที่มีคู่ความหรือผู้ต้องหา ซึ่งในการ

วินิจฉัยในคดีที่มีคู่ความ คือโจทก์ จำเลย อย่างศาลนั้นก็อาจวินิจฉัยชี้ขาดได้ ถ้าหากว่าพยานหลักฐานของฝ่ายหนึ่งมีน้ำหนักยิ่งหย่อนกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง หรือถ้าหากมีข้อกล่าวหาว่า ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำความผิดทางอาญา และการพิจารณาเป็นที่สงสัย ก็อาจชี้ทางยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ แต่ในการพิจารณาแล้วมูลในเบื้องต้นว่ากรณีเป็นอย่างไรได้ดังนี้ หากมีกรณีใดเป็นที่สงสัยก็ไม่อาจจะตัดสินชี้ขาดได้เพราะโอกาสที่จะค้นคว้าต่อไปเพื่อให้ได้มาเพื่อความจริงขจัดเสียซึ่งข้อสงสัยนั้นยังมีอยู่

คณะกรรมการเห็นว่า เมื่อมีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้น ประการสำคัญซึ่งจะต้องรู้ก่อนอื่น คือการตายนั้นเกิดจากผู้อื่นกระทำความผิดหรือไม่ เพราะเหตุว่าการตายโดยลักษณะเช่นนี้ อาจมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นกรรมการจึงขอตั้งประเด็นวินิจฉัยกรณีสวรรคตนี้ว่า เนื่องจากผู้อื่นกระทำหรือไม่ก่อน

อนึ่ง เมื่อระลึกว่าผู้ตายคือองค์พระมหากษัตริย์ การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์จะต้องมีสาเหตุ คือ 1 เหตุส่วนพระองค์ 2 เหตุเกี่ยวแก่พระราชบัลลังก์ 3 เหตุทางการเมือง

ในประการที่หนึ่ง เหตุส่วนพระองค์ สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศฐานั้น ไม่ปรากฏตามคำสอบสวนว่า ได้กระทำความขุ่นข้องหมองใจให้แก่ผู้ใด ถึงขนาดที่จะกระทำการประทุษร้ายเช่นนี้ มีแต่ประกอบคุณงามความดี ทรงพระเมตตากรุณาแก่เหล่าพสกนิกรทั่วไป ทั้งพระราชอัธยาศัย ก็ปรากฏว่าเยือกเย็นละมุนละไมเป็นที่รักใคร่และเคารพสักการะของประชาชนทั่วไป ไม่ขัดชั้นวรรณะ เพศ และชาติ ศาสนาใด ๆ

ในประการที่สอง ไม่ปรากฏแม้แต่น้อยว่า จะได้มีการขัดแย้งกันซึ่งสิทธิอันเกี่ยวแก่ราชบัลลังก์แต่อย่างใด ทั้งก่อนและหลังเวลาเสด็จสวรรคต

ในประการที่สาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศฐ์

ได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติตั้งแต่พระชนมายุเพียง 10 พรรษา ยังไม่บรรลุนิติภาวะ การปฏิบัติพระราชภารกิจจึงกระทำโดยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และในระหว่างนั้นพระองค์ก็ทรงศึกษาอยู่ ณ ต่างประเทศ ครั้นเมื่อทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว ได้เสด็จมาเยือนพระนครเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2489 ได้ทรงประกอบพระราชภารกิจด้วยพระองค์เอง จนกระทั่งถึงวันสวรรคตเพียงเวลา 6 เดือนเศษ ในระหว่างนี้ก็ไม่ปรากฏในท้องสำนวนชวนให้คิดว่า มีเหตุทางการเมืองอันกระทบกระเทือนไปถึงพระองค์ ทั้งมีพระกระแสรับสั่งของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันพระราชทานแก่คณะกรรมการว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์ ไม่เคยไม่พอพระราชหฤทัยอย่างมากในการที่ต้องทรงปฏิบัติพระราชภารกิจแต่อย่างใด

ดังนี้สาเหตุต่าง ๆ อันจะเป็นมูลให้เกิดมีการลอบปลงพระชนม์ก็ไม่ปรากฏมีขึ้น

อนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์ พระองค์ได้รับความรักใคร่และเคารพจากประชาชนเป็นทุนเดิม สืบเนื่องมาแต่สมเด็จพระราชบิดา เพราะเหตุว่าสมเด็จพระราชบิดาเมื่อครั้งยังทรงพระชนม์ชีพอยู่นั้น ได้ทรงประกอบพระกรณียกิจอันเป็นสาธารณประโยชน์มากหลาย ทั้งนำพระทัยก็เต็มไปด้วยพระเมตตา กรุณา ทรงเจือจานแผ่พระกรุณาธิคุณต่อราษฎรโดยไมเลือกชั้น ให้ได้รับการเล่าเรียนศิลปวิทยาชั้นสูง เพื่อประโยชน์แก่อนุชนและประเทศชาติ ส่วนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์นั้นเล่า เมื่อเสด็จนิวติพระมหานครครั้งหลังนี้ ก็ทรงอยู่ในวัยแรกรุ่ง เป็นที่รักใคร่ต้องตาต้องใจของประชาชน ทั้งพระราชอัธยาศัยก็อ่อนโยนละมุนละไม แม้เพียงเวลาไม่กี่เดือนที่ได้ปฏิบัติพระราชกิจด้วยพระองค์เองในหน้าที่พระมหากษัตริย์ ก็ได้ทรงแสดงให้เห็นปรากฏแก่คนทั้งหลายว่า พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถทั้งนำพระทัยก็เปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณาและไม่ถือพระองค์ ทรงสวดสวดทุกข์สุขของราษฎรทั่วไป ไม่จำกัดชั้นวรรณะและศาสนา ทั้งนำ

พระทัยก็มีแต่จะให้ราษฎรได้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข และทรงคิดอยู่เสมอว่า ทำอย่างไรจึงจะให้ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุข (ความข้อนี้ปรากฏชัดตามคำ พระพี่เลี้ยงเนื่อง) ความจงรักภักดีของราษฎรไม่ว่าชาติศาสนาใด ๆ ที่ แสดงต่อพระองค์ส่วนมากคงถวายชีวิตเป็นราชพลี เพื่อพระมหากษัตริย์ อันประเสริฐของเขา ฉะนั้นหากว่ามีผู้ทะนงองอาจประทุษร้ายต่อพระ องค์จริงแล้ว หลักฐานก็คงจะปรากฏขึ้นไม่ทางหนึ่งก็ทางใด

อนึ่งเมื่อเกิดเรื่องขึ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำพยานซึ่งเป็นผู้ ที่รับราชการอยู่ในพระที่นั่งบรมพิมานมาสอบสวนเป็นจำนวนมาก พยานเหล่านี้ต่างให้ถ้อยคำเป็นแนวเดียวกันว่า ไม่รู้เหตุการณ์อันแสดงวี แว่วไปในทางที่ว่าผู้ร้ายลอบปลงพระชนม์ และพยานที่มาให้การทั้งนี้ ก็ ไม่ได้แสดงอาการปรีทียาให้คณะกรรมการเห็นว่ามิใช่แว่วไปในทางที่จะมีผู้ คิดประทุษร้ายต่อพระองค์เลย

อนึ่ง กรมตำรวจได้ออกประกาศโฆษณาเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2489 ว่า ในกรณีเกี่ยวกับการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัวอาณันทมหิตลานั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติว่า หากผู้ใดมีหลักฐาน เป็นอย่างอื่นนอกจากที่ทางราชการได้แถลงไปแล้ว ก็ให้นำหลักฐานนั้น แสดงต่ออธิบดีกรมตำรวจโดยเร็ว เมื่อได้ประกาศไปแล้วจนกระทั่งบัดนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจรายงานว่ ไม่เคยมีผู้ใดมาแจ้งเหตุการณ์ไว้อย่างไรเลย และเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ออกทำการสืบสวนสดับตรับฟังหลายทาง ก็ไม่ ปรากฏข่าวว่าใครเป็นผู้ลอบปลงพระชนม์

ที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นการวินิจฉัยพยานบุคคลและเหตุแวดล้อม กรณีอย่างอื่นประกอบตามลำดับ ต่อไปนี้จะได้นำวินิจฉัยถึงวัตถุพยาน ซึ่ง มีความสำคัญในกรณีนี้เป็นอันมาก คือ

1. ปลอกกระสุน
2. ตำแหน่งแผล
3. ลักษณะท่าทางของพระบรมศพ

1. ปลอกกระสุน ปลอกกระสุนนี้เก็บได้ในที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าทีพิสูจน์หลักฐานได้ตรวจแล้ว ปรากฏว่าเป็นปลอกกระสุนที่ถูกยิงโดยกระบอกปืนของกลาง ซึ่งวางอยู่ข้างพระกรซ้ายของพระบรมศพ ฯลฯ

2. ตำแหน่งแผล ปรากฏว่าแผลกระสุนถูกที่พระนลาฏเหนือหัวพระชนงซ้ายทะลุออกใกล้ปุ่มท้ายทอย เบื้องหลังพระเศียรกระสุนทะลุพระเขนยแล้วเลยไปฝังอยู่ในพระที่ จากคำพยานของคณะแพทย์ และจากการทดลองของคณะแพทย์ได้ความว่า แผลนี้เกิดจากการยิงในระยะติดผิวหนัง หรือห่างไม่เกิน 5 ซม. ลักษณะของบาดแผลเป็นดังนี้ คณะกรรมการเห็นพ้องด้วยความเห็นของแพทย์ส่วนมากในข้อที่ว่า โดยลักษณะของบาดแผลนั่นเอง แสดงให้เห็นว่าบาดแผลเกิดจากความตั้งใจกระทำ แต่ความตั้งใจนี้มีได้หมายความว่าตั้งใจกระทำให้ตาย ย่อมหมายความว่ารวมถึงความตั้งใจที่ยกปืนนี้ขึ้นไปจ่อติดหน้าผาก ซึ่งเป็นอาวล้นขึ้นโดยอุบัติเหตุก็ได้ด้วย

ลำดับต่อไปนี้จะได้นิพนธ์ว่า ที่ว่าลักษณะของบาดแผลเกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำนั้น จะเป็นโดยผู้อื่นกระทำหรือกระทำโดยพระองค์เอง

อนึ่ง ปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เข้าพระที่บรรทมในคืนวันที่ 8 มิถุนายน 2489 เวลา 21 นาฬิกาเศษ และตื่นบรรทมเมื่อเวลาประมาณย่ำรุ่งของวันที่ 9 มิถุนายน 2489 แล้วสมเด็จพระราชชนนีได้เสด็จมาถวายน้ำมันละหุ่งยังห้องพระบรรทม ต่อจากนั้นก็บรรทมต่อไปจนเวลาประมาณ 8 นาฬิกา จึงตื่นบรรทมเสด็จเข้าห้องทรงครั้นแล้วจึงกลับเข้าพระที่อีก ต่อมาอีกประมาณ 1 ชั่วโมงจึงเกิดเหตุจากพดติการณ์ที่ปรากฏดังนี้ จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรรทมมาแล้วดังนี้ คือตลอดคืนครั้งหนึ่ง และตั้งแต่เวลาอย่างรุ่งถึงเวลา 8 นาฬิกาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อตื่นบรรทมเวลา 8 นาฬิกาแล้วเข้าห้องทรงก็เป็นทีที่เข้าใจได้ว่าคงเข้าไปลงพระบังคนหนักแล้วจึงเสด็จเข้าพระที่อีก ต่อจากนี้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงก็เกิดเหตุ ระยะเวลาหลังนี้พระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวน่าจะไม่มีบรรทมหลับเพราะได้บรรทมมาแล้วถึงสองระยะ ถึงหากจะบรรทมหลับก็คงไม่สนิท ฉะนั้นถ้าหากผู้ร้ายเปิดพระวิสูตร เข้าไปกระทำการยั้งดังที่ปรากฏบาดแผลนั้น ก็น่าที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงรู้สึกพระองค์เสียก่อน และไม่ว่าที่ผู้ร้ายจะกระทำการได้ โดยง่ายดังนั้น อนึ่งตามรายงานตรวจของคณะแพทย์ ก็มีปรากฏว่ามียาพิษอยู่ในพระอวัยวะที่อาจทำให้พระองค์บรรทมโดยไม่รู้สึกรู้สีกพระองค์แต่ประการใด

คณะกรรมการได้คำนึงอยู่เหมือนกันว่า ผู้เป็นใหญ่ของประเทศ นั้นก็อาจถูกกระทำร้ายโดยความอุกอาจ ทั้ง ๆ ที่มีผู้ป้องกันแข็งแรง ดังมีตัวอย่างหลายเรื่องและผู้เป็นใหญ่ของประเทศถูกผู้ร้ายอุกอาจเข้าประหารโดยไม่เกรงภัยอันตรายใด แต่นั่นมิใช่เป็นเรื่องลอบกระทำร้าย แต่เป็นการกระทำซึ่งหน้า โดยผู้กระทำร้ายยอมพลีชีวิตเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งโดยมากเป็นประโยชน์ส่วนรวมตามความเห็นของเขาและมักเป็นเหตุผลทางการเมือง

ฉะนั้น โดยลักษณะของบาดแผล ประกอบเวลา สถานที่และพฤติการณ์โดยรอบด้านดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการก็ยังมองไม่เห็น ว่าบาดแผลนี้เกิดจากการกระทำของผู้อื่น

ถ้าหากวินิจฉัยว่า บาดแผลนั้นมิได้เกิดจากการกระทำของผู้อื่น แล้ว ผลลัพธ์ก็ลงว่าเกิดจากการกระทำของพระองค์เอง ปัญหาต่อไปมีว่า พระองค์ทรงกระทำในลักษณะท่าทางอย่างไร และโดยลักษณะท่าทางที่ทรงกระทำดังนั้นจะเป็นอุบัติเหตุหรือตั้งพระทัยกระทำอัตวินิบาตกรรม

การจับปิ่นสั้นอย่างเช่นปิ่นของกลาง ที่ถนัดก็คือจับด้ามปิ่นแล้ว ยิง โดยวิธีใช้นิ้วชี้เหนี่ยวไก แต่ปิ่นของกลางนี้ยาวถึง 22 ซม. การที่บุคคลจะจับปิ่นวิธีนี้แล้วจะยิงตนเองให้เกิดบาดแผลดังที่ปรากฏในพระบรมศพนั้น ถึงแม้จะเป็นผู้ที่ข้อมืออ่อน ก็เป็นท่าที่ไม่ถนัดและไม่น่าจะทำได้ ทำที่ทำได้สะดวกอยู่ท่าหนึ่งคือ จับด้ามปิ่นกลับใช้นิ้วหัวแม่มือเหนี่ยวไกปิ่นและใช้อีก 4 นิ้วจับที่คอด้ามปิ่น จดปากกระบอกปิ่นตั้งที่หน้าผาก

และเมื่อบุคคลนอนหงายอยู่การจับปิ่นกลับเช่นที่กล่าวข้างต้นเป็นท่าที่ทำได้ง่ายทั้งมือซ้ายและมือขวา หรือทั้งสองมือพร้อมกัน หากจะสันนิษฐานว่าได้ทรงกระทำเช่นที่กล่าวนี้ โดยที่พระองค์ถนัดขวาแต่เป็นตอกอยู่ข้างซ้ายของพระองค์ พระองค์ก็คงใช้พระหัตถ์ซ้ายของพระองค์จับกระบอกปิ่นตั้งที่พระนลาฏ หรือได้ใช้ทั้งสองพระหัตถ์ ก็ต้องใช้พระหัตถ์ซ้ายเป็นส่วนใหญ่ในการจับปิ่นนั้น

คณะกรรมการเห็นพ้องด้วยกับความเห็นของแพทย์ว่า ผู้ที่จะกระทำอัตวินิบาตกรรมนั้นต้องมีจิตใจไม่ปรกติ ไม่ปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศมีพระจริตผิดปรกติประการใด และพระองค์ไม่ได้ทรงทิ้งร่องรอยไว้ว่ามีเหตุส่วนพระองค์อย่างใดเลย ทั้งตามทางสอบสวนก็ไม่ทราบถึงสาเหตุและร่อยรอยของการนั้นจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิดคนหนึ่งคนใดด้วย แต่ทว่าจิตใจของคนนั้นไม่เหมือนกัน เหตุที่ว่ากระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรงของคนหนึ่ง และเหตุกระเทือนทางจิตใจนี้อาจพลุ่งขึ้นขณะหนึ่งขณะใดโดยทันทีก็ได้ ฉะนั้นกรณีเหตุที่เกิดขึ้นสำหรับคนหนึ่งจะนำมาใช้และเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่งไม่ได้เสมอไป ส่วนสาเหตุนั้นเล่าก็เป็นเหตุเฉพาะตัวของผู้กระทำอัตวินิบาตกรรมซึ่งเขาเปิดเผยเอาไว้ก่อน เช่น ประการกับผู้อื่นหรือเขียนเอกสารทิ้งไว้ก็ยากที่บุคคลอื่นจะรู้ได้

มีอีกข้อหนึ่งคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศทรงกระทำการล่วงหน้าไว้หลายอย่าง เช่น โปรดเกล้าฯ ให้นัดสมเด็จพระสังฆราชทูลลาพระชินสีห์ในการเสด็จพระราชดำเนินไปต่างประเทศ เป็นต้น อีกทั้งปรากฏตามการสอบสวนว่า พระองค์ท่านทรงพอพระราชหฤทัยที่จะได้เสด็จไปเยี่ยมสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษและท่านประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา

แต่อย่างไรก็ดี พฤติการณ์ทั้งหลายนี้ จะถือว่าเป็นเหตุผลอันจะตัดกรณีอัตวินิบาตกรรมโดยสิ้นเชิงเสียทีเดียวก็หาได้ไม่ แต่เมื่อได้พิจารณาถึงตำแหน่งของบาดแผลและวัตถุที่ทำให้เกิดบาดแผลคือปิ่นแล้ว

ไม่เห็นว่าจะเป็นอุบัติเหตุไปได้เลย คณะกรรมการได้คำนึงเหมือนกันว่า อุบัติเหตุนั้นอาจเกิดขึ้นในรูปใด ๆ ก็ได้ แต่ในที่นี้จะต้องอนุมานได้ว่า เกิดขึ้นในรูปใดรูปหนึ่ง และอาจเป็นไปในรูปนั้น รูปหนึ่งรูปใด ที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ก็ คือ ปืนจะต้องตั้งอยู่ที่หน้าฉาก แต่ปืนไม่ใช่ของเล่นที่หน้าฉาก และหน้าฉากก็ไม่ใช่เป็นที่ดูปืน ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็นโดยตั้งใจเหนียว ไก่ปืนโดยไม่ทันพิจารณาว่าลูกปืนขึ้นลากล่องไว้แล้ว หรือเหนียวไกปืน โดยพลั้งพลาด ก็เหลือวิสัยที่จะเชื่อว่ากระทำที่หน้าฉาก ฉะนั้นจึงไม่มีทางที่จะคิดว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นในรูปนี้โดยการทรงกระทำของพระองค์เอง ส่วนอุบัติเหตุอันเกิดจากการกระทำของผู้อื่นนั้นไม่มีเค้ามูลอันจำต้องพิจารณาถึง

3. ลักษณะท่าทางของพระบรมศพ อย่างไรก็ดีโดยลักษณะของพระบรมศพที่ทอดพระกรไปตามพระวรกาย ซึ่งเป็นท่านอนตามธรรมดานั้น มีความสำคัญซึ่งควรพิจารณาอยู่มาก ปรากฏจากปากคำพยานที่เป็นแพทย์บางคนได้ให้ถ้อยคำตรงกันว่า ถ้าหากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศถูกระสุนปืนโดยพระองค์ทรงกระทำเองแล้ว พระกรทั้งสองไม่ว่าจะอยู่ในท่าเรียบดั่งนั้น พระกรควรงอหรือตกอยู่ที่พระพักตร์หรือพระอุระหรือมิดะนั้นก็เปะปะไป ส่วนปืนจะต้องอยู่ในพระหัตถ์เสมอไปหรือไม่แน่นนอน ความข้อนี้สำคัญเป็นอันมาก เพราะว่าถ้าความเห็นของแพทย์เป็นสิ่งที่แน่นอนแล้ว ก็ชี้ให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศมีได้ทรงกระทำให้ปืนลั่นโดยพระองค์เอง แต่ความเห็นของแพทย์ดังที่ว่านั้นแน่นอนหรือไม่ ข้อนี้แพทย์มิได้ยืนยันเต็มที่โดยเด็ดขาดทุกคน เป็นแต่ใช้ถ้อยคำว่า “ควรจะ” “น่าจะ” เป็นอย่างนั้น

แต่อย่างไรก็ตาม แพทย์ที่ได้ให้ความเห็นอย่างนี้ก็มิได้ตัดในข้อที่ว่าพระองค์ทรงกระทำโดยพระองค์เอง (เว้นแต่นายแพทย์ซุบ โชติกเสถียรผู้เดียว)

ปืนกระบอกของกลางนี้มีขนาด 11 ม.ม. มีกำลังไก 3 ก.ก. มี

ความแรงสะท้อน 0.1243 เมตร/กิโลกรัม สมมติว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระทำพระองค์เอง ไม่ว่าจะเป็นโดยตั้งพระทัยหรือไม่ก็ตาม ในประการแรก ก็ไม่รู้แน่นอนว่าพระองค์ทรงจับปิ่นด้วยพระหัตถ์ข้างเดียวหรือสองข้าง และทั้งไม่รู้ด้วยว่ากำลังที่พระองค์ทรงจับปิ่นนั้นมีกำลังแข็งแรงสักเพียงใด แต่ทราบได้ว่ากำลังซึ่งทรงใช้ทำให้ปิ่นลั่นนั้น อย่างน้อยต้องเป็น 3 ก.ก. ส่วนกำลังต้านทานการสะท้อนของปิ่นนั้น เป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากซึ่งไม่สามารถทราบได้ ทั้งนี้เป็นอันไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า กำลังแรงสะท้อนของปิ่นนั้นจะสามารถพาเอาพระกระมาตกอยู่ในท่าเช่นนั้นได้หรือไม่ เหตุฉะนั้น โดยลักษณะท่าทางของพระบรมศพดังนี้ก็ไม่กระจางพอที่จะชี้ลงไปว่า กรณีเกิดจากการกระทำของผู้อื่น แม้กระนั้นก็ดี โดยที่ท่าทางของพระบรมศพเป็นที่น่าประหลาด ซึ่งไม่เป็นข้อที่จะผ่านเลยไปเสียโดยไม่คำนึงถึง

โดยที่การวินิจฉัยเรื่องนี้เป็น การวินิจฉัยกรณีดังกล่าวไว้แต่แรก ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด ซึ่งในเรื่องเช่นนั้นถ้าไม่มีหลักฐานยืนยันว่าเขากระทำผิดหรือหลักฐานไม่แน่นแฟ้นพอ และมีเหตุสงสัยประการใด ๆ ก็ตาม ผู้วินิจฉัยย่อมยกเอาความไม่แน่นอนและความสงสัยนั้นให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกกล่าวหา และวินิจฉัยไปได้โดยเด็ดขาดทันที แต่เรื่องนี้เป็นเพียงในชั้นสืบสวนและสอบสวน โอกาสที่จะกระทำการสืบค้นคว้าต่อไปยังมียู่ เพื่อให้ได้มาซึ่งความแน่ชัดแห่งกรณี

ตามข้อเท็จจริงที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด จะเห็นได้ว่าตามสำนวนสอบสวนเท่าที่ปรากฏอยู่ในเวลานี้ยังไม่กระจางในปัญหาบางข้อ ทั้งนี้เป็นเพราะมิได้กระทำการชันสูตรพลิกพระบรมศพให้ละเอียดถี่ถ้วนมาแต่ต้น ตลอดจนการสอบสวนพยานก็ยังไม่รู้แน่ในข้อสำคัญ เช่น ปลอกกระสุน เป็นต้น

อย่างไรก็ดีคณะกรรมการได้ประมวลสอบสวนเข้าทั้งหมด ทั้งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอบสวนไว้เดิมและที่สอบสวนโดยเปิดเผยต่อหน้า

ประชาชน และได้พิจารณาถึงคำพยานบุคคล วัตถุพยาน และเหตุผลแวดล้อมกรณีต่าง ๆ ทุกแง่ทุกมุมโดยรอบด้านดังกล่าวมาแต่ต้นแล้ว คณะกรรมการเห็นว่าในกรณีอันจะพึงเป็นต้นเหตุให้พระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตได้นั้น สำหรับกรณีอุบัติเหตุคณะกรรมการคงไม่เห็นทางที่จะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสองกรณีคือ ลอบปลงพระชนม์ไม่มีหลักฐานและเหตุผลที่แน่นอนแสดงว่าจะเป็นไปได้แต่ไม่สามารถที่จะตัดออกเสียโดยสิ้นเชิง เพราะว่ายังมีท่าทางของพระบรมศพค้ำอยู่ ส่วนในกรณีปลงพระชนม์เองนั้น ลักษณะของบาดแผลแสดงว่าเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏเหตุผลหรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็นเช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะกรรมการจึงไม่สามารถที่จะชี้ขาดว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดในสองกรณี ทั้งนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะดำเนินการสืบสวน และปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป”

รายงานข่าวทางราชการแจ้งว่า นายกรัฐมนตรีได้นำรายละเอียดของกรณีสวรรคตและความเห็นของคณะกรรมการฯ เสนอคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2489 และคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้แต่งตั้งอนุกรรมการรัฐมนตรีขึ้นมาอีกชุดหนึ่ง เพื่อพิจารณารายงานของคณะกรรมการฯ ชุดแรกอย่างรอบคอบ คณะกรรมการรัฐมนตรีชุดใหม่นี้ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรี	เป็นประธานกรรมการ
2. นายดิเรก ชัยนาม	เป็นกรรมการ
3. นายเดือน บุนนาค	เป็นกรรมการ
4. นายวิจิตร ลุลิตานนท์	เป็นกรรมการ
5. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์	เป็นกรรมการ
6. นายทองเปลว ชลภูมิ	เป็นกรรมการ
และนายไสว สุธพิพิทักษ์	เป็นเลขานุการ

คณะกรรมการรัฐมนตรีได้พิจารณารายงานของคณะกรรมการชุดแรกโดยละเอียดถี่ถ้วน ได้ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหลายครั้ง และได้สอบถามมหาดเล็กผู้อยู่ใกล้ชิดพระยุคลบาทคือนายชิตและนายบุญย์ แล้วสรุปผลเสนอคณะรัฐมนตรีตามนัยที่คณะกรรมการชุดก่อนได้พิจารณามาแล้ว

คณะรัฐมนตรีได้เปิดประชุมพิจารณารายงานคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2489 และหลังจากได้พิจารณาแล้วคณะรัฐมนตรีจึงได้นำเรื่องเสนอต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และพร้อมกันนั้นได้ส่งเรื่องให้กรมตำรวจดำเนินการตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อนำตัวคนร้ายมาลงโทษตามกฎหมายต่อไป

ปรากฏว่าทางด้านตำรวจผู้ดำเนินการสืบสวนหาตัวคนร้ายผู้ลอบปลงพระชนม์ในหลวงอานันทฯ ก็ได้เริ่มวิธีการสืบสวนตามหลักการที่เคยทำกันมาจนกระทั่งใกล้ตัวคนร้ายเข้าไปทุกที อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 ดังที่กล่าวมาแล้วในจดหมายถึงหนังสือพิมพ์มติชนข้างต้น (โปรดพลิกกลับไปอ่านอีกครั้งหนึ่ง)

8

พรรคประชาธิปัตย์ที่ร่วมมือกับคณะรัฐประหาร ทำรัฐประหาร โค่นล้มรัฐบาลถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2490 แล้วพรรคนั้นก็ได้ขึ้นเป็นรัฐบาลแทนเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2490 และแต่งตั้งให้พระพินิจชนคดี พี่เขยของม.ร.ว.เสนีย์ และม.ร.ว.คึกฤทธิ์ แห่งสกุลปราโมช ผู้นำคนสำคัญของประชาธิปัตย์ในเวลานั้น ซึ่งออกจากราชการไปแล้วกลับเข้ารับราชการใหม่ ทำหน้าที่สืบสวนกรณีสวรรคตเพื่อพลิกคดี ซึ่งต่อมาก็ได้สั่งจับนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุศย์ ปัทมศริน เป็นผู้ต้องหาในคดีสวรรคต

ภายหลังที่ พล.ต.ต.พระพินิจชนคดี ได้เข้ารับตำแหน่งเป็น ประธานกรรมการสืบสวนสอบสวนกรณีสวรรคต ก็ได้วางโครงสร้างของคดีให้ร้ายท่านปรีดี พนมยงค์ และหลอกลวงประชาชนให้เข้าใจผิดว่า กรณีสวรรคตเกิดขึ้นโดยการวางแผนของท่านปรีดี มี เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เป็นมือปืน มีนายชิต นายบุศย์ เป็นผู้ช่วยเหลือ รวมทั้งนายเฉลียว ปทุมรส ก็ได้เข้าร่วมในแผนการนั้นด้วย

แต่เนื่องจากขณะนั้น ท่านปรีดี และเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ได้หนีภัยรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 ออกนอกประเทศไปเสียก่อนแล้ว ผู้ที่อยู่ในโครงสร้างคดีของพระพินิจชนคดีจึงยังคงมีแต่เพียง 3 คน คือนายเฉลียว นายชิต นายบุศย์ (ทั้ง ๆ ที่พนักงานสอบสวนรู้ว่า

ท่านปรีดี และเรือเอก วัชรชัย พานักอยู่ ณ เกาะชองกงในต้นปี 2491 แต่พนักงานสอบสวนก็ไม่ตั้งใจที่จะร้องขอให้ทางชองกงส่งท่านปรีดีและเรือเอก วัชรชัย กลับมาดำเนินคดีในเมืองไทย ตามข้อตกลงว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิที่จะร้องขอต่อชองกงได้)

จึงในที่สุดคนทั้ง 3 ก็ถูกดำเนินคดีในข้อหาสมคบกันปลงพระชนม์ในหลวงอานันท์ฯ ภายหลังที่ พล.ต.ต.พระพินิจชนคดี กับพวกได้สร้างพยานหลักฐานเท็จขึ้นเรียบร้อยแล้ว (ดูกระบวนการพยานเท็จโดยสุพจน์ ด้านตระกูล และพล.ต.อ.พระพินิจชนคดี กับแผนการปลงพระชนม์) ก็ได้ส่งสำนวนให้อัยการดำเนินการฟ้องร้องต่อไป คำฟ้องมีข้อความว่าดังนี้

“ข้อ 1 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ได้ทรงราชย์สืบราชสันตติวงศ์เป็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระนามว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2477 ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นับลำดับเป็นองค์ที่ 8 ในพระบรมราชจักรีวงศ์ ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงศึกษาวิชาอยู่ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้ทรงบรรลุนิติภาวะเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2488 ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจทรงเป็นสมเด็จพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักและเคารพของเอนกนิกรชน ครั้นเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม ได้เสด็จประพาสยุโรปว่า พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

ข้อ 2 ในระหว่างเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ประทับอยู่ในราชอาณาจักร ดังกล่าวนั้น นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ 1 เป็นข้าราชการพลเรือนในพระองค์ชั้นพิเศษ มีตำแหน่งหน้าที่เป็นราชเลขาการในพระองค์ และมีตำแหน่งหน้าที่เป็นข้าราชการผู้ใหญ่ประจำพระราชสำนัก มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการในส่วนพระองค์โดยตลอด แล้วจำเลยนี้ได้ลาออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2489 ส่วนนายชิต สิงหเสนี

จำเลยที่ 2 และนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ 3 เป็นข้าราชการพลเรือน ในพระองค์มีตำแหน่งหน้าที่เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมของพระบาท สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล มีหน้าที่รับใช้ในส่วนพระองค์ โดยใกล้ชิด ตั้งแต่เริ่มประทับอยู่ในราชอาณาจักรตลอดมาจนถึงวัน เสด็จสวรรคต

ข้อ 3 นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ 1 นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ 2 นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ 3 กับพรรคพวกที่ยังหลบหนีอยู่ ได้ บังอาจสมคบกันกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลซึ่งในขณะนั้นทรงเฉลิม พระนาม สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ต่างกรรมต่างวาระกล่าวคือ

(ก) เมื่อระหว่างวันที่ 9 เมษายน 2489 เวลาใดไม่ปรากฏถึงวันที่ 9 มิถุนายน 2489 เวลากลางวัน จำเลยทั้ง 3 นี้กับพรรคพวกดังกล่าว ได้ทงองอาจสมคบกันคิดการตระเตรียมจะกระทำการปลงพระชนม์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล โดยพรรคพวกดังกล่าวกับจำเลยได้ประชุมกันปรึกษาวางแผนการ และตกลงกันในอันที่จะกระทำการปลงพระชนม์เมื่อใด และให้ผู้ใดเป็นผู้รับหน้าที่ร่วมกันไป กระทำการปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล และจำเลยทั้ง 3 นี้ได้บังอาจช่วยกันปกปิดการสมคบกันจะประทุษร้าย ต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังกล่าว และจำเลยหาได้เอาความนั้น ไปร้องเรียนไม่ เหตุเกิดที่ตำบลชนะสงคราม อำเภอพระนคร จังหวัด พระนคร

(ข) ต่อมาวันที่ 9 มิถุนายน 2489 เวลากลางวัน นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ 2 นายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ 3 กับพรรคพวกซึ่งยังหลบหนีอยู่ ได้บังอาจสมคบกันกระทำการปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระปรเมน ทรมหาอานันทมหิดล โดยใช้อาวุธปืนยิง 1 นัดถูกที่พระนลาฏทะลุทาง เบื้องหลังพระเศียรในขณะที่บรรทมอยู่บนพระที่ พระบาทสมเด็จพระปร เมนทรมหาอานันทมหิดลได้สวรรคตในขณะนั้นด้วยเหตุถูกประทุษร้าย

ดังกล่าว ทั้งนี้โดยจำเลยและพรรคพวกกระทำโดยมีเจตนาทำลายพระชนม์แห่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล และเพื่อให้เป็นผลสำเร็จตามแผนการซึ่งจำเลยและพรรคพวกได้ตกลงดังกล่าวในข้อ (ก) และในขณะที่จำเลยกับพวกจะได้ทงองอาจกระทำการปลงพระชนม์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังกล่าวนี้ นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ 2 กับนายบุศย์ ปัทมศริน จำเลยที่ 3 ได้ร่วมรู้ยู่ในที่นั้น และจงใจไม่ถวายเป็นความพิทักษ์ตามหน้าที่มหาดเล็กห้องบรรทม จำเลยทั้ง 2 นี้บังอาจเป็นใจกระทำการช่วยให้ช่องให้ออกาสแก่พรรคพวก อันเป็นการอุปการะในการที่จะกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้สำเร็จ และจำเลยทั้ง 2 นี้ได้กระทำการปกปิดการประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่เอาความนั้นไปร้องเรียน เหตุเกิด ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ตำบลพระบรมมหาราชวัง อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร

ข้อ 4 ต่อมาในวันที่ 9 มิถุนายน 2489 เวลากลางวัน ภายหลังเมื่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ถูกปลงพระชนม์แล้ว นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ 2 ได้บังอาจกระทำการเพทุบายเอาปลอกกระสุนปืน 1 ปลอก ส่งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ และกล่าวเท็จว่าเก็บได้ในที่ใกล้พระแท่น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลบรรทมอยู่ในขณะถูกประทุษร้าย ทั้งนี้โดยจำเลยประสงค์เพื่อจะให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อไปในทางที่เป็นเท็จ ว่าเป็นปลอกกระสุนปืนซึ่งได้ยิงในวันนั้นจากอาวุธปืนกระบอกหนึ่งซึ่งวางอยู่ใกล้พระกรเบื้องซ้าย และเพื่อจะให้หลงเชื่อไปในทางที่เป็นเท็จ ว่าได้ทรงใช้อาวุธปืนนั้นประทุษร้ายพระองค์เอง ซึ่งความจริงอาวุธปืนกระบอกนั้นมิได้ใช้ยิงในวันนั้น และไม่ได้ใช้ประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้โดยนายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ 2 รู้ยู่ว่าเป็นความเท็จและได้กระทำการเพทุบายดังกล่าว ด้วยเจตนาช่วยพรรคพวกให้พ้นอาญาและปกปิดมิให้ปรากฏว่าได้มีการประทุษร้ายต่อพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เหตุเกิด ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ตำบลพระมหาราชวัง อำเภอพระนคร จังหวัด

พระนคร”

จากคำฟ้องของอัยการโจทก์ดังกล่าวนี้ สรุปได้ 2 ประเด็นสำคัญ คือ

1. ได้มีการวางแผนการปลงพระชนม์ โดยจำเลยทั้ง 3 กับพวกที่ยังหลบหนีอยู่ (ซึ่งโจทก์หมายถึงท่านปรีดี และเรือเอก วัชรชัย)
2. เมื่อผู้ร้ายระเบิดกระสุนปืนใส่ในหลวงอานันทฯ ด้วยปืนที่ตระเตรียมไปเองแล้ว ก็เก็บเอาปลอกกระสุนปืนที่เด็นออกมาจากปืนกระบอกนั้นออกไปด้วย นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ 2 จึงเอาปลอกกระสุนปืนที่ใช้ยิงจากพระแสงปืนของในหลวงอานันทฯ (ที่นายชิตเคยเก็บไว้) ไปส่งมอบให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งขณะเกิดเหตุพระแสงปืนกระบอกนั้นวางอยู่ข้างพระกรเบื้องซ้ายของในหลวงอานันทฯ (ปืนของกลาง) เพื่อเพทุบายหลอกให้หลงเชื่อว่าในหลวงอานันทฯ ปลงพระชนม์พระองค์เองด้วยพระแสงปืนของกลางกระบอกนั้น

ท้ายคำฟ้องฉบับนี้ ลงนามโดยหลวงอรรถปริชาานุการ (ฉออ่อน แสนโกสิก) ในฐานะอัยการโจทก์ และนายนิจ นัยพินิจ พนักงานอัยการเป็นผู้เรียง ก็คงจะเรียงตามเค้าเรื่องที่พระพินิจชนคดีกับพวกช่วยกันแต่งขึ้น ตามโครงสร้างของคดีอันเป็นเท็จ ซึ่งเราจะได้พิสูจน์กันต่อไป

อย่างไรก็ดีคำฟ้องของโจทก์ดังกล่าวนี้ จำเลยทั้ง 3 คนได้ให้การปฏิเสธต่อศาล เมื่อ 28 กันยายน 2491 มีความว่าดังนี้

ข้อ 1 จำเลยทั้งสามได้ทราบฟ้องของโจทก์แล้ว ขอให้การว่าจำเลยทั้งสามคน มิได้กระทำความผิดดังฟ้องของโจทก์ เหตุที่จำเลยทั้งสามคนถูกกล่าวหานี้ ก็เพราะได้มีบุคคลบางจำพวกฉวยโอกาสเอาการสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่อาณันทมหิตลมาเล่นเป็นเกมการเมืองเพื่อทำลายบุคคลอื่น มีอาทิเช่น นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบาลสุขาภิบาล นายเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร.น. และนายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ 1 เป็นต้น ส่วนนายชิต สิงหเสนี และนายบุญย์ ปัทมคริน จำเลยนั้น

แม้ไม่ได้เกี่ยวข้องในทางการเมืองอย่างใด ก็กลายเป็นชนวนเครื่องทำลายของบุคคลจำพวกนั้น ๆ ไปด้วย

คันแล้ว ณ วันที่ 28 กันยายน 2491 การพิจารณาคดีประวัติศาสตร์ก็ได้เริ่มขึ้น ณ ศาลอาญา บัลลังก์ 24 อันเป็นบัลลังก์ที่จัดขึ้นเป็นพิเศษสำหรับพิจารณาคดีนี้โดยเฉพาะ ผู้พิพากษาเต็มคณะ 5 ท่าน ได้ออกนั่งบัลลังก์พร้อมเพรียงกัน โดยมีพระนิติธารณพิเศษ อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเป็นประธาน ประกอบด้วยคณะคือ หลวงการุญนัยนราทร นายวิจิต อัคระวิจิตร ไกรฤกษ์ หลวงกำจรนิติสารและนายทวี เจริญพิทักษ์

คดีนี้เริ่มต้นเบิกโรงโดยนายตี ศรีสุวรรณ ซึ่งมีอาชีพและที่พักไม่แน่นอนและไม่เป็นหลักแหล่ง แต่พนักงานสอบสวนโดยหลวงแผ้วพาลชนและพระพินิจชนคดีก็สามารถไปคว้าตัวมาเป็นพยานรับจ้างสร้างนิยายเรื่อง “นายปรีดีฯ ผู้วางแผนปลงพระชนม์” (ต่อมาภายหลังนายตี ศรีสุวรรณ ได้มีจดหมายไปขอขมาท่านปรีดีฯ ที่ไปเป็นพยานเท็จทำให้ผู้บริสุทธิ์ 3 คน ต้องถูกประหารชีวิตและทำให้ท่านปรีดีฯ และเรือเอกวัชรชัย ต้องระทมขมขื่น และตัวนายตี ศรีสุวรรณ เองทราบในภายหลังว่าเป็นหน้าขายของหลวงแผ้วพาลชน)

ตามเค้าเรื่องที่ผูกขึ้นมีดังนี้คือ

ท่านปรีดี พนมยงค์ นายเฉลียว ปทุมรส ร.อ.วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ร.น. นายชิต สิงหเสนี และนายบุญย์ ปัทมคริน ได้ไปร่วมวางแผนการปลงพระชนม์ในหลวงอานันทฯ ที่บ้านของ พล.ร.ต.พระยาศรยุทธเสนี (กระแสน ปวหะนาวิน ศรยุทธเสนี) ซึ่งขณะนั้นนายตี ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ไปพักอยู่ที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี ได้เห็นท่านปรีดีและพรรคพวกไปที่บ้านนั้น และได้ยินท่านปรีดีและพรรคพวกปรึกษาวางแผนปลงพระชนม์กัน ดังปรากฏในคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ว่าดังนี้

“ระหว่างที่อยู่บ้านนี้ (บ้านพระยาศรยุทธเสนี) ได้เห็นนายปรีดี

กับพวกไปหาพระยาศรยุทธเสนี 3 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อเดือน 6 ข้างขึ้น ปีมจอ (อยู่ในระหว่างวันที่ 1 ถึง 15 พฤษภาคม 2489) ไปถึงเวลา 18.00 นาฬิกาเศษ มีชายอีก 2 คนไปด้วย คนหนึ่งสูงโปร่ง อีกคนหนึ่งสูงท้วม ไม่ทราบว่าเป็นใคร พลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนี ออกมาเชิญเข้าไปในห้องรับแขกทั้ง 3 คน นายปรีดี ถามพลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนีถึงตัวพยาน (นายตี) ซึ่งปรากฏอยู่ในที่นั้นด้วยว่าเป็นใคร พลเรือตรี พระยาศรยุทธฯ ตอบว่าเป็นพ่อค้าไม้มาจากนครสวรรค์ เป็นคนดีไว้วางใจได้ แล้วพลเรือตรี พระยาศรยุทธฯ ก็ให้พยาน (นายตี) ไปหานายหวนที่บางลำภูเรื่องไม้หอม พยาน (นายตี) กลับมาเวลา 21.00 นาฬิกาเศษ นายปรีดีกับพวกกลับไปหมดแล้ว

ครั้งที่ 2 หลังจากครั้งแรกสัก 9 วัน 10 วัน ไปถึงเวลา 18.00 นาฬิกา คราวนี้ไป 5 คน นายปรีดีกับพวกสองคนที่ไปครั้งแรกกับคนใหม่อีก 2 คน คนหนึ่งสูงท้วมอีกคนหนึ่งเตี้ยเล็ก เข้าไปในห้องรับแขกทั้ง 5 คน สัก 5 นาทีได้ยินเสียงถามว่า การค้าไม้เป็นอย่างไร พลเรือตรี พระยาศรยุทธฯตอบว่า ได้บ้างเสียบ้าง ยังไม่ได้ผล แล้วมีเสียงพูดขึ้นว่า “ใกล้จะไปอยู่แล้ว จะทำอะไรก็ทำเสีย” ได้ยินเท่านั้นพยาน (นายตี) ก็ลุกขึ้นไปกินกาแฟนอกบ้านชั่วคราวจึงกลับ ไม่พบคนเหล่านั้นแล้ว

ครั้งที่ 3 หลังจากครั้งที่ 2, 7-8 วัน ไปเวลา 19.00 นาฬิกาเศษ คราวนี้เข้าหน้ากันทั้ง 5 คน เช่นครั้งที่ 2 เข้าไปในห้องรับแขกทั้ง 5 คน แต่ไม่เห็น พลเรือตรี พระยาศรยุทธฯ อยู่ในห้องรับแขก พยาน (นายตี) นั่งอยู่ที่ม้านั่งข้างฝาห้องรับแขกด้านนอก ได้ยินเสียงพูดกันในห้องรับแขกว่า “ผมไม่นึกเลยเด็กนิดเดียวปัญญาจะเฉียบแหลมถึงเพียงนี้” แล้วอีกเสียงหนึ่งพูดว่า “ผมก็ได้ยิน ผมอยู่ใกล้ พี่ชายว่าจะสละราชสมบัติให้น้อง คิดจะสมัครเป็นผู้แทน เป็นนายก” อีกสัก 5 นาทีก็มีเสียงพูดขึ้นว่า “นั่นซิ พวกเรา เขาคิดเรื่องนี้สำเร็จรอดไปได้ พวกเราจะต้องร้อน ไม่ได้ อย่าให้พ้นไปได้รับกำจัดเสีย” เสียงหนึ่งพูดขึ้นทันทีว่า “นั่นตกเป็นพนักงานพวกผมเอง” อีกเสียงหนึ่งพูดว่า “พวกผมทำ

สำเร็จแล้วขอให้เลี้ยงดูให้ถึงขนาดก็แล้วกัน” มีเสียงตอบว่า “กันพูดไม่จริงก็เอาปืนมายิงกันเสีย” อีกเสียงหนึ่งพูดว่า “ให้สำเร็จแล้วกันจะมีรางวัลให้อย่างสมใจ” หลังจากนั้นเงียบไปสัก 10 นาที นายปรีดี คนเดียวออกจากบ้านไป พลเรือตรี พระยาศรยุทธฯ ตามออกไปส่ง ส่วนพวกที่มากับนายปรีดีอีก 4 คนนั้น ออกไปนั่งดื่มสุรากันใต้ต้นมะม่วงริมสนามหญ้าหน้าบ้าน ราว 20 นาทีจึงพากันกลับไป

ในตอนนั่งดื่มสุรากันนี้ พยาน (นายตี) ได้ยินคนเหล่านั้นเรียกชื่อกันจึงทราบชื่อ 3 ชื่อ คือ นายตุ้ นายเฉลียว นายชิต ส่วนอีกคนหนึ่งคงไม่รู้จกอยู่เช่นเดิม (ตุ้ หมายถึง เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช)

พยาน (นายตี) เบิกความต่อไปว่า คนที่มากับนายปรีดีครั้งแรก คือ นายตุ้ นายเฉลียว ส่วนคนที่มากับนายปรีดีครั้งที่ 2 และ 3 เป็นชุดเดียวกัน คือ นายตุ้ นายเฉลียว นายชิต อีกคนหนึ่งไม่รู้จกชื่อ (หมายถึง นายบุญศย์ ปัทมศริน)

พยาน (นายตี) เบิกความต่อไปว่า เมื่อพวกที่ดื่มสุรากลับไปแล้ว พยาน (นายตี) พูดกับ พลเรือตรี พระยาศรยุทธเสนีว่า “เจ้าคุณในเรื่องนี้เอาจับเขาด้วยหรือ” ก็ได้รับคำตอบว่า “เราไม่เอาจับเขาหรอกเราเออ ๆ อะ ๆ ไปกับเขาเช่นนั้น เขามีวาสนา เขามีบุญคุณกับเรา” พยาน (นายตี) จึงว่า “ไม่เอาจับเขาก็เป็นการดี”

นี่คือคำให้การของนายตีศรีสุวรรณพยานปากเอกที่พระพิณิจชนคดีเขียนบทให้พูดว่า ท่านปรีดีฯ กับพวกไปวางแผนปลงพระชนม์ในหลวงอานันทฯ ที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี และนายตี ศรีสุวรรณ ได้ยินข้อความสนทนาเหล่านั้น

แต่จากการนำสืบพยานหลักฐานของฝ่ายจำเลย และจากบันทึกของพระยาศรยุทธเสนี พยานโจทก์ ที่เป็นพยานเพราะถูกพระพิณิจชนคดีบังคับ มิฉะนั้นจะเอาเป็นจำเลยด้วย ปรากฏว่านายตี ศรีสุวรรณพยานโจทก์ ที่ให้การว่ารู้เห็นในการวางแผนการปลงพระชนม์ของท่านปรีดีฯ กับพวกดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้เข้าไปพักอาศัยอยู่ในบ้านพระยา

ศรยุทธเสนีนายหลังที่กรณีสวรรคตเกิดขึ้นแล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้นนายตีจะรู้เห็นการวางแผนการปลงพระชนม์ตามคำกล่าวอ้างนั้นได้อย่างไร นอกจากจะเป็นการสร้างนิยายสกปรกของพระพินิจชนคดีเพื่อใส่ร้ายทำลายท่านปรีดีฯ

อย่างไรก็ดี ถ้าหากท่านปรีดีฯ เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัวแล้ว มีเหตุผลอะไรที่จะต้องไปอาศัยบ้านพระยาศรยุทธเสนีเป็นที่วางแผน เพราะขณะนั้นท่านปรีดีฯ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี จะประชุมวางแผนกันที่ทำเนียบรัฐบาลหรือที่ทำเนียบท่าช้างบ้านพักของท่านก็ย่อมได้ ไม่เห็นว่าจะมีอุปสรรคอะไร การไปประชุมวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี ตามนิยายของพระพินิจชนคดี จึงเป็นเพียงให้นายตีได้รู้เห็นเท่านั้น

แต่ใจท่อก็สร้างพยานเท็จไม่แนบเนียน ไม่สมเหตุผลสมผลในประเด็นที่ว่าเหตุไฉนท่านปรีดีฯ ซึ่งเป็นถึงนายกรัฐมนตรี เป็นถึงอดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นถึงอดีตหัวหน้าขบวนการเสรีไทย เสี่ยงอันตรายทำงานเพื่อชาติเพื่อแผ่นดินภายใต้จมูกของศัตรู จนประสบความสำเร็จทำให้ไทยคงรักษาเอกราชเอาไว้ได้ แล้วไฉนจะต้องไปพึ่งพาอาศัยบ้านชาวบ้านวางแผนปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัว จนให้นายตีคนไม่มีหัวนอนปลายตีนรู้เห็น คำเบิกความของนายตีข้างต้นเหลือที่จะเชื่อได้ แม้คนเบาปัญญา และโดยประการสำคัญนายตีไปอาศัยอยู่บ้านพระยาศรยุทธเสนี ภายหลังที่กรณีสวรรคตเกิดขึ้นแล้ว ดังการนำสืบของจำเลยที่กล่าวข้างต้น และศาลเองก็ไม่เชื่อถ้อยคำเบิกความของนายตี ซึ่งเราจะได้นำมากล่าวต่อไปข้างหน้า

9

๑ เหตุผลที่โจทก์ยกขึ้นมาอ้างถึงสาเหตุที่ท่านปรีดีวางแผนปลงพระชนม์ เป็นเหตุผลที่ปัญญาอ่อนที่สุด และคนที่อ้างเหตุผลเช่นนี้เป็นคนที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยแม้ประชาธิปไตยยกภูมิพี ดังคำแถลงปิดคดีของจำเลยที่ได้เปิดเผยให้เห็นถึงปัญญาอ่อนของโจทก์ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“เกี่ยวกับสาเหตุที่โจทก์ (โดยท่านอธิบดีกรมอัยการ) แถลงว่าเป็นสาเหตุสำคัญเหตุหนึ่ง คือ “มีข่าวทราบอยู่ทั่วไปว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 8 จะสละราชสมบัติเพื่อสมัคผู้แทนราษฎรแล้วจะเป็นนายกรัฐมนตรี ราชสมบัตินั้นจะให้แก่สมเด็จพระราชอนุชาอันเป็นเรื่องที่ทราบกันทั่วไป” แต่ที่จริงไม่ได้ทราบกันทั่วไป เพราะไม่มีใครในพระที่นั่งทราบเลยว่าทรงพระประสงค์เช่นนั้นจริง ๆ ปรากฏแต่เพียงว่าเคยมีพระราชกระแสทำนองสนุกสนาน เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องจริงจึงประการหนึ่งแล้ว ยังมองไม่เห็นเหตุที่จะทำความเดือดร้อนแก่นายปรีดีพนมยงค์ หรือนักการเมืองฝ่ายที่สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ อย่างใดเลย นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่รวมทั้งหมดประมาณสี่ห้าเดือนก็ลาออกเด็ดขาด ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองเริ่มเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่เพียงสองเดือนเศษก็เกิดเหตุสวรรคตแต่ก่อนเกิดเหตุก็ได้ลาออกไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญครั้งหนึ่งก่อนแล้ว

เกิดสวรรคตแล้วก็ลาออกทันที และต่อมาทั้ง ๆ ที่มีเสียงสนับสนุนมาก ในสภาก็ลาออกเป็นเด็ดขาดจากตำแหน่งหน้าที่ทางการเมือง ทั้งปรากฏว่าเมื่อเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีก็เป็นการขอร้องเพื่อให้ช่วยบ้านเมือง ไม่ใช่เรื่องเข้ามาช่วงชิงแย่งตำแหน่ง เป็นการเข้ามาโดยเสียสละ เมื่อก่อนที่จะเข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ก็ปรากฏว่าเป็นผู้ที่ได้รับความนับถืออย่างกว้างขวางทั่วไป เป็นรัฐบุรุษอาวุโส มีเกียรติสูงกว่าตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในยุคนั้นเป็นที่ทราบกันดีสำหรับผู้ตั้งใจกระทำงานเพื่อประชาชนว่า เป็นตำแหน่งอันมีภาระหนักอึ้งอย่างยิ่ง ไม่ใช่ตำแหน่งที่จะพึงเข้ามาแสวงผลประโยชน์ แสวงอำนาจส่วนตน เป็นที่เห็นชัดว่า ท่านผู้นี้ไม่เคยแสวงผลประโยชน์เป็นส่วนตัวจากตำแหน่งหน้าที่ราชการใด ๆ เลย มีแต่ชวนช่วยปฏิบัติหน้าที่เพื่อประเทศเพื่อประชาชนทั่วไป ทั้งยินยอมเข้ารับผิดเสียงตนเพื่อรับใช้บ้านเมืองตามโอกาสที่จะกระทำได้ ดังนั้นเหตุไฉนจึงจะเดือดร้อน ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะมาแย่งตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (ตามคำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ)

นอกจากนี้ยังมีข้อนำสืบทำนองว่า “นายปรีดี พนมยงค์ ดูเหมือนจะมีความนิยมรูปการปกครองแบบมหาชนรัฐ และด้วยการที่ได้มีความคิดในอันที่จะให้มีการสัมพันธ์กับประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงในอาณานิคมในทำนองสหรัฐหรือสหพันธ์ และในบรรดาประเทศใกล้เคียงเหล่านี้ล้วนเป็นประเทศไม่มีกษัตริย์ การรวมสัมพันธ์กันในรูปทำนองดังกล่าวนี้ น่าจะต้องเป็นประเทศที่มีการปกครองคล้ายคลึงกันด้วย”

ทัศนะอย่างนี้ยิ่งเพิ่มความซับซ้อนยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้ง่าย ๆ ว่า บัดนี้ประเทศไทยเราไม่ได้ร่วมสัมพันธ์ทุกสิ่งทุกอย่างใกล้ชิดกับสหรัฐ อเมริกาอันเป็นประเทศมหาชนรัฐดอกหรือ เราแสดงว่ายินดีร่วมในทุก รูปที่จะจัดขึ้น และเราสนับสนุนเต็มที่ในองค์การสหประชาชาติซึ่งส่วนมากเป็นมหาชนรัฐ เป็นความจำเป็นอย่างใดหรือที่จะต้องให้มีการปกครองแบบมหาชนรัฐอย่างเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไม่มี

ความสำคัญในรูปการปกครองของแต่ละประเทศ ดังที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้ว

อนึ่งแม้ความคิดเรื่องการให้มีการปกครองในรูปมหาชนรัฐก็ตาม นักปฏิวัติผู้เข้าใจวิถีแห่งการปฏิวัติย่อมจะต้องทราบว่า ความสำเร็จในการปฏิวัติทั้งหลายนั้นอยู่ที่ประชาชน ถ้าการปฏิวัติใดกระทำไปฝ่าฝืนความเห็นชอบของประชาชน การปฏิวัตินั้นก็ไปไม่รอด

อนึ่ง การเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบมหาชนรัฐ เป็นเรื่องของการเปลี่ยนสถาบัน อันมีกษัตริย์เป็นประมุข เป็นเรื่องการล้มเลิกสถาบัน ไม่ใช่เรื่องการเปลี่ยนตัวบุคคล ดังทัศนะของนักนิยมอำนาจและวิธีการเปลี่ยนตัวบุคคลดังสมัยการปกครองที่อำนาจอยู่แก่บุคคลเฉพาะนั้น ไม่ใช่ใช้วิธีปฏิบัติเพื่อประชาชนตามนัยแห่งการปกครองที่รับรองสิทธิ์และฐานะของมนุษย์ ซึ่งวิธีการเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ครองอำนาจสมัยอำนาจอธิปไตยของบ้านเมืองตกอยู่แก่บุคคลเฉพาะนั้น มีธรรมเนียมใช้การสังหารผลาญชีวิตแล้วขึ้นครองอำนาจแทน ด้วยการปราบดาภิเษก (ตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์นั้น การแย่งราชบัลลังก์เกิดขึ้นส่วนมากจากเจ้านายในราชวงศ์เดียวกัน ผู้ไฝ่สูงในอำนาจหรือพวกไฝ่อำนาจเป็นนักเผด็จการฟาสซิสต์) ซึ่งต่างกับการเลิกล้มสถาบันกษัตริย์ การเลิกล้มสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่กระทบถึงการที่จะต้องกำจัดบุคคลด้วย เมื่อล้มสถาบันแล้วก็ไม่มีผลให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีฐานะตามสถาบันนั้นได้ ส่วนการที่จะพึงพิจารณาปัญหาเรื่องบุคคลเพียงใด ก็สุดแต่การกระทำเป็นราย ๆ ไป และการจัดการต้องจัดการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือประชาชนเห็นสมควรกำหนดกฎหมายขึ้นเป็นพิเศษ วิธีการสังหารผลาญชีวิตผู้ครองสถาบันต่าง ๆ เมื่อสถาบันนั้นคงมีอยู่ก็ต้องตั้งผู้มีหน้าที่ตามสถาบันนั้นต่อไป การฆ่ากษัตริย์จึงไม่ใช่วิธีการหรือธรรมเนียมของนักมหาชนรัฐ

นักศึกษาศาสตร์ประวัติศาสตร์ย่อมทราบดีว่า ที่มาแห่งการปกครองมหาชนรัฐนั้น ทางหนึ่งมาจากการที่ประเทศนั้นไม่มีพระมหากษัตริย์หรือ

สถาบันกษัตริย์มาก่อน เมื่อจัดการปกครองประเทศของตนขึ้นในแบบแผนประชาธิปไตย จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสถาบันขึ้นมาอีก (เช่น สหรัฐอเมริกา)

อีกทางหนึ่งคือ สำหรับประเทศที่ได้มีการปกครองอย่างมีพระมหากษัตริย์มาก่อน เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตย ประชาชนมีความเห็นว่าถ้าขึ้นคงสถาบันกษัตริย์ไว้ สถาบันนี้จะเป็นที่มาแห่งการแอบแฝงแห่งการแอบอ้างสิทธิ์พิเศษซึ่งครองประชาชน หรือเป็นแหล่งเสาะแสวงหาผลประโยชน์ของชนชั้นพิเศษเหนือประชาชน อันเป็นภาระหนักเกินไปกว่าที่ประชาชนจะแบกไว้ได้ เป็นอันไร้ประโยชน์แก่ประชาชนเสียแล้ว เขาก็เลิกสถาบันนั้นเสีย โดยไม่รับรองสถาบันนั้นไว้ในรัฐธรรมนูญต่อไป

นักนิยมกษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย จึงถือเป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่งที่จะต้องเทอดพระมหากษัตริย์ไว้ในฐานะพระประมุขของชาติ อันแท้จริง ให้พระองค์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะและมีให้มีความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะเป็นเหตุให้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงพระองค์ ซึ่งจะคลายความศักดิ์สิทธิ์แห่งสถาบันนั้นเสียได้ นักการเมืองผู้มีความนิยมดังนี้ ต้องเข้ารับผิดชอบในบรรดากิจการทุกสิ่งทุกอย่างโดยสิ้นเชิง ไม่เพียงตั้งหรือน้อมนำพระองค์ให้ลงมาเกี่ยวข้องกับ**อ้างอิงพระราชอำนาจของพระองค์อย่างใดอย่างหนึ่ง**

ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่อุ้มใจแก่ประชาชนโดยแน่นอนว่าจะไม่มีผู้ใดแอบแฝงซึ่งครองเขาอยู่โดยอาศัยพระบารมี การแอบแฝงแอบอ้างพระราชอำนาจต่าง ๆ ก็ดี เหล่านี้หาใช่นักนิยมกษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย แต่หากเป็นนักฉวยโอกาสอาศัยอำนาจพระมหากษัตริย์ซึ่งยังเหลือซากอยู่

ก็การที่ได้เกิดแนวความคิดในรูปการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น ได้มีมูลเหตุเนื่องมาจากที่เมื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงพระราชอำนาจโดยเด็ดขาดทุกสิ่งทุกอย่างนั้น แม้พระมหากษัตริย์จะทรงมีพระทัยเพื่อชาติบ้านเมืองเพียงใดก็ตาม แต่โดยลักษณะธรรมชาติมักเป็นที่แอบแฝงของ

นักฉวยโอกาสซึ่งครองประชาชน อ้างสิทธิพิเศษเหนือประชาชน จนสุดท้ายประชาชนจะแบกได้ และมักพอกพูนขึ้นตามระยะเวลาเสมอ ซากที่เหลืออยู่นี้แหละได้นำมาซึ่งความเสื่อมแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์

ในเมืองไทยนี้ นักการเมืองทุกฝ่ายทราบดีว่าประชาชนทั่วไปเคารพรักพระมหากษัตริย์และพระองค์ย่อมเป็นศูนย์กลางแห่งการรวมความสามัคคี การร่วมมือกันสร้างบ้านเมือง นักการเมืองผู้ปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมืองและประชาชน ย่อมชวนขายที่จะให้พระองค์ดำรงอยู่ในฐานะเช่นนั้นอันแท้จริง

โดยที่บ้านเมืองของเรานี้เพิ่งได้เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยและเพิ่งจะมีความสำนึกถึงสิทธิของมนุษย์และของประชาชนและประชาชนเพิ่งจะได้สำนึกขึ้นบ้างซึ่งฐานะแห่งคนไทย ในฐานะที่เป็นกำลังสำคัญใหญ่ยิ่งของบ้านเมือง ฉะนั้นก็เป็นธรรมดาที่นักซึ่งครองประชาชนโดยสิทธิพิเศษย่อมจะยังเหลือซากอยู่ และซากเหล่านี้ย่อมแผ่ร่างอยู่ในที่ทั่ว ๆ ไป อาจจะได้รู้ตนหรือได้หลงตนว่าได้เปลี่ยนจิตใจเพื่อประชาชนไปแล้วก็เป็นได้ และเพราะฉะนั้นการชวนขายพยายามที่จะรักษาไว้ซึ่งสิทธิพิเศษที่ตนได้ไว้แล้วจึงย่อมเป็นธรรมดาที่จะต้องมีขึ้นเกิดขึ้น และท่านเหล่านี้ที่จะให้เข้าใจถึงการระมัดระวัง เทอดทูนพระมหากษัตริย์ ในฐานะเป็นศูนย์กลางแห่งความสามัคคีอันแท้จริง ในฐานะอันเป็นที่สักการะอันแท้จริง ย่อมยากที่จะเป็นไปได้ เพราะความเคยชินในสิทธิพิเศษแห่งตนที่ได้ไว้จึงมักพลอ หรือจงใจเรียกร้องสิทธิพิเศษเช่นนั้น โดยอาศัยหรือแอบแฝงอ้างพระราชอำนาจแห่งพระมหากษัตริย์ และการขัดแย้งในการแสดงความจงรักภักดีจึงได้ปรากฏอยู่เสมอ

กล่าวคือ ฝ่ายมุ่งหมายฐานะอันสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ แห่งพระประมุข ย่อมพยายามเทอดทูนพระเกียรติและเทอดทูนให้เป็นที่เคารพสักการะ ให้พระองค์เป็นที่เคารพรักของประชาชนอันแท้จริง และเป็นศูนย์กลางแห่งสามัคคีธรรมแห่งชาติ

อีกฝ่ายหนึ่งแสดงความจงรักภักดีด้วยการกล่าวอ้างถึงความเชื่อ

ตรงจรงรักต่อพระองค์ เพื่อได้รับพระเมตตาบารมี และกล้างอ้างความจงรักภักดีนั้นแพร่ไปในหมู่ประชาชน เพื่อพลอยได้รับความนิยมจากประชาชนในความจงรักภักดีแห่งตนนั้นด้วย และในขณะเดียวกันก็เยวสอดส่ายดูคนอื่นด้วยสายตาระแวงสงสัยว่าเขาไม่จงรักภักดี บางพวกได้อ้างความจงรักภักดี โดยพยายามที่จะเรียกร้องให้ได้มาซึ่งพระราชอำนาจแห่งพระองค์ ให้มีส่วนมีเสียงในการปกครองบ้านเมือง”

ในคำแถลงการณ์ปิดคดี จำเลยได้ชี้ให้ศาลเห็นอย่างประจักษ์ว่า คดีสวรรคตเป็นคดีที่มีสาเหตุมาจากการเมือง เป็นการกลั่นแกล้งทางการเมืองอย่างไม่มีความละอายต่อบาป แล้วคนที่ไม่มีความละอายต่อบาปจะปกครองบ้านเมืองได้อย่างไร คำแถลงชี้ว่า

“โดยที่ผู้ต้องหาในคดีนี้ที่โจทก์กล่าวระบุถึง ได้เป็นผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 สองคน คือ นายปรีดี พนมยงค์ และนายเจลิยว ปทุมรส จำเลย สำหรับนายปรีดี พนมยงค์ นั้น นับว่าเป็นหัวหน้าสำคัญฝ่ายพลเรือนด้วยคนหนึ่ง และเป็นทีทราบกันว่าเป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี เมื่อได้กระทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการบ้านเมืองมากหน้าที่ด้วยกัน และที่นับว่าเป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองเป็นอย่างมากนั้นเป็นอันไม่มีผู้ใดจะปฏิเสธได้

นับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมาหรือแม้ตั้งแต่ก่อนเปลี่ยนแปลงกิติ ปรากฏว่าท่านผู้นี้ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นอย่างดี เป็นผู้หนึ่งที่ใช้เวลาเกือบทั้งหมดตั้งแต่เข้ารับราชการมาเพื่อประโยชน์แก่หน้าที่ราชการนั้น

เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ก็นับว่าเป็นผู้หนึ่งที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการวางรูปแบบแผนการปกครองตามแบบอย่างประชาธิปไตย ไม่ปรากฏว่าใฝ่หาผลประโยชน์แก่ตนเองจากหน้าที่ราชการ หรือใฝ่หาความสำราญของตนเมื่ออยู่ในตำแหน่งหน้าที่ราชการชั้นสูง จะในทาง

บำรุงบำเรอตนทางกามารมณ์ก็ดี ทางความหรรษาฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ก็ได้ ใช้อุทิศตนและทุ่มเทตนเองเพื่อความสำเร็จในงานโดยตลอด และแม้เมื่อเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า สงครามคราวนั้น เมื่อประเทศไทยยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านแล้วก็เท่ากับเราได้เสียเอกราชแล้ว

ในขณะนั้นท่านผู้นี้ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ก็มีได้เกรงอันตรายที่จะเกิดแก่ตน ได้คิดอ่านดำเนินการเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากการเสียเอกราชได้ เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างดียิ่งดังกล่าว และในโอกาสที่ได้ติดต่อร่วมกันดำเนินงานกู้อิสรภาพเพื่อประชาชนกับบรรดาสัมพันธมิตรทั่วไป จึงได้รับความนับถือและยกย่องอย่างสูงสุดท่านหนึ่งในประเทศทั้งหลายเหล่านั้น

ผู้ที่มีความคิดสำนึกในหน้าที่ต่อประชาชน ย่อมเข้าใจได้ว่าเหตุใดท่านผู้นี้จึงไม่เคยเหน็ดเหนื่อยในการปฏิบัติหน้าที่ เหตุใดท่านผู้นี้จึงไม่ปรากฏเที่ยวไฝ่หาความสำราญอย่างที่ท่านเห็นกันอยู่ทั่วไปในบรรดาผู้ที่มีอำนาจวาสนาทั้งหลาย ท่านผู้นี้ปรารถนาสิ่งใดหรือและการครองชีวิตดั่งนี้มนุษย์ทนได้หรือ จะเป็นการครองชีวิตอยู่โดยมีความสุขได้ละหรือ

ผู้มีความเข้าใจในคุณค่าแห่งงาน และมีความสำนึกในคุณค่าแห่งประชาชนเพื่อนมนุษย์ และเล็งเห็นกฎความจริงในเรื่องผลประโยชน์ของประชาชนแล้ว ย่อมพิจารณาเห็นได้ว่างานที่ได้กระทำนั้น ได้กระทำโดยมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกันของเพื่อนมนุษย์ งานนั้นกระทำเพื่อพากันไปสู่ความเจริญ เพื่อช่วยกันสร้างฐานะอันมั่นคงแห่งเพื่อนร่วมชาติ วิธีที่จะพาไปสู่ความสถาพรของเพื่อนร่วมชาติ ความอึดเอิบย้อมมีขึ้นเกิดขึ้นเหนือความสนุกสนานทั้งหลายที่ท่านเห็นกันอยู่และเข้าใจกันอยู่ เมื่อเห็นผลงานอันบังเกิดขึ้นนั้น

และเมื่อได้ใฝ่ใจคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนแล้ว ก็เล็งเห็นได้ถึงการทำใดเป็นการกระทำทำลาย การกระทำใดนำความเสียหายมาสู่ประชาชน การนั้นเขาไม่อาจจะกระทำได้ การกระทำ

นั้นไม่มีผลทำให้เขามีความสุขได้ การปฏิบัติงานเพื่อประชาชนนี้ หากใช้เป็นการแสวงหาอำนาจไม่ เพราะตามความเป็นจริง อำนาจหาใช้สิ่งที่นำมาซึ่งความสุขอันแท้จริงไม่ ความสุขอันแท้จริงคือชุมชนอันมีสันติสุข ชุมชนอันไม่มีการกดขี่ข่มเหงเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ชุมชนที่ไม่มีการมุ่งร้ายทำลายกัน มีการปฏิบัติกิจการงานทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การมีชีวิตอยู่เหนือความทุกข์ยากของผู้อื่น ย่อมไม่มีผลให้เกิดความสุขได้

เป็นที่ปรากฏว่า ท่านผู้นี้ไม่เคยแสดงการใฝ่อำนาจเลย และไม่เคยร่ำร้องหรืออวดอ้างความรักชาติว่าได้มีอยู่เหนือสิ่งอื่นใดอย่างใดเลย ท่านมุ่งหน้าแต่จะกระทำหน้าที่เท่านั้น...”

อีกตอนหนึ่งแถลงการณ์ปิดคดีของจำเลยได้กล่าวถึงการถวายเป็นความจงรักภักดีของท่านปรีดี มีความว่า

“การพยายามปกป้องและเทอดทูนพระบรมวงศานุวงศ์ต่าง ๆ ในระหว่างสงครามโลก โดยอาศัยหน้าที่ฐานะผู้สำเร็จราชการฯ ก็เป็นที่ประจักษ์ในการกระทำอยู่แล้ว เกี่ยวกับความห่วงใยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ตลอดจนสมเด็จพระราชชนนี ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ถวายเป็นความสะอาดสบายทุกสิ่งทุกอย่างเท่าที่จะทำได้ ก็ได้ปรากฏอยู่ ถ้าไม่ถูกลืมกันเสีย

เสร็จสงครามแล้วด้วยความเป็นห่วงในความเหินห่างจากประชาชน ท่านผู้นี้ก็ได้อพยายามทูลเชิญให้เสด็จกลับเพื่อประทับให้เป็นที่อุ่นใจแก่ประชาชน การพยายามทูลเชิญนี้ย่อมเป็นที่ประจักษ์อยู่เช่นเดียวกัน คงจะไม่มีผู้ใดปฏิเสธ ทั้งนี้ก็เพื่อจะให้ประชาชนได้ชื่นชมबारมีและแสดงความเคารพสักการะในพระองค์ เพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งสามัคคีธรรม

การกระทำทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ แสดงหรือว่าเป็นการมุ่งร้ายต่อสถาบันกษัตริย์ เมื่อเสร็จสงครามมหาเอเชียบูรพานั้น ท่านผู้นี้ไม่ใช่เป็นผู้ได้รับความนิยมนสูงสุดทั้งภายนอกและภายในประเทศหรือ ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ท่านผู้นี้ได้ปฏิบัติภารกิจหนึ่ง

สิ่งใดในทางไม่เชิดชูพระบรมวงศานุวงศ์หรือ และเมื่อคราวมอบหมาย แต่งตั้งนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีสืบต่อจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม ครั้งแรกนั้น คำแนะนำตักเตือนอันประกาศทั่วไปที่มอบแก่รัฐบาลนายควงฯ นั้น ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีและนายควงฯ ได้ ปฏิบัติที่จะเหตุดุหนไวดอกหรือ และประชาชนได้มีความนิยมนี้พุ่งสูงขึ้นอย่างยิ่งหรือ ความนิยมนับถือที่เกิดขึ้นนี้เนื่องจากการใฝ่อ่านหรือ

เปล่าทั้งสิ้น แต่หากการกระทำบังชัศเช่นนี้ ถ้าท่านผู้นี้ใฝ่อ่านจแล้ว ไฉนจึงสนับสนุนให้ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อเสร็จสงครามทั้ง ๆ ที่รู้อยู่ว่าท่านผู้นี้เป็นเชื้อพระวงศ์”

จากแถลงการณ์บางตอนดังกล่าวนี้ได้เปิดเผยให้เห็นถึงพฤติกรรมของท่านปรีดีฯ ที่มีต่อประเทศชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นที่ประจักษ์แก่มหาชน จึงไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ตามคำกล่าวหาของโจทก์แม่แต่น้อย แม่นายเฉลียว ปทุมรส กับ เรือเอก วัชรชัย ก็เช่นเดียวกัน

แต่ที่โจทก์ตั้งนายเฉลียว ปทุมรส เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยนั้นก็ด้วยเหตุผลสามประการคือ นายเฉลียว เป็นหนึ่งในสายพลเรือนที่มีท่านปรีดีเป็นหัวหน้าสายในคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 มิถุนายน 2475 และเพราะนายเฉลียวเป็นคนจังหวัดอยุธยาบ้านเดียวกับท่านปรีดีฯ กับอีกประการหนึ่งเพราะนายเฉลียวเคยดำรงตำแหน่งราชเลขาธิการรับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทมาก่อน

ส่วนเรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ที่โจทก์พยายามอุปโลกน์ให้เป็นมือปืนลอบปลงพระชนม์นั้น ก็เพราะเรือเอก วัชรชัย เคยเป็นราชองครักษ์ประจำตัวท่านปรีดีฯ ในขณะที่ดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และร่วมอยู่ในขบวนการเสรีไทย ต่อมาเมื่อสภาผู้แทนราษฎรร่วมกันขอรับรองให้ท่านปรีดีฯ มาเป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อแก้ไข ปัญหาสำคัญของชาติในขณะนั้น เรือเอก วัชรชัยฯ ก็ได้รับแต่งตั้งให้

เป็นเลขานุการนายกรัชมุนตรี

สำหรับนายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศริน ถึงแม้ว่าจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทฯ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ ที่กล่าวแล้ว แต่ก็จะต้องมีส่วนรู้เห็นว่าการณีสวรรคตเกิดขึ้นได้อย่างไร หรือใครเป็นฆาตกรปลงพระชนม์พระองค์ท่าน ดังคำวินิจฉัยในคำพิพากษาของศาลอาญา คดีคำที่ 1898/2491 คดีแดงที่ 1266/2498 ว่าดังนี้

“ทางที่ผู้ร้ายจะปีนป่ายขึ้นมาบนพระที่นั่งนั้น ตามคำพยานได้ความว่าไม่มีร่องรอยอย่างใดเลย บนพระที่นั่งมีทางเข้าออกห้องพระบรรทมได้ 3 ทาง ด้านกลาง (คือห้องพระสำราญซึ่งติดกับห้องพระบรรทม ห้องพระบรรทมอยู่ทางทิศตะวันออก) ด้านหน้า (เหนือ) และด้านหลัง (ใต้) ด้านกลางมี 3 ช่องหรือ 3 ประตู มีฉากกันและลงกลอนข้างในทางห้องพระบรรทมทั้ง 3 ช่อง ส่วนภายนอกซึ่งเป็นห้องทรงพระสำราญมีตู้ โต๊ะ เก้าอี้วางกันอยู่ เป็นอันว่าทางด้านกลางนี้ไม่ได้ใช้เป็นทางเข้าออก

ด้านหน้า (เหนือ) มีประตูเดียวจากเฉลียงเข้าประตูถึงห้องทรงพระอักษรส่วนพระองค์แล้วถึงห้องพระบรรทม ประตูด้านนี้มีฉากลงกลอนในเช่นเดียวกัน ได้ความว่าจะเปิดต่อเมื่อพระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินออกไปเสวยพระกระยาหารเข้าที่ห้องทางเฉลียงด้านหน้า ตามคำของนายบุศย์จำเลยว่า ในคืนวันที่ 8 มิถุนายน นั้น เมื่อพระองค์ท่านเสด็จเข้าที่บรรทมแล้ว นายบุศย์เป็นผู้ลงกลอนที่ฉากด้านในโดยเรียบร้อยตามหน้าที่ด้วยมือตนเอง ต่อไปนี้จนกระทั่งพระองค์ท่านต้องกระสุนปืนไม่ปรากฏว่ามีใครเข้าออกทางประตูนี้ จนเมื่อสมเด็จพระราชชนนีจะเสด็จจากห้องพระบรรทมกลับออกทางด้านเหนือนี้ นายชิตจำเลยยังต้องเปิดฉากถวาย คดีนี้เป็นอันฟังได้ว่าทางด้านหน้า (เหนือ) นี้ปิดอยู่ตลอดเวลา นับแต่เสด็จเข้าที่พระบรรทมไปจนภายหลังพระองค์ท่านต้องกระสุนปืนแล้ว และเพิ่งจะถอดกลอนเปิดฉากในตอนสมเด็จพระ

พระราชชนนีจะเสด็จออกจากห้องพระบรรทมผ่านห้องทรงพระอักษร ออกไปนี่เอง

คงมีทางเข้าออกห้องพระบรรทมทางเดียวทางด้านหลัง (ใต้) ซึ่งนายชิต นายบุญนึ่งเฝ้าอยู่ที่เฉลียงหน้าประตู เป็นทางเข้าห้องแต่งพระองค์ แล้วสู่ถึงห้องพระบรรทม แม้จำเลยเองก็ให้การต่อสู้คดีไปในทำนองว่าไม่มีทางอื่นที่ผู้ร้ายจะเข้าไปสู่ห้องพระบรรทมได้

ฉะนั้นผู้ร้ายที่เข้าห้องพระบรรทม จะต้องผ่านที่นายชิต นายบุญนึ่งอยู่”

แน่นอน ถึงแม้ทางเข้าห้องพระบรรทมในขณะนั้นจะมีอยู่ทางเดียว ดังคำให้การของนายชิต นายบุญนึ่ง และดังที่ศาลวินิจฉัยว่า “ฉะนั้นผู้ร้ายที่เข้าห้องพระบรรทมจะต้องผ่านที่นายชิต นายบุญนึ่งอยู่” ดังนั้น นายชิต นายบุญนึ่งจะต้องรู้ว่าใครคือผู้ร้ายที่เข้าไปปลงพระชนม์พระองค์ท่าน และถึงแม้ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตามที่ทำให้ นายชิต นายบุญนึ่งพูดไม่ออกบอกไม่ได้ แต่ผู้ร้ายคนนั้นไม่ใช่ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช อย่างแน่นอน และกรณีสวรรคตที่เกิดขึ้นไม่ใช่ด้วยการวางแผนของท่านปรีดี ดังคำให้การเท็จของนายตี ศรีสุวรรณ อย่างแน่นอน

ซึ่งศาลอาญาและศาลอุทธรณ์ ได้วินิจฉัยคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ที่ว่าท่านปรีดีฯ กับพวกไปวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธฯ ว่าเป็นการคุยไม่เสียแน่นแล้วไม่มีทางที่ศาลจะเชื่อว่าเป็นความจริงไปได้

คำวินิจฉัยของศาลอาญาตามเลขคดีที่อ้างแล้วข้างต้นว่าดังนี้

“คำเบิกความของนายตี ศรีสุวรรณ ฟังพินิจแล้วเป็นประการใดนั้น ก่อนอื่นควรรู้จักนายตี ศรีสุวรรณ เสียก่อนว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะเช่นไร ฐานะของนายตี ศรีสุวรรณ หาใช่พ่อค้าไม้มาจากปากน้ำโพหรือนครสวรรค์ ดังที่นายตี ศรีสุวรรณ อ้างว่าเป็นถ้อยคำที่พระยาศรยุทธเสนียกย่องให้นายปรีดี พนมยงค์ฟังไม่ แท้ที่จริงก็เป็นเพียงเสมือนนายหน้าวิ่งเต้นให้คนซื้อขายไม้ติดต่อกัน หรือรับจ้างเป็นคนไป

ตรวจไม้คู้ไม้ให้เขาเท่านั้น บ้านช่องของตนเองก็ดูจะไม่เป็นหลักฐาน จึงเที่ยวอาศัยพักอยู่กับคนนั้นบ้างคนนี้บ้าง ยิ่งในชั้นที่ได้มาเป็นพยานปากเอกในคดีนี้ ดูจะทิ้งบ้านช่องของตนเสียทีเดียว โดยปรากฏว่าได้พักอาศัยอยู่ในบริเวณกองตำรวจสันติบาลเรื่อยมาตั้งแต่บัดนั้น และรับเบี้ยเลี้ยงที่ทางการจ่ายให้เป็นรายวัน ข้าตอนหลังนี้ยังพากริยามาอยู่ด้วยเสมือนเป็นบ้านเรือนของตนเองก็ว่าได้

จริงอยู่อ้างว่าเป็นเพราะเกรงอันตรายจึงไปขอความอารักขาอยู่ที่นั่น แต่จะเช่นนั้นหรือเช่นไรก็ตามที ย่อมแสดงอยู่นั่นเองว่านายตี ศรีสุวรรณหาใช่คนหลักฐานไม่ แต่เป็นคนฉาบฉวยกินง่ายนอนง่ายตามสบายไปวันหนึ่ง ๆ

ส่วนที่ว่าชอบคุยโม้อวดรู้วดเห็นตลอดจนอวดมั่งอวดมีตามที่ฝ่ายจำเลยนำสืบนั้น พิเคราะห์ประกอบกับท่วงท่าวาจาที่เบิกความตลอดจนโวหารที่สำแดงออกไปต่อหน้าขุนเทพประสิทธิ์และนายชวน จนิษฐ์ ที่ว่า ลือ 2 คนไม่รู้จริงหรือก้อ อันนี้จึงจะรู้จริงว่าใครมาในหลวงด้วยแล้ว ศาลรู้สึกว่านายตี ศรีสุวรรณ น่าจะมีปกตินิสัยชอบอวดรู้วดเห็นอยู่ไม่มากนักน้อยเป็นแน่

เมื่อได้รู้จักนายตี ศรีสุวรรณ ดังนี้แล้ว คงไม่แต่ศาลแม้ใคร ๆ ก็คงจะไม่ยอมรับเชื่อฟังวาจาของนายตี ศรีสุวรรณง่าย ๆ

พิจารณาต่อไปถึงโอกาสและสถานที่ที่นายตี ศรีสุวรรณอ้างว่าได้ยินเขาพูดกันต่าง ๆ นั้น ความขัดแย้งก็เกิดขึ้นอีก กล่าวคือนายตี ศรีสุวรรณ อ้างว่าเห็นมีแขกมาหาพระยาศรยุทธเสนี สองครั้งแรกจึงไปนั่งคอยรับใช้ และว่าไปนั่งอยู่ที่ม้านั่งข้างฝาด้านนอกของห้องรับแขกตรงกับช่องหน้าต่าง ตัวบังข้างฝา ต่อมาขณะจึงชะโงกหน้ามองเข้าไปทางช่องหน้าต่างบ้าง ได้ยินคำพูดในครั้งที่ 2 เกิดสงสัยในคำพูดนั้น ในครั้งที่ 3 จึงตามไปนั่งฟังอยู่ที่เดิมอีก ลักษณะเช่นนี้ย่อมแสดงว่านายตี ศรีสุวรรณ ทำแสร้งเอาเรื่อง และบรรดาแขกที่มาก็คงต้องรู้และเห็นว่ามิใช่ นายตี ศรีสุวรรณ กำลังทำอะไรอยู่ที่ไหนเหมือนกัน ใครจะพูดความลับ

อย่างฉกฉกรรจ์จนให้นายตี ศรีสุวรรณ ได้ยิน ยิ่งว่าในบรรดาแขก
นั้นมีนายปรีดี พนมยงค์ ร่วมอยู่ด้วยแล้ว คาลไม่เชื่อว่าบุคคลที่ปรึกษา
สามารถขนาดเป็นนายกรัฐมนตรีและที่ปรึกษาราชการแผ่นดินแล้ว จะ
ขาดความสุจริตรอบคอบปล่อยให้คะนองปากฟุ้งซ่านกันถึงปานนั้นไปได้

ใช้แต่เท่านั้น ณ ที่ที่นายตี ศรีสุวรรณว่ามานั่งที่ตนไปนั่งฟังตั้งอยู่
ก็เป็นบริเวณที่มารดาของคุณหญิงศรยุทธเสนีอยู่ตามลำพัง นอกจาก
บุตรของเจ้าคุณและคุณหญิงแล้วไม่มีใครเข้าไปพลุกพล่านได้ และตาม
คำพระยาศรยุทธเสนีที่เบิกความต่อศาลที่ว่า หน้าต่างห้องรับแขกทาง
ด้านนั้นเปิดบานไม่ได้ เพราะมีสิ่งของในบริเวณที่อยู่ของมารดาคุณหญิง
ศรยุทธเสนี ตั้งกีดขวางอยู่ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ ที่นายตี ศรีสุวรรณ
กล่าวว่าได้ไปนั่งที่มานั่งฟังความ และบางขณะยังได้ชะโงกหน้าเข้าไปดู
ทางช่องหน้าต่างด้วยจึงขัดเขินฟังไม่ได้ (ดูคำเบิกความของพระยาศร
ยุทธเสนี ประกอบแผนที่แสดงบริเวณบ้านพระยาศรยุทธเสนี ที่โจทก์
ส่งและศาลหมายเลข 10)

อันบริเวณที่อยู่ของมารดาคุณหญิงศรยุทธเสนีนี้ ขณะเริ่ม
พิจารณาคดีไม่มีปรากฏอยู่แล้ว เพราะพอท่านผู้อยู่ถึงแก่กรรมไปแล้ว
ต่อมาที่รื้อรั้วที่กันเป็นบริเวณออกเปลี่ยนรูปไปหมด แต่ก็ไม่เฉพาะพระ
ยาศรยุทธเสนีเท่านั้นที่เบิกความถึงบริเวณที่อยู่นี้ แม้นายตี ศรีสุวรรณ
ก็เบิกความรับว่าเคยเป็นอยู่เช่นนั้นจริง

จึงใช้วิธีอันควรจะเชื่อว่า โดยฐานะของนายตี ศรีสุวรรณ
เพียงคนพึ่งใบบุญอาศัยอยู่กับเจ้าคุณ จะบังอาจเข้าไปทำยุ่มย่ามใน
บริเวณที่อยู่ของท่านแม่ยายเจ้าคุณ และทำตนพลุกพล่านในขณะที่
เจ้าของบ้านกำลังต้อนรับแขก ผู้สูงด้วยเกียรติยศและตำแหน่งหน้าที่
ราชการถึง เพียงนั้น ด้วยคำของนายตี ศรีสุวรรณ ที่ว่ามีโอกาสเข้าไปได้
ยินได้ฟังตรงนั้นตรงนี้ จึงไม่ประกอบชอบด้วยเหตุผลเสียเลย

สังเกตต่อไปถึงข้อความคำพูดที่นายตี ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยิน
ได้ฟังมา ก็เป็นที่พิควงยิ่งนักกว่า กระไรเลยจะกระทำการใหญ่คิดปลงพระ

ชนม์พระมหากษัตริย์ทั้งองค์เช่นนั้น สถานที่อันร้นลับไกลหูไกลตาคน ไม่มีอีกแล้วหรือ จึงต้องยกขบวนมาซ่อมความเข้าใจกันที่นั่น

ซึ่งพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า ก็ไม่เห็นมีความเหมาะสมอย่างไร จะต้องพูดกันที่บ้านนั้น ข้อคำที่พูดกันก็เป็นทำนองซ่อมความเข้าใจกัน ดูกกล่าว หาใช่เพิงมาปรึกษาหารือคิดการกันไม่ และแสดงว่าถ้าเป็นเช่นนั้นจริงก็ต้องได้มีการปรึกษาหารือวางแผนการกันมาก่อนนั้นแล้ว ยังไม่มีความจำเป็นหรือสมควรที่จะมาซ่อมความเข้าใจอะไรกันให้รังแต่จะอื้อฉาวต่อไป อาจคิดว่าพระยาศรยุทธเสนี คงจะร่วมคบคิดด้วยกระมัง จึงได้มาหาพูดกัน แต่ถ้าเป็นเช่นนั้นก็ควรจะมาชักซ่อมเรื่องราวกัน เฉพาะกับพระยาศรยุทธเสนีเท่านั้นจึงจะพอฟังเข้าที่บ้าง

แต่นี้ตามคำนายตี ศรีสุวรรณ ก็ไม่เอ่ยเลยว่าพระยาศรยุทธเสนีได้พูดจากับบุคคลเหล่านั้นว่ากระไร และตามข้อความที่อ้างว่าได้ยินนั้นก็ดูไม่ใช่เรื่องที่จะพูดกับพระยาศรยุทธเสนี หรือพระยาศรยุทธเสนีจะพูดกับบุคคลเหล่านั้น

ที่นายตี ศรีสุวรรณ กล่าวว่า เมื่อพากันมาครั้งที่ 3 และกลับกันไปหมดแล้ว นายตี ศรีสุวรรณ ได้ถามพระยาศรยุทธเสนีว่า “เจ้าคุณในเรื่องนี้เอากับเขาด้วยหรือ” พระยาศรยุทธเสนีตอบว่า “เราไม่เอากับเขาหรอก เราเออ ๆ อะ ๆ ไปกับเขาเท่านั้น เขามีวาสนาเขามีบุญคุณกับเรา” นายตี ศรีสุวรรณ จึงว่า “ไม่เอากับเขาก็เป็นการดี” นั้นยังเป็นข้อความที่เชื่อไม่ลงทีเดียวว่าจะหลุดออกมาจากปากของนายตี ศรีสุวรรณ และพระยาศรยุทธเสนีเช่นนั้นจริง

เพราะสมมุติว่านายตี ศรีสุวรรณ จะได้ยินเขาพูดกันอย่างว่า นายตี ศรีสุวรรณใยจึงอาจหาญแปลความหมายได้ทันทีถึงข้อความที่เขาพูดกันนั้น ซึ่งแม้จะมีคำว่า “พี่ชายว่าจะสละราชสมบัติให้น้อง” อยู่ด้วยก็ดี ว่าเป็นเรื่องที่จะกำจัดหรือประทุษร้ายพระมหากษัตริย์ หากเพียงแต่ครุ่นคิดสงสัยอยู่ในใจก่อนเท่านั้นยังจะพอฟังอยู่บ้าง แต่ถึงแม้จะแปลความหมายได้ทันทีหรือเพียงครุ่นคิดสงสัยอยู่ก็ตาม ก็ต้องจัดว่าเป็นเรื่องคอ

ขาดบาดตายใหญ่หลวงยิ่งนัก นายตี ศรีสุวรรณ เป็นอะไรกับพระยา
ศรยุทธเสนี นักเขียนหรือ จึงทนตัวไม่ประหยัดปากคำดูที่ท่าบ้างเลย
จู่โจมตั้งคำถามอย่างไม่เกรงกลัว เสมือนพระยาศรยุทธเสนี เป็นญาติ
สนิทหรือเป็นเด็ก ๆ ของนายตี ศรีสุวรรณ คนหนึ่ง ฉะนั้นฝ่ายพระยา
ศรยุทธเสนีก็ให้อยู่ได้อำนาจของนายตี ศรีสุวรรณ และยอมรู้การควร
ไม่ควรเป็นอย่างดียิ่ง เป็นถึงขนาดประธานสภาผู้แทนราษฎรและ
รัฐมนตรีตลอดจนนายพลเรือราชของศรีภักข์ก็เป็นมาแล้ว ไฉนจะจำนนต่อ
ถ้อยคำของนายตี ศรีสุวรรณ ที่ตั้งกระทุ้งถามความคอขาดบาดตายเอา
แก่ตนเช่นนั้น ซ้ำยังให้นายตี ศรีสุวรรณ ตักเตือนเกมส์สอนเอาอีกว่า
“ไม่เอากับเขาก็เป็นการดี” ดังนั้น ใครเลยจะเชื่อฟังคำนายตี ศรีสุวรรณ
เป็นความจริงไปได้ กลับจะยิ่งเห็นนิสัยของนายตี ศรีสุวรรณ ถนัดขึ้น
ไปอีกว่าเข้าลักษณะที่เรียกกันว่า “คุยไม่เสียแน่แล้ว”

ดอมาศาลอุทธรณ์ ได้มีความเห็นต่อคำให้การของนายตี
ศรีสุวรรณ พยานปากเอก ผู้วางโครงสร้างของคดีใน
ประเด็นเดียวกันนี้ ตามคดีหมายเลขดำที่ 3056/2494 คดีหมายเลขแดงที่
2636/2494 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2496 ว่าดังนี้

“ศาลอุทธรณ์เห็นพ้องกับศาลอาญาว่า ถึงแม้นายปรีดี พนม
ยงค์กับพวกได้ไปที่บ้านพระยาศรยุทธเสนีจริง ลำพังการไปยอมไม่
แสดงว่าต้องไปคบคิดกันกระทำความผิดอย่างใด เพราะอาจไปมาหาสู่
กันธรรมดาก็ได้ ด้วยว่าพระยาศรยุทธเสนีเป็นผู้สนับสนุนนายปรีดี
พนมยงค์ ทางการเมืองอยู่ แต่ขณะเดียวกันศาลอุทธรณ์ก็เห็นว่า มีทาง
ชวนให้คิดเป็นอย่างอื่น เพราะเมื่อนายปรีดี พนมยงค์ ไปเป็นประธาน
ในการแต่งงานบุตรสาวพระยาศรยุทธเสนีแล้ว ก็มีได้ไปมาหาสู่อีก จน
กระทั่งก่อนเวลาเสด็จสวรรคตจึงพากันไปเช่นนี้ย่อมทำให้สะดุดใจอยู่บ้าง
ว่าเพื่อประโยชน์อันใดแน่ แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยเหตุผลเป็นประमाण

ศาลอุทธรณ์ไม่สงสัยเลย บรรดาผู้ที่ร่วมไปกับนายปรีดี พนม

ยงค์นั้น จะต้องเป็นบริวารสนิทชิดเชื้อของนายปรีดี พนมยงค์แน่ เป็นต้น นายเจสียว ปทุมรส จำเลยและ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ก็เป็นผู้ที่นายปรีดี พนมยงค์ สนับสนุนให้ได้ดีทางการงานทั้งนั้น ทำเนียบทำข้างอันเป็นที่พำนักของนายปรีดี พนมยงค์ ก็มีบ้านของนายปรีดี พนมยงค์ คือบ้านป้อมเพชรก็มี ที่เรือนลับแห่งอื่นก็มี จะพูดจาปรึกษาหารือกันที่ไหนโดยมิให้แพร่พรายไปถึงผู้อื่นก็ย่อมทำได้ ศาลอุทธรณ์พิจารณาหาเหตุผลไม่ได้เลยว่า ทำไมจะต้องไปอาศัยบ้านพระยาศรยุทธ เสนีให้อื้อจาว (เรื่องนี้ต้องถามพระพินิจจนคติ พี่เขยของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้นำคนสำคัญของพรรคประชาธิปัตย์ในเวลานั้นว่า ทำไมจึงสร้างเรื่องโง่ ๆ เช่นนี้ จะใส่ความท่านปรีดี ทั้งที่ทำไมไม่แต่งเรื่องให้สมเหตุสมผล-ผู้เขียน) พอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะสืบสาวเอาความได้ง่าย เวลานั้นนายปรีดี พนมยงค์ ก็เป็นคนใหญ่คนโต ไม่ว่าจะไปที่ไหน คนที่อยู่ในบ้านพระยาศรยุทธเสนีคงอดพูดอดใจจั่นกันไม่ได้ ผู้มีความรู้ความคิดคนใดจะไม่ระมัดระวังตัว

นอกเหนือไปจากการคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ จะได้มีการพูดจาทันทีอย่างไรอีก เมื่อไม่ปรากฏก็ถือเป็นหลักฐานตามกฎหมายไม่ได้ เฉพาะเท่าที่ได้ความจากนายตี ศรีสุวรรณ ถึงคำพูดแต่ละครั้ง ก็ไม่มีอะไรมากยิ่งไปกว่าเป็นเรื่องกำชับกำชาและซ่อมความเข้าใจกัน เพียงเท่านั้นจะทักกันที่ไหนก็ได้ มิจำเป็นต้องเสียเวลาไปที่อื่นเลย เพราะพวกนั้นก็ล้วนแต่บริวารแท้ ๆ

อีกประการหนึ่ง คำให้การของนายตี ศรีสุวรรณเอง ก็ชวนให้สงสัย คือที่นายตี ศรีสุวรรณ อ้างว่าได้ยินนั้น เป็นข้อความถึงคอขาดบาดตาย บุคคลขนาดนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสำคัญถึงผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และนายกรัฐมนตรีมาแล้วหรือไม่ ประหัตถ์ลุ่มเสี่ยง นี่นายตี ศรีสุวรรณ กลับว่าเขาพูดกันดังอย่างธรรมดาตานี้จะเป็นไปได้อย่างไร

นอกจากนี้ยังปรากฏอีกว่าทั้ง 3 คราวที่นายตี ศรีสุวรรณกล่าว

ว่านายบริติ พนมยงค์ กับพวกไปที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี ก็ได้พบเห็นนายตี ศรีสุวรรณ ทุกครั้ง ถึงหากจะเป็นดังนายตี ศรีสุวรรณ ให้การว่า ครั้งแรกนายบริติ พนมยงค์ ได้ถามถึงนายตี ศรีสุวรรณ ว่าเป็นใคร พระยาศรยุทธเสนี รับว่าเป็นคนดีไว้วางใจได้ นั้น เพียงแต่ความนึกคิดของพระยาศรยุทธเสนี ส่วนนายบริติ พนมยงค์ กับพวกเล่าไม่เคยรู้จักห้วนนอนปลายเท้าของนายตี ศรีสุวรรณ มาด้วยซ้ำ ทั้งยังรู้อีกว่าเป็นพ่อค้าไม้มาจากนครสวรรค์ มิใช่คนกันเองถึงกับจะไว้วางใจให้รู้ความลับดังนี้ จึงไม่มีรูปว่าจะเป็นไปได้ดังนายตี ศรีสุวรรณ กล่าวเลย

ในเรื่องหน้าต่างช่อง 2 บาน ซึ่งนายตี ศรีสุวรรณ อ้างว่าเปิดนั้น ศาลอุทธรณ์ไม่จำวินิจฉัยว่าเปิดหรือปิด เพราะถ้าปิดนายตี ศรีสุวรรณก็จะได้ยินเสียงพูดจากันในห้องรับแขกได้ และถ้าเปิดซ้ำร้ายหนักยิ่งขึ้นไปอีก ในห้องรับแขกมีเก้าอี้ยาวตั้งอยู่ติดกับฝาห้องด้านใต้ตัวหนึ่ง กับมีเก้าอี้ 4 ตัวตั้งอยู่กลางห้องค่อนมาทางหน้าต่างที่นายตี ศรีสุวรรณนั่งตัวที่ใกล้หน้าต่างบานเปิดที่สุดนั้น ทางหน้าต่างประมาณ 3 ศอกเท่านั้น เก้าอี้ทั้ง 4 ตัวมีคนนั่ง นายตี ศรีสุวรรณ เบิกความว่า เมื่อได้ยินเขาพูดกันนั้น นายตี ศรีสุวรรณ ได้ชะโงกหน้าไปดูที่หน้าต่างถึง 4-5 ครั้ง หรือจะใช้คำอย่างที่นายตี ศรีสุวรรณ แก่ใหม่ว่าเอี้ยวตัวเหลียวคอไปดูก็ไม่สงสัยว่าจะรอดพ้นจากสายตาคนในห้องรับแขกไปได้ ทั้งที่พวกนั้นรู้ว่า ถ้าพูดไปแล้วจะได้ยินไปถึงคนที่นั่งฟังอยู่ข้างนอกเช่นนี้

ยิ่งกว่านี้นายตี ศรีสุวรรณ เบิกความว่า ครั้งที่ 3 หลังจากที่กลับกันหมดแล้ว นายตี ศรีสุวรรณ ได้เดินเข้าไปในห้องรับแขกเห็นพระยาศรยุทธเสนีที่ประตูลังห้องรับแขก จึงเรียกเข้ามาในห้องรับแขกถามว่า “เจ้าคุณในเรื่องนี้เอาจับเขาด้วยหรือ” พระยาศรยุทธเสนีตอบว่า “ไม่เอาจับเขาหรอก เราเออ ๆ ค่ะ ๆ ไปกับเขาเช่นนั้น เขามีวาสนา เขามีบุญคุณกับเรา” นายตี ศรีสุวรรณ จึงว่า “เมื่อไม่เอาจับเขาเป็นการดี”

ศาลอุทธรณ์พยายามใคร่ครวญเป็นนักหนา ฐานะของนายตี ศรีสุวรรณ ผิดกับพระยาศรยุทธเสนีไกล เพราะไม่ใช่เพื่อนกันนั้นก็

ประการหนึ่ง ชำนาญดี ศรีสุวรรณ ก็เพียงแต่เป็นผู้อาศัยร่มไม้ชายคา เท่านั้น การพูดจากันทำนองนี้ก็ดูออกจะมากเกินไปสักหน่อยและเรียกว่าฉลาดนักนั้นไม่ได้ เพราะอย่างน้อยก็ทำให้พระยาศรยุทธเส็นรู้ว่า นายดี ศรีสุวรรณ ได้ความลับไว้ ใครเป็นผู้ทรงอิทธิพลก็รู้กันอยู่ ดูแต่พันเอก พระยาริษิตสรศาสตร์กับพวกเป็นตัวอย่าง ไปแสดงเป็นผู้รู้เห็นว่านายปรีดิพนมมรงค์ ใช้ให้ผู้มีชื่อทำการฆ่าลั่นเกล้าลั่นกระหม่อม ก็ไม่พ้นที่จะถูกฟ้องเป็นความอาญา สาอะไรกับนายดี ศรีสุวรรณ ซึ่งไม่ใช่ผู้กว้างขวางในวงสังคม เมื่อนายดี ศรีสุวรรณ ทำตัวให้เป็นภัยแก่ผู้อื่นดังนี้ อำนาจมืดอาจกำจัดเป็นการระงับปากระงับเสียงเสียเมื่อใดก็ได้ ยิ่งคิดไปก็ไม่มีทางที่ศาลอุทธรณ์จะรับฟังคำให้การของนายดี ศรีสุวรรณ ตอนนี้ได้”

ในประเด็นเดียวกันนี้ ศาลฎีกาได้มีความเห็น เมื่อ 12 ตุลาคม 2497 มีความว่าดังนี้

“ตามพยานหลักฐานที่ได้ความมานี้ ศาลนี้เห็นควรฟังได้ว่านาย เณลิยว นายชิต กับพวกไปที่บ้านพลเรือตรีกระแสะ (พระยาศรยุทธเส็น) ก่อนหน้าวันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสวรรคตจริงดังคำพยาน

ส่วนถ้อยคำของพวกที่ไปจะพูดจากันอย่างใดบ้าง เพื่อแสดงให้เห็นความประสงค์ของผู้พูดนั้น ตอนนี้พยานโจทก์เบาบางมีแต่คำนายดี ถึงจะได้แย้มพรายความข้อนี้แก่ผู้อื่นอย่างลับ ๆ โดยยังใจไม่อยู่ และมีได้มุ่งหมายจะให้เป็นเรื่องเป็นราวเกิดขึ้นแล้วตนก็กลับไปอยู่ต่างจังหวัดห่างไกล ไม่น่าจะถูกสงสัยว่าเป็นผู้เสกสรรปั้นเรื่องขึ้นก็ดี แต่พยานที่สนับสนุนนายดีในข้อที่ได้ยินพูดจากันดังนี้หาไม่มี นายดีอาจได้ยินได้ฟังถ้อยคำบางคำแล้วเสริม หรือหมายความว่าเกินไปกว่าความจริงของถ้อยคำก็ได้ หรือสังเกตเห็นจากอาการปฏิกิริยาแล้วเดาความเอาตามเค้าเรื่องที่ตนคิดเห็นก็ได้ หรืออาจได้ยินข้อความเหล่านั้นจนจับเนื้อความได้ก็ได้ ในเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ศาลเห็นว่าจะฟังความหรือถ้อยคำที่พูดกันให้เป็นแน่อย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่ถนัด”

ดังกล่าวนี้อาจเป็นความเห็นของศาลทั้ง 3 ต่อคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ พยานปากเอก ว่าได้ยินได้เห็นท่านปรีดีฯ กับพวกไปวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี ซึ่งพนักงานอัยการโจทก์ได้ถือเอาเป็นโครงสร้างหรือเค้ามูลคดีในการฟ้องร้องนายเฉลียว นายชิต และนายบุญศรี ว่าสมคบกับพวกทำการประทุษร้ายปลงพระชนม์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอาณันทมหิตล

แต่คำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ที่โจทก์ถือเป็นโครงสร้างหรือเค้ามูลคดีนี้ ทั้งศาลอาญาและศาลอุทธรณ์ไม่รับฟังคำให้การดังกล่าวว่าเป็นความจริง

นั่นก็หมายความว่า ทั้งศาลอาญาและศาลอุทธรณ์ไม่เชื่อว่าท่านปรีดีฯ กับพวกไปวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี ถ้าจะพาลหาเรื่องต่อไปอีกว่าไปวางแผนกันที่อื่น โจทก์ก็ไม่มีพยานหลักฐานนำมาสืบ ดังที่ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยแล้วว่า นอกเหนือไปจากคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ จะได้มีการพุดจากันอย่างไรอีกเมื่อไม่ปรากฏก็ถือเป็นหลักฐานตามกฎหมายไม่ได้

เพราะฉะนั้น กรณีสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอาณันทมหิตลฯ จึงไม่ได้เกิดจากการวางแผนปลงพระชนม์ของท่านปรีดีฯ กับพวก ตามที่โจทก์นำสืบ ท่านปรีดีฯ กับพวกจึงเป็นผู้บริสุทธิ์

สำหรับศาลฎีกานั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ปฏิเสธคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ในประเด็นนี้อย่างศาลอาญาและศาลอุทธรณ์ก็ตาม

แต่ศาลฎีกาก็ไม่ได้รับฟังคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณว่าเป็นความจริง ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่า จะฟังความหรือถ้อยคำที่พุดกันให้เป็นแนวอย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่ถนัด

เมื่อเป็นเช่นนี้ตามหลักแห่งนิติธรรม ก็ต้องยกผลประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับจำเลย จำเลยทั้งสามรวมทั้งท่านปรีดีฯ และเรือเอกวัชรชัย คือผู้บริสุทธิ์

เช่นเดียวกับเมื่อกระจกไม่มี เงาในกระจกก็ไม่มี

เมื่อแผนการปลงพระชนม์ไม่มี การปลงพระชนม์ตามแผนการก็ไม่มี

แต่การสวรรคตได้เกิดขึ้นแล้ว และขณะที่เหตุเกิดขึ้นนั้นนายชิต นายบุญก็ได้อยู่ในที่นั้นด้วย ในฐานะมหาดเล็กห้องบรรทม และรายงานของคณะกรรมการสอบสวนต่อรัฐบาลอิตาลี อ้างนาว่าสวัสดิ์ ได้ชี้แล้วว่า กรณีสวรรคตเกิดจากการถูกลอบปลงพระชนม์หรือปลงพระชนม์เองในสองกรณีนี้ ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถจะชี้ชัดลงไปได้ว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใด รัฐบาลอิตาลี ได้ตั้งอนุกรรมการ รัฐมนตรีขึ้นคณะหนึ่งพิจารณารายงานของคณะกรรมการสอบสวนดังกล่าว แล้วได้ส่งเรื่องให้กรมตำรวจดำเนินการสืบสวนสอบสวนหาตัวคนร้าย การดำเนินการสืบสวนสอบสวนของตำรวจได้คืบหน้าไปตามลำดับจนจะถึงตัวคนร้ายอยู่แล้ว แต่ก็ต้องยุติลงเพราะรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 ดังกล่าวข้างต้น และใครคือคนร้ายคนนั้น เราจะได้สืบสวนจากคำให้การของพยานกันต่อไป

10

จากปากคำของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการถวายความปลอดภัยแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระยาชาติเดชอุดม เลขาธิการสำนักพระราชวัง พระยาอนุรักษราชมณฑลเศียร ห้วนหน้ากองมหาดเล็ก ขุนวรศักดิ์พิณิจ ห้วนหน้ามหาดเล็กรับใช้ เป็นอาทิ ให้การสอดคล้องต่องันว่า ได้ถวายความปลอดภัยแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อย่างเข้มแข็ง มีทั้งยามทหารรักษาพระองค์ ยามตำรวจหลวง ยามมหาดเล็ก และในเวลาที่เกิดเหตุขึ้นเป็นเวลาเช้าแก่โมงกว่า เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายก็ได้ประจำทำงานตามหน้าที่ของตนแล้ว

จึงเป็นไปได้ที่จะมีคนภายนอกแปลกปลอมเข้ามาประทุษร้ายต่อองค์พระมหากษัตริย์ถึงในห้องพระบรรทม และสมมุติว่าถึงแม้ผู้ร้ายจะได้รับความช่วยเหลือจากมหาดเล็กห้องบรรทมทั้งสอง คือนายชิตและนายบุญ แต่ ณ ที่นั้นก็ไม่ใช่มีแต่นายชิต นายบุญเพียงสองคน หากมีทั้งพนักงานชาวที่ และมหาดเล็ก ตลอดจนตำรวจหลวงที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ของตนอยู่ ณ พระที่นั่งทั้งชั้นล่างและชั้นบน

พระยาชาติเดชอุดม เลขาธิการสำนักพระราชวัง ตามประวัติกล่าวว่า เข้ารับราชการอยู่ในราชสำนักมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 เป็นผู้หนึ่งที่จงรักภักดีต่อพระราชวงศ์จักรีเป็นอย่างยิ่ง ได้ให้ความเห็นยืนยันการถวายความปลอดภัยต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างเข้มแข็ง ซึ่งยากที่

บุคคลภายนอกจะแปลกปลอมเข้าไปได้ พระยาชาติเดชอุดม เห็นว่า เว้นเสียแต่บุคคล 3 ประเภท คือประเภทที่หายตัวได้หนึ่ง ประเภทที่เหาะเหินเดินอากาศได้หนึ่ง และประเภทที่ดำดินได้หนึ่ง บุคคลภายนอก นอกจากบุคคลสามประเภทดังกล่าวแล้ว จะไม่สามารถเล็ดลอดเข้าไป ถึงห้องพระบรมมได้อ่างแน่นอน

หลวงนิยเวชวิศิษฐ์ นายแพทย์ประจำพระองค์ได้เบิกความ เกี่ยวกับการถวายความปลอดภัยว่า “แม้ข้าพเจ้าซึ่งเป็นที่คุ้นเคยสนิทสนมและได้เข้าเฝ้าอยู่เสมอตลอดมา จะเข้าเฝ้าแต่ละครั้งก็ก็ต้องผ่าน ทหารยาม ทหารมหาดเล็ก และต้องนั่งคอยจนกว่ามหาดเล็กมาบอกให้ ขึ้นเฝ้าได้ ยังมองไม่เห็นทางว่าจะถูกลอบปลงพระชนม์ได้อย่างไร

อย่างไรก็ดี บุคคลภายนอกที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นมือปืนลอบปลงพระชนม์ คือ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช เลขาธิการนายกรัฐมนตรี พนมยงค์ เป็นหนึ่งในจำนวนห้าคนที่นายตี ศรีสุวรรณ ให้การว่าไป ประชุมวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี ซึ่งศาลไม่เชื่อ ว่าเป็นความจริง จึงไม่รับฟังคำให้การของนายตี ศรีสุวรรณ ดังกล่าว ข้างต้นแล้ว

เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ตามประวัติกล่าวว่า เป็นบุตรของ นาวาโท พระชัยสิทธิเวช นายแพทย์ใหญ่กระทรวงทหารเรือ สมัยที่ พล.ร.อ.กรมหลวงสิงหวิกรมเกรียงไกร เป็นเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475 และเป็นนายแพทย์ ส่วนพระองค์ของกรมหลวงสิงห์ด้วย ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองถูกสั่งให้ออกจากราชการ ด้วยไม่เป็นที่ไว้วางใจของคณะราษฎร เพราะรับใช้ใกล้ชิดกรมหลวงสิงห์ฯ มาก

เรือเอก วัชรชัยฯ ได้เข้ามามีความสัมพันธ์ครั้งแรกกับท่านปรีดีฯ ในปี พ.ศ.2486 ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งขณะนั้นท่านปรีดีฯ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ท่านปรีดีฯ ได้พุดถึงเรือเอก วัชรชัย ไว้ในหนังสือบางเรื่องเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์ในระหว่าง

สงครามโลกครั้งที่ 2 ว่าดังนี้

“ข้าพเจ้าไม่เคยทราบมาก่อนว่า จอมพล ป.ฯ เคยส่งใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมายังพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งท่านเห็นว่าเป็นเรื่องที่ จอมพล ป.ฯ มีความน้อยใจในปัญหาส่วนตัวซึ่งไม่ใช่ปัญหาทางราชการ ท่านจึงส่งใบลากลับคืนไปโดยมิได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ

ต่อมาประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2486 จอมพล ป.ฯ ได้ยื่นใบลาตรงมายังประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อีก แล้วจอมพล ป.ฯ ก็ได้ออกจากทำเนียบสามัคคีชัยไม่รู้ว่ไปไหน ครอบครองพระองค์เจ้าอาทิตย์จะทรงทราบว่าจอมพล ป.ฯ ต้องการลาออกจริง เพื่อปรับปรุงคณะรัฐบาลใหม่ก็ได้ พระองค์จึงส่งใบลาออกของจอมพล ป.ฯ มาให้ข้าพเจ้าพิจารณา ข้าพเจ้าจึงเขียนความเห็นในบันทึกหน้าปกใบลานั้นว่า “ใบลานั้นถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้ว อนุมัติให้ลาออกได้” ข้าพเจ้าลงนามไว้ตอนล่าง ทิ้งที่ว่างตอนบนไว้เพื่อให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ทรงลงพระนาม ซึ่งพระองค์ก็ทรงลงพระนาม

ข้าพเจ้าจึงเชิญนายทวี บุญยเกตุ ซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีและเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มาถามว่า จอมพล ป.ฯ จะจัดการปรับปรุงรัฐบาลอย่างไรหรือ ก็ได้รับตอบว่า คงจะจัดการปรับปรุงรัฐบาลและตามหาตัวจอมพล ป.ฯ ก็ยังไม่พบ แต่เมื่อคณะผู้สำเร็จราชการฯ ส่งคำอนุมัติใบลาออกของจอมพล ป.ฯ แล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชากรมโฆษณาการอยู่ด้วย ก็ให้วิทยุของกรมนั้นประกาศการลาออกของจอมพล ป.ฯ

ฝ่ายจอมพล ป.ฯ ขณะนั้นจะอยู่ ณ ที่แห่งใดก็ตาม เมื่อได้ฟังวิทยุกรมโฆษณาการประกาศการลาออกเช่นนั้นแล้ว ก็แสดงอาการโกรธมาก ครั้นแล้วได้มีนายทหารจำนวนหนึ่งไปเฝ้าพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน ซึ่งท่านผู้นี้ประทับอยู่ขณะนั้น ขอให้จัดการเอาใบลาคืนให้จอมพล ป.ฯ เป็นธรรมดาเมื่อพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ เห็นอาการ

ของนายทหารเหล่านั้นจึงตกพระทัย เพราะไม่ทรงสามารถเอาใบลาคืนให้จอมพล ป.ฯ ได้ ฉะนั้นพระองค์พร้อมด้วยหม่อมกอบแก้ว ชายา ได้มาที่ท่าเทียบที่ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้ท่าช้างวังหน้า ขออาศัยค้างคืนที่ท่าเทียบ

ข้าพเจ้าจึงขอให้เพื่อนทหารเรือช่วยอารักขาข้าพเจ้าด้วย เพื่อนทหารเรือได้ส่งเรือยามฝั่งในบังคับบัญชาของ ร.อ.วัชรชัย ชัยสิทธิเวช รน. มาจอดที่หน้าท่าเทียบของข้าพเจ้า ฝ่าย พ.ต.หลวงราชเดช ราชองครักษ์ประจำตัวข้าพเจ้า และ พ.ต.ประพันธ์ กุลพิจิตร ราชองครักษ์ประจำพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ก็มาร่วมให้ความอารักขาด้วย เราสังเกตจนกระทั่งเวลาบ่ายของวันรุ่งขึ้นก็ไม่เห็นทหารบกหรือทหารอากาศมาคุกคามประการใด ดังนั้น พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ กับหม่อมกอบแก้ว จึงกลับไปพระที่นั่งอัมพรสถาน” และเรือเอก วัชรชัย ได้พูดถึงการพบกับท่านปรีดี ครั้งแรกว่าดังนี้

“วันหนึ่งผู้บังคับการกองเรือยุทธการของผม คือพลเรือโทหลวงนาวาวิจิตร ได้เรียกไปพบและบอกว่าผมต้องนำเรือเร็วเตอร์บีโธไปให้ความอารักขาท่านปรีดี ผู้บังคับการบอกว่า เนื่องจากมีการขัดกันระหว่างผู้สำเร็จราชการกับรัฐบาล และกองทัพบกกำลังวางแผนจะจับผู้สำเร็จราชการฯ ซึ่งกองทัพอากาศจะต้องขัดขวางและป้องกันท่านปรีดีฯ ไว้จนถึงที่สุด

พลเรือโท หลวงนาวาวิจิตร ผู้บังคับการกองเรือยุทธการมีคำสั่งกับผมอย่าเด็ดขาดว่า ถ้าหากกองทัพบกพยายามจะจับท่านปรีดีฯ ให้ผมป้องกันท่านไว้ให้ได้แล้วให้พาเรือกลับไปกองทัพอากาศ พระราชวังเดิม แล้วจะได้เปิดการเจรจาระหว่างกองทัพบกกับกองทัพอากาศ เมื่อได้รับคำสั่งแล้วผมก็นำเรือเร็วเตอร์บีโธไปทำเนียบท่าช้างและไปรายงานตัวต่อท่านปรีดีฯ นี่เป็นครั้งแรกที่ผมได้พบกับท่านปรีดีฯ”

เรือเอก วัชรชัย ได้พูดถึงเหตุการณ์ครั้งนั้นต่อไปว่า

“แต่ครั้นเมื่อจอมพล ป.ฯ ทราบว่าเรามาช่วยผู้สำเร็จราชการฯ

เขาตกลงใจเลิกจับ เพราะเขารู้ว่าอาจจะต้องมีการขัดกันระหว่างกองทัพเรือกับกองทัพบก และจากบัดนั้นมาผมก็ได้ร่วมงานรับใช้ชาติในขบวนการเสรีไทยกับท่านปรีดี และเมื่อในหลวงอานันทฯ เสด็จนิวัติพระนคร ผมก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นราชองครักษ์ แต่ภาวะเศรษฐกิจหลังสงครามทำให้เงินเดือนขึ้นเรือเอกของผมที่ได้รับเพียงเดือนละ 200 บาท ไม่พอกับความรับผิดชอบภายในครอบครัวอันเนื่องมาจากรายจ่ายที่สูงขึ้น เพราะราคาสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคที่ถีบตัวสูงขึ้น ผมจึงตัดสินใจลาออกจากราชการเพื่อไปประกอบอาชีพส่วนตัว

“ก่อนที่จะลาออกจากราชการ ผมได้มีโอกาสเข้าไปในหลวงอานันทฯ และได้ร่วมโต๊ะเสวยน้ำชากับพระองค์ พระองค์ได้ทรงไต่ถามถึงเรื่องขบวนการเสรีไทย ซึ่งผมก็เล่าถวายให้ทรงทราบทุกประการเท่าที่ผมทราบ และในวันนั้นผมได้กราบบังคมทูลถึงเรื่องที่ผมจะขอลาออกจากราชการอันเนื่องมาจากเหตุผลทางการเงิน ซึ่งพระองค์ท่านก็ทรงเห็นใจในปัญหาของผม ทรงเข้าพระทัยและยอมรับในเหตุผลของผมที่ต้องการจะลาออก

“แต่ต่อมาไม่นานเมื่อท่านปรีดีฯ เข้ารับตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีท่านได้เรียกผมไปใช้งานในตำแหน่งเลขานุการนายกรัฐมนตรีครั้งแรกผมปฏิเสธเพราะผมไม่สันทัดทางการเมือง แต่ท่านปรีดีไม่ยอมฟังคำปฏิเสธของผม ท่านกล่าวว่า

“ผมต้องการคุณให้เป็นเลขานุการของผม เพราะคุณได้ช่วยเหลือผมมาในระหว่างสงคราม คุณปฏิเสธไม่ได้ ในที่สุดผมก็เป็นเลขานุการของท่าน และก็ร่วมรับเคราะห์กรรมกับท่านจากการใส่ร้ายป้ายสีทางการเมือง

เกี่ยวกับกรณีสวรรคตของในหลวงอานันทฯ เรือเอก วัชรชัย เล่าว่า ในตอนเย็นของวันที่ 8 มิถุนายน 2489 คุณชอุ่ม ภรรยาของเขา ซึ่งขณะนั้นกำลังตั้งครรภ์ได้หกล้มและแท้งลูกตกเลือดมาก เรือเอกหมอจง เมฆสุภา แพทย์ทหารเรือได้มาช่วยฉีดยาให้ คินนันทต้องคอยดูแล

อยู่ตลอดคืน ขณะนั้นเขาพักอยู่ที่บ้านชอยโศก

พอตอนเช้าวันที่ 9 เวลาประมาณ 9 โมงกว่า ๆ คนรถซึ่งเป็นพลขับทหารเรือยุกรมสารวัตร ชื่อ พลฯ สวัสดิ์ ประดุงสิทธิ์ ได้เอารถที่จอดฝากไว้ที่บ้านหน้าวัดแคนางเลิ้งไปรับ ได้ให้ พลฯ สวัสดิ์ ขับรถไปสพานหันเพื่อหาซื้อผลไม้ไปให้ภรรยา แต่ไม่มีที่ภรรยาเขาต้องการ เขาจึงสั่งให้ขับรถไปตลาดบางลำพูและหาซื้อผลไม้ที่ตลาดนั้น เขาคิดว่าไหน ๆ มาถึงบางลำพูแล้วควรจะแวะไปที่ทำเนียบทำข้างดูเพื่อท่านปรีดีจะใช้อะไรบ้าง เพราะวันนั้นเป็นวันอาทิตย์ และเมื่อเข้าไปถึงทำเนียบทำข้างได้รับคำบอกเล่าว่าในหลวงอานันท์ฯ ต้องพระแสงปืนสวรรคต เขารู้สึกตกใจมาก จึงตรงไปหาท่านผู้หญิงพูนศุขที่บนตึก ท่านผู้หญิงบอกว่าอาจารย์ (ท่านปรีดี) เข้าวังแล้ว เขาก็กลับบ้านเพื่อนำผลไม้ไปให้ภรรยา ขณะที่กลับบ้านนั้นได้สวนทางกับ พลเรือตรี หลวงสังวรณัฏฐ์ สารวัตรใหญ่ทหาร หลวงสังวรณัฏฐ์ได้ชวนกลับไปกรมสารวัตรอีกและต่อมาเมื่อกลับจากกรมสารวัตรก็ยังได้พบกับหลวงนาวาวิจิตรที่ถนนเพชรบุรี และได้ปรารภกันถึงเหตุการณ์อันเศร้าสลดที่เกิดขึ้นอย่างไม่นึกไม่ฝัน เมื่อเขาไปถึงบ้านเขาได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับในหลวงอานันท์ฯ ให้ภรรยาฟังด้วยความตื่นตระหนก และภรรยาของเขาก็ร่ำไห้ด้วยความอาลัยรัก

ต่อข้อกล่าวหาในเวลาต่อมาที่ว่า เรือเอก วัชรชัย เคยไปนั่งร่วมวางแผนการปลงพระชนม์ที่บ้านพระยาศรยุทธฯ กับท่านปรีดีและพวกนั้น เรือเอก วัชรชัย บอกว่า เป็นคำกล่าวหาที่เสกสรรปั้นแต่งกันขึ้นทั้งนั้น เขาไม่เคยไปบ้านพระยาศรยุทธฯ เลย และศาลเองก็ไม่เชื่อคำพยานปากเอกคนนี้เหมือนกัน

แต่ถึงกระนั้นก็ตามพยานคนอื่น ๆ ก็ถูกอัยการโจทก์นำมาให้การเป็นพยานหลักฐาน (เท็จ) เพื่อเพิ่มน้ำหนักในข้อกล่าวหาว่าเรือเอก วัชรชัย เป็นมือปืนปลงพระชนม์

พยานเท็จคนแรก คือ คนขับรถ พลฯ สวัสดิ์ ประดุงสิทธิ์ ซึ่งให้การว่า ในเช้าวันอาทิตย์ที่ 9 มิถุนายน 2489 เขาได้ขับรถไปส่ง

เรือเอก วัชรชัยที่ช่างวังสราญรมย์

“เขาเป็นคนรถของผอมอยู่มาเป็นเวลากว่าปี และหลังจากที่ผมออกจากประเทศไทยเพราะภัยรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 แล้ว พนักงานสอบสวนภายใต้อำนาจการของพระพินิจชนคดีก็ได้เที่ยวกว้านหาพยานรับจ้างในคดีนี้ และสวัสด์ ก็เป็นพยานรับจ้างคนหนึ่งในคดีนี้ ผมทราบภายหลังว่าเขาได้รับเงินค่าเป็นพยานเท็จ 5,000 บาท จากพระพินิจชนคดี” เรือเอก วัชรชัย กล่าว

คนชักผ้าของ เรือเอก วัชรชัย ก็ให้การเล่างานเขาเหมือนกัน โดยกล่าวว่า หลังจากพระมหากษัตริย์สวรรคต นางได้ชักแขนเสื้อเชิตที่เขื่อนเลือดของเขา

“คนชักผ้าเธอโกรธเคืองผม เพราะว่าหลังจากพระมหากษัตริย์เสด็จสวรรคตผมได้เลิกจ้างเธอเพราะเธอได้ขโมยปืนของผมไปและผ้าของเธอก็เป็นตำรวจ ผมทราบในภายหลังว่าเธอยังได้เงินจำนวนหนึ่งจากพระพินิจชนคดีในการที่เธอพูดว่าเธอได้เห็นเลือดที่แขนเสื้อเชิตของผม ซึ่งเป็นเรื่องโกหกทั้งนั้น” เรือเอก วัชรชัย กล่าวถึงคนชักเสื้อผ้าที่รับจ้างไปเป็นพยานเท็จในคดีนี้อีกผู้หนึ่ง และกล่าวต่อไปว่า

“ตลอดเวลาที่เป็นราชองครักษ์ผมเคยขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมานไม่เกิน 2 ครั้ง โดยพระองค์รับสั่งให้เข้าเฝ้าเพื่อถวายคำแนะนำในการทรงพระแสงปืน และในการทรงพระแสงปืน ในหลวงอาเนนทาทรงระมัดระวังมาก”

เกี่ยวกับประเด็น เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ถูกอธิบดีกรมอัยการระบุว่า เป็นมือปืนลอบปลงพระชนม์นั้น แถลงการณ์ปิดคดีของจำเลย ได้แก้ข้อกล่าวหาที่โจทก์เสกสรรปั้นแต่งขึ้น มีความบางตอนว่าดังนี้

“การสวรรคตของในหลวง รัชกาลที่ 8 เกิดขึ้นเมื่อเวลาเก้านาฬิกาเศษ โดยกระสุนปืน 11 ม.ม.หนึ่งนัด ในพระวิสุทธบนแท่นบรมม ในห้องบรรทม พระที่นั่งบรมพิมานอันเป็นที่ประทับ กระสุนเข้าทางพระนลาฏ

เหนือพระชนงเบื้องซ้าย ทะลุออกทางพระเศียรเบื้องปฤษฎางค์ วิถี กระสุนเกือบตังได้จากกับริบดับพื้นราบ ในเวลาและสถานที่เกิดเหตุเช่นนี้ เป็นเวลาที่บรรดาเจ้าหน้าที่ประจำพระที่นั่งบรมพิมาน ต่างประจำหน้าที่ของตน บุคคลใดผู้ไม่มีหน้าที่ที่จะขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมานได้ตามธรรมดาที่จะขึ้นไปบนพระที่นั่งโดยไม่มีเจ้าหน้าที่คนใดเห็นเลยนั้น เป็นเรื่องที่ไม่เห็นว่าจะเป็นไปได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเช้าวันเกิดเหตุ นั้น ถ้าปรากฏบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมานแล้ว ก็ต้องมีผู้เห็นโดยไม่ต้องสงสัย ตามการนำสืบของโจทก์ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดเห็นคนแปลกปลอมขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมานเลย

เมื่อเสียงปืนดังลั่นขึ้นในเวลาเช่นนั้น ทุกคนบนพระที่นั่งบรมพิมานต่างตกใจในเสียงนั้น และพากันค้นคว้าหามูลเหตุ (บนพระที่นั่งบรมพิมานก็มีแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันและสมเด็จพระราชชนนีเท่านั้นที่มีพระราชกระเสวไม่ได้ยินเสียงปืน) ฉะนั้นถ้ามีใครแปลกปลอมขึ้นไป ย่อมสุดวิสัยที่จะรอดพ้นสายตาของบรรดาเจ้าหน้าที่บนพระที่นั่งบรมพิมานไปได้

โจทก์ระบุข้อกล่าวหาในฟ้องของโจทก์ว่า นายชิต นายบุญ จำเลยกับพวกที่หลบหนี ได้สมคบกันเข้าทำการปลงพระชนม์โดยร่วมรู้ บังอาจเป็นใจช่วยให้ช่องโอกาสแก่พรรคพวก อันเป็นอุปการะในการที่จะทำการประทุษร้าย ในฟ้องของโจทก์ก็ไม่ได้ระบุว่าพรรคพวกนั้นคือใคร เมื่ออธิบดีกรมอัยการแถลงเปิดสำนวนได้แถลงระบุว่า คนที่เข้าไปสมคบกับจำเลยทั้งสองนี้กระทำการปลงพระชนม์ในหลวงคือ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช โดยทั้งสามคนรวมกันเข้าไปหน้าห้องบรรทมขณะที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรรทมหลับอยู่ แล้วใช้ปืนยิงหนึ่งนัด

จำเลยทั้งสองนี้ได้เข้าไปในห้องบรรทมหรือไม่ ไม่มีใครเห็น เรือเอก วัชรชัย ได้ขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมานหรือไม่ไม่มีคนบนพระที่นั่งบรมพิมานเห็น ข้อหาดังนี้ โจทก์นำสืบว่ามีคนเห็น เรือเอก วัชรชัย เป็นครั้งแรกเมื่อเวลาประมาณ 8 นาฬิกาเศษ เห็นเดินอยู่ที่ถนนหลังพระที่

นั่งบรมพิมาน ซึ่งเป็นทางเดินจากพระที่นั่งบรมพิมานไปยังห้องเครื่อง (คำเบิกความของนายจรรยา เปรื่องเวช พยานโจทก์) แล้วมีพนักงานชาวที่อีกคนหนึ่ง (นายประสิทธิ์ แดงนารายณ์) เห็นเมื่อเวลาประมาณ 9 นาฬิกา เห็น เรือเอก วัชรชัยยืนอยู่ข้างโรงละครหลังพระที่นั่งบรมพิมาน แล้วต่อมาเมื่อเสียงปืนดังขึ้นแล้ว มีคนสวน (นายยง อ่ำสำออง) อ้างว่าเห็น เรือเอก วัชรชัย เดินเร็ว ๆ กำลังลงบันไดตรงมุขหลังพระที่นั่งบรมพิมานลงมาแล้วเดินไปตามถนนเส้นเดิม นั้น คนทำสวนอีกคนหนึ่ง (นายช่วง ปรานิตทอง) เห็นกำลังเดินไปตามถนนนั้นอีกคนหนึ่ง

แต่ เรือเอก วัชรชัย จะไปต่อไปทางไหนและเข้ามาในบริเวณพระที่นั่งบรมพิมานทางไหน ไม่มีคนเห็น

ถ้า เรือเอก วัชรชัย ได้เข้าไปในบริเวณพระที่นั่งบรมพิมานจริงตามที่พยานโจทก์เห็นแล้ว ย่อมแสดงว่าบุคคลผู้นี้ได้เข้าไปในบริเวณพระที่นั่งบรมพิมานก่อนเกิดเหตุเป็นเวลาประมาณหนึ่งชั่วโมง (เกิดเหตุเวลา 9 โมงเศษ)

ในเวลาเช้าเช่นนั้น เป็นที่ปรากฏว่ามีผู้คนเดินไปมาตามถนนสายนั้นเสมอ ที่หอโหร (หรือหอแก้ว) ก็เป็นที่ที่บรรดามหาดเล็กชาวที่ใช้เป็นที่รับประทานอาหารและเก็บล้างถ้วยล้างชามภาชนะต่าง ๆ การปรากฏภายในที่เช่นนั้นเป็นเวลาจนถึงชั่วโมงเป็นการประหลาดประการหนึ่งแล้ว ยังปรากฏว่าไม่มีคนอื่นเห็นอีกดูเป็นที่น่าประหลาดอยู่และถ้าเรือเอก วัชรชัย ได้ขึ้นไปบนพระที่นั่งจริง ไม่มีมหาดเล็กพยานโจทก์คนใดที่อยู่บนพระที่นั่งเห็นแล้ว น่าจะต้องเชื่อด้วยว่า เรือเอก วัชรชัย คงจะมีวิชาหายตัวได้

อนึ่ง ตรงบันไดที่พยานโจทก์เบิกความว่าเห็น เรือเอก วัชรชัยเดินลงมามีภายหลังจากที่ได้ยินเสียงปืนดังแล้วในเวลาเดียวกันกับที่พยานผู้นี้ (นายยง อ่ำสำออง) กล่าวอ้างว่าเห็น ได้ปรากฏชัดจากพยานคนอื่น ๆ ว่าตรงมุขด้านหลังนี้ ได้มีมหาดเล็กชาวที่ และมหาดเล็กรับใช้หลายคนยืนชุมนุมกันอยู่ เรือเอก วัชรชัย จะผ่านบุคคลเหล่านั้นลงไปโดยไม่มี

ใครเห็นเลย ก็ต้องเชื่อว่า เรือเอก วัชรชัย หายตัวได้เสียก่อน

ระยะทางที่จะผ่านขึ้นไปนั้น บนพระที่นั่งบรมพิมานก็ดี ผ่านลงมาก็ดี ล้วนเป็นที่โล่งโถงทั้งสิ้น จะหลีกเลี่ยงอย่างไรให้พ้นสายตาบรรดามหาดเล็กชาวที่ ตำรวจหลวง ตำรวจวังนั้น เห็นได้ชัดว่าเป็นไปไม่ได้

เป็นที่ปรากฏว่าตามปกติในหลวงรัชกาลที่ 8 ไม่เคยทรงตื่นบรรทมสายกว่า 8 นาฬิกาครึ่ง และไม่เคยปรากฏว่าเคยตื่นบรรทมถึงเวลา 9 นาฬิกาเลย แม้จะปรากฏว่าพระองค์เสวยพระโอสถให้ระบายนการเข้าไปในห้องบรรทมในเวลาเช่นนั้นย่อมเสี่ยงภัยอย่างยิ่ง และในเช้าวันนั้นพระองค์ก็ตื่นบรรทมแล้วเข้าห้องทรงแต่แล้วกลับขึ้นพระแท่นอีก การที่ทรงขึ้นพระแท่นอีกนั้นไม่เป็นอันจะเข้าใจได้แน่นอนว่าพระองค์จะบรรทมอีก

พิจารณาจากคำพยานโจทก์ถำรับฟังเองง่าย ๆ ดังกล่าวมาข้างต้น โดยเชื่อว่า เรือเอก วัชรชัย ได้เข้าไปในห้องบรรทม ก็จะต้องเข้าไปเมื่อเวลากว่า 9 นาฬิกาแล้ว ขณะนั้นพระองค์คงจะประทับอยู่บนพระแท่น การยิงที่จะให้ได้บาดเจ็บเช่นนั้น ปรากฏตามความเห็นของนายแพทย์ซึ่งลงความเห็นกันเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ยิงจะต้องจ่อปืนยิงในระยะติดกับพระนลาฏอย่างมากก็ต้องห่างไม่เกิน 5 ซม.

คุณหมอสุด แสงวิเชียร มีความเห็นว่า เนื่องจากมีรอยกุดลักษณะปากกระบอกปืนที่แผ่นหนังพระนลาฏ จึงเห็นว่าปืนได้ยิงโดยจรดชิดลงบนผิวหนัง ฉะนั้นผู้ยิงจะต้องเข้าไปยิงในพระวิสูตร การแหวกพระวิสูตรเข้าไปเป็นการเสี่ยงอย่างยิ่ง และยังจะต้องอ้อมไปทางพนักระเบียงพระเศียร และจะต้องข้ามตู้ซึ่งวางอยู่ข้างพระแท่นในพระวิสูตร เพราะไม่มีช่องว่างพอที่จะหลีกเลี่ยงไปได้ การจ่อยิงที่ข้างพระแท่นไม้อาจจะทำให้มีบาดเจ็บเช่นนั้นได้ ต้องอ้อมยิงจากเบื้องบนพระเศียร และผู้ยิงจะต้องปิดมือค้อมลงให้ปืนตั้งได้ฉากกับพระนลาฏ การยิงในลักษณะดังนี้ ถ้าผู้ยิงรูปร่างต่ำ จะทำไม่ถนัดได้เลย (การทดลองยิงโดยพลตำรวจโท หลวงชาติตระการโกศล) เรือเอก วัชรชัย เป็นที่รู้กันทั่ว

ไปในหมู่คนรู้จักว่ามีรูปร่างต่ำกว่าหลวงชาติฯ และจัดว่าเป็นคนสันตัด
ค่อนข้างต่ำไม่ใช่ค่อนข้างสูง เป็นลักษณะอันผิดธรรมชาติสามัญยิ่งที่
การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์คู่ช่างกระทำกันได้ง่ายดายเหลือเกิน
พิจารณาด้วยการใช้เหตุผลเพียงเล็กน้อยก็เห็นชัดว่าเป็นไปไม่ได้ที่
เรือเอก วัชรชัย จะเป็นคนปลงพระชนม์

ดังกล่าวนี้คือแถลงการณ์ปิดคดีของจำเลยที่ชี้ให้ศาลเห็นถึงคำ
เบิกความเท็จของพยานโจทก์ในประเด็นที่อ้างว่าเห็น
เรือเอก วัชรชัย เข้าไปในบริเวณพระที่นั่งบรมพิมานในเช้าวันที่ 9 มิถุนายน
2489

อย่างไรก็ดีนอกจาก เรือเอก วัชรชัย จะไม่ได้มีส่วนรู้เห็นและ
เกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคตแล้ว แม้ศาลเองก็ไม่เชื่อว่าจะได้มีการวาง
แผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี ตามที่โจทก์ยกขึ้นมาเป็น
เค้ามูลคดี

ดังนั้นเมื่อไม่มีการวางแผนปลงพระชนม์ เรือเอก วัชรชัย ก็ไม่
ใช้มาตรการตามคำกล่าวหาของโจทก์ แล้วมาตรการเป็นใครละ พ.ต.นาย
แพทย์นิธิต์ เวชวิศิษฐ์ หรือหลวงนิธิต์ฯ ได้เบิกความในฐานะพยานโจทก์
เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2492 บอกลักษณะของมาตรการไว้ดังนี้

“ลักษณะของบาดแผลประกอบกับท่าทางที่บรรทมหงายอยู่นั้น
ถ้าหากว่าจะมีคนมาลอบปลงพระชนม์ท่าน ก็จะทำให้ง่ายไม่ยาก โดย
เข้าทางเบื้องพระเศียรของพระแท่น ถ้าจะยิงให้ได้ลักษณะบาดแผลเช่น
นั้น จะต้องเป็นคนร่างสูงแขนยาว ทำได้สะดวกกว่าคนร่างต่ำแขนสั้น
ถ้าคนที่ลอบพระชนม์จะเข้าทางด้านขวา คน ๆ นั้นจะต้องขึ้นบนพระ
แท่นจึงจะยิงได้ลักษณะบาดแผลเช่นนั้น เพราะระยะจากขอบพระแท่น
ถึงบาดแผลไกลกันสุดที่จะเอื้อมยิงได้ แต่ถ้าเข้าทางซ้ายไม่ต้องขึ้นบน
พระแท่นก็จะยิงได้ เพราะระยะห่าง 66 ซม. เท่านั้น แต่จะต้องเอื้อม
แขนเข้าไปมาก”

ดังกล่าวแล้วข้างต้นว่า ในขณะที่เกิดเหตุนั้นมีคนอยู่บนพระที่นั่งบรมพิมาน 8 คน รวมทั้งในหลวงอาเนนทฯ และโดยวิธีการพิจารณาความอาญาหาข้อเท็จจริงก็จำเป็นต้องพิจารณาจากบุคคลทั้ง 7 ท่านนั้น ซึ่งเราจะได้พิจารณากันต่อไป

11

จากพระราชกระแสของในหลวงองค์ปัจจุบัน ปรากฏว่าในเช้าวันเกิดเหตุคือวันอาทิตย์ที่ 9 มิถุนายน 2489 พระองค์ได้เสวยพระกระยาหารเช้า ณ ห้องเสวยพระกระยาหารเช้าแต่พระองค์เดียว เมื่อเวลาประมาณ 8 นาฬิกาครึ่ง เสวยพระกระยาหารเสร็จแล้วได้เสด็จไปทางห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ฯ ขณะนั้นเวลาราว 9 นาฬิกา พระองค์ได้พบนายชิต นายบุญ นิ่งอยู่ที่ระเบียบหน้าห้องแต่งพระองค์ อันเป็นทางเข้าห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ฯ พระองค์ได้รับสั่งกับนายชิต นายบุญ ถึงพระอาการประชวรของสมเด็จพระเชษฐา ซึ่งนายบุญได้กราบทูลว่า “ไม่เป็นไรพะย่ะค่ะ ทรงสบายดีขึ้น ออกจากห้องทรงแล้วเข้าพระที่อีก”

พระองค์ฟังแล้วไม่ได้รับสั่งประการใด แล้วเสด็จกลับไปทางเฉลียงด้านหลังไปห้องบรรทมของพระองค์ที่อยู่ทางด้านสุดของทิศตะวันตก โดยไม่ได้เสด็จเข้าไปในห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ฯ และต่อมาได้เสด็จไปยังห้องเครื่องเล่นซึ่งอยู่ติดกับห้องพระบรรทมของพระองค์นั่นเอง และก็เสด็จเข้า ๆ ออก ๆ ระหว่างสองห้องนี้

จนกระทั่งเวลาประมาณ 9.25 น. พระองค์ได้ยินเสียงคนร้อง ขณะที่พระองค์ประทับอยู่ในห้องเครื่องเล่น ก่อนที่จะได้ยินเสียงคนร้องได้เห็นคนวิ่งผ่านประตูห้องบันไดซึ่งอยู่ติดกับห้องเครื่องเล่นแล้วพระ

องค์ได้เสด็จจากห้องเครื่องเล่นไปยังเฉลียงด้านหน้า ได้พบนางสาวจรรยา ทะละภักดิ์ นางข้าหลวงของสมเด็จพระราชชนนี พระองค์ถามนางสาวจรรยาว่ามีอะไรเกิดขึ้น นางสาวจรรยาตอบว่า "ในหลวงยังพระองค์"

เมื่อได้ยินดังนั้น พระองค์ก็รีบตรงไปยังห้องบรรทมในหลวงอาเนนท์ฯ พระองค์ได้เข้าไปในห้องพระบรรทมพร้อมด้วยนายบุศย์ ซึ่งขณะนั้นสมเด็จพระราชชนนีและพระพี่เลี้ยงเฝ้าอยู่บนพระแท่น เห็นสมเด็จพระเชษฐาทรงบรรทมหงายอยู่ในท่าปกติ ในห้องนั้นนอกจากพระราชชนนีและพระพี่เลี้ยงเฝ้าแล้ว ยังมีนางสาวจรรยา นายมังกรและนายชิต .

12

สมเด็จพระราชชนนี ซึ่งอัยการโจทก์อ้างเป็นพยานได้มีพระกระแสรับสั่งเมื่อ 31 สิงหาคม 2493 ณ สถานทูตไทยในเมืองเบอร์น ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เมื่อคราวที่ศาลจากกรุงเทพฯ ไปเผชิญสืบ มีความว่าดังนี้

วันที่ 8 มิถุนายน 2489 ก่อนวันสวรรคตนั้น ในหลวงรัชกาลที่ 8 ประชวรโดยพระนาภีเสียด หลวงนิത്യ เป็นผู้ถวายการรักษา จะถวายพระโอสถขนานใดบ้างหรือไม่จำไม่ได้ จำได้แต่ว่าในคืนนั้นได้ถวายยาอ้อบหาริดอนเพื่อให้บรรทมหลับดีขึ้น ก่อนนั้นก็เคยถวายบ้างเหมือนกัน

ครั้นเช้าวันที่ 9 ฉันได้ถวายน้ำมันละหุ่ง โดยฉันได้สั่งมหาดเล็กให้เตรียมเครื่องประกอบที่จะถวายน้ำมันละหุ่งไว้แต่ตอนกลางคืน นอกจากน้ำมันละหุ่งยังได้สั่งให้เตรียมนมและบรันดีไว้ด้วย พระอาการของในหลวงรัชกาลที่ 8 ในวันที่ 8 นั้น ยังทรงพระราชดำเนินไปมาอยู่บนพระที่นั่งได้ หลวงนิത്യฯ ได้แนะนำให้ถวายอ้อบหาริดอน

วันที่ 9 ซึ่งเป็นวันอาทิตย์ ฉันตื่นเวลาย่ำรุ่งหรือก่อนเล็กน้อยแล้วได้ไปเตรียมของเพื่อที่จะถวายน้ำมันละหุ่ง เตรียมที่แถวข้างห้องบรรทมในหลวงรัชกาลที่ 8 เตรียมของเสร็จแล้วฉันได้เข้าไปในห้องพระบรรทม ปลุกบรรทม แล้วได้กราบทูลถามว่าหลับดีไหม มีรับสั่งตอบว่าหลับดี แล้วฉันก็ได้ถวายน้ำมันละหุ่ง นมและบรันดีตามที่ได้จัดเตรียม

ไปนั้น มหาตเล็กที่สั่งให้เตรียมดูเหมือนชื่อนายมณี

ถวายน้ำมันละหุ่งนมและบริันดีแล้วรู้สึกว่าจะองค์ท่านยังใคร่จะบรรทมต่ออีก ฉันก็กลับออกไป ปลอ่ยให้ทรงบรรทมต่อไป รวมเวลาที่ฉันเข้าไปเฝ้าอยู่ตอนนี้ประมาณ 5 ถึง 10 นาที

ฉันกลับมาถึงห้องของฉันแล้วก็เข้านอนต่ออีก แล้วเวลาระหว่าง 8 น. ถึง 8.30 น. ฉันจึงตื่นเข้าห้องน้ำแล้วออกมาแต่งตัว มีพระพี่เลี้ยงเนื่องมาที่ห้องของฉัน นางสาวจรรยาเข้ามาด้วยหรือไม่นั้นจำไม่ได้แน่ แต่ตามความรู้สึกแล้วรู้สึกว่าได้มา

ต่อมาเป็นเวลาทีพระพี่เลี้ยงเนื่องได้ออกจากห้องไปทางห้องบรรทมในหลวงพระองค์ปัจจุบันแล้ว และฉันกำลังเดินจะออกจากห้องไปกินอาหารเช้า นายชิตกีวิ่งมาหา พบกันตรงประตูห้องฉันนั่นเอง นายชิตบอกฉันว่า พระเจ้าอยู่หัวยังพระองค์ ฉันก็รีบไปยังห้องบรรทมในหลวงรัชกาลที่ 8 ทันที (ปรากฏว่าสมเด็จพระราชชนนีไม่ได้ยินเสียงปิ่น เช่นเดียวกับในหลวงองค์ปัจจุบัน)

13

พระพีเลียงน้องหรือนางสาวน้อง จินตะดูลย์ ผู้ใกล้ชิดกับสมเด็จพระราชชนนีและพระราชโอรสมาเป็นเวลาช้านาน เธอเป็นนักเรียนพยาบาลโรงเรียนพยาบาลศิริราช เมื่อปี พ.ศ.2457 ร่วมรุ่นกับสมเด็จพระราชชนนี สำเร็จการศึกษาแล้วได้รับราชการอยู่ในโรงพยาบาลแห่งนั้น จนกระทั่งปี พ.ศ.2466 จึงได้เข้าไปอยู่ในวังสระปทุม และในปีนั้นเองสมเด็จพระราชชนนีได้ประสูติพระพี่นาง พระพีเลียงน้องได้เป็นพระพีเลียงพระพี่นางตั้งแต่นั้น

เมื่อพระพี่นางทรงพระชันษาได้ 1 ขวบ สมเด็จพระราชบิดา พร้อมด้วยสมเด็จพระราชชนนีและสมเด็จพระพี่นางได้เสด็จไปอเมริกา พระพีเลียงน้องก็ได้ตามเสด็จไปด้วย จนกระทั่ง พ.ศ.2468 สมเด็จพระราชชนนีได้ประสูติในหลวงอานันทฯ ณ ประเทศเยอรมันนี้ พระพีเลียงน้องก็ได้รับหน้าที่เป็นพระพีเลียงในหลวงอานันทฯ อีก และเมื่อปี พ.ศ.2471 ได้ประสูติในหลวงองค์ปัจจุบัน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา พระพีเลียงน้องก็ได้ปฏิบัติหน้าที่พระพีเลียงเช่นเดิม เรียกว่าเป็นพระพีเลียงคู่พระบารมีของในหลวงทั้งสองพระองค์ทีเดียว พระพีเลียงน้องได้ให้การเล่าประวัติของเธอกับสมเด็จพระราชชนนีตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ระหว่างทำงานก็ดี ระหว่างเป็นนักเรียนพยาบาลก็ดี กินอยู่หลับนอนในโรงพยาบาลเสร็จ ระหว่างเป็นนักเรียนอยู่ด้วยกัน ข้าพเจ้า

กับสมเด็จพระราชชนนีรักใคร่กันมาก ได้ตกลงกันว่า ถ้าสมเด็จพระราชชนนีมีลูก จะรับเลี้ยงลูกให้ ครั้นสมเด็จพระราชชนนีประสูติพระพี่นางแล้ว ข้าพเจ้าก็เข้ามาอยู่ในวังสระปทุม โดยไม่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระพันวัสสา ข้าพเจ้าได้รับตำแหน่ง เรียกว่า พระพี่เลี้ยง”

นอกจากพระพี่เลี้ยงเนื่องจะมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับราชตระกูลมหิตลจนกระทั่งในหลวงทั้งสองพระองค์ทรงเรียกพระพี่เลี้ยงเนื่องว่า “แม่เนื่องหรือแน” แล้ว ปรากฏจากคำให้การของพระพี่เลี้ยงเนื่องอีกว่า บิดาของเธอมิบรรดาศักดิ์เป็นหลวงศรีอาทร เป็นมหาดเล็กของสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาชิรชนดิศ (พระเชษฐาของสมเด็จพระราชบิดา) และต่อเมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์นั้นทิวงคณแล้วจึงได้มาเป็นมหาดเล็กของรัชกาลที่ 6 ต่อไป

จากประวัติดังกล่าวนี้ จึงเป็นที่เชื่อได้อย่างไม่ต้องสงสัยในความจงรักภักดีของพระพี่เลี้ยงเนื่องที่มีต่อราชตระกูลมหิตล และจากการที่เป็น “แม่เนื่องหรือแน” ของในหลวงอานันท์ฯ และในหลวงภูมิพล พระพี่เลี้ยงเนื่องจึงรู้ซึ้งถึงพระอัธยาศัยของทั้งสองพระองค์เป็นอย่างดี

พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เบิกความตอบอัยการโจทก์เมื่อ 17 พฤศจิกายน 2491 เกี่ยวกับพระอัธยาศัยของทั้งสองพระองค์ว่า

“รู้สึกว่าในหลวงทั้งสองพระองค์ทรงรักใคร่กับสมเด็จพระราชชนนีมากกว่าแม่ลูกที่ทำกันอยู่ตามธรรมดา ในหลวงในพระบรมโกษฐ์มีพระนิสัยเยือกเย็น ไม่ปรากฏว่าฉุนเฉียวหรือร้อนรนอย่างไรในพระนิสัยทั้งมีความละเอียดถี่ถ้วนและระมัดระวังอยู่ในพระนิสัยมาก ดังจะเห็นได้จากเวลาทรงเล่นกับในหลวงองค์ปัจจุบัน มักจะตักเตือนว่า ระวังนะของจะเสียจะหาย” และเกี่ยวกับความผูกพันต่อกันของทั้งสองพระองค์ พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เบิกความตอบโจทก์ในวันเดียวกันนั้นว่า

“ในหลวงทั้งสองพระองค์ชอบพอพระราชอัธยาศัยกันมากเคยเห็นทรงทำอะไร ๆ ด้วยกันและทรงคลุกคลีอยู่ด้วยกันเสมอ ถ้าพระองค์ใดทรงตื่นบรรทมก่อนก็ไปย่ำเย้าอีกพระองค์หนึ่งให้ตื่นขึ้น แล้วก็กระจุ๋

กระจิกันทั้ง 2 พระองค์ ทั้ง 2 พระองค์นี้ถ้าเสด็จกลับมาจากที่ใด จะต้องเสด็จไปเฝ้าพระราชชนนีก่อน ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ถอดเครื่องทรง”

ต่อมาในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2491 พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เบิกความตอบนายทองอินทร์ ฐิริพัฒน์ ทนายจำเลย ในประเด็นเดียวกันนี้ว่า “ในหลวงทั้งสองพระองค์ทรงหยอกล้อกันอย่างพี่น้อง เช่น กระโดด กอดคอกันบ้าง ปล้ำกันบ้าง และนอกจากนั้นยังเคยทรงจุดประทัดและเอน้ำราดเวลาทรงโปรยทานแก่พวกมหาดเล็ก ข้าพเจ้าเคยเห็นทรงถือปืนจี่ล้อพวกฝ่ายใน ได้แก่ ท้าวสัตยาฯ นางสาวจรูญ นางสาวทัศนียา และข้าพเจ้า”

เกี่ยวกับคำเบิกความของพระพี่เลี้ยงเนื่องดังนี้ ศาลได้ซักถามว่า ที่พยานให้การว่าพระองค์เอาปืนจี่ล้อพวกฝ่ายในนั้นจี่อย่างไรพระพี่เลี้ยงเนื่องตอบศาลว่า

“ที่พระองค์เอาพระแสงปืนจี่ล้อพวกฝ่ายในนั้น พระองค์ทรงถือปืนไปใกล้ ๆ ยกปืนขึ้นเล็ง พวกนั้นก็ร้องวู๊วว๊ว ๆ”

ต่อถ้อยคำที่พระพี่เลี้ยงเนื่องให้การตอบโจทก์ว่า

“ถ้าพระองค์ใดทรงตื่นบรรทมก่อนก็ไปยั่วเย้าอีกพระองค์หนึ่งให้ตื่นขึ้น แล้วก็กระจุกะจิกันทั้ง 2 พระองค์” นั้น นายทองอินทร์ ฐิริพัฒน์ ทนายจำเลย (1 ใน 4 อดีตรัฐมนตรีที่ถูกฆ่าตายที่ทุ่งบางเขน ด้วยน้ำมืออันเหี้ยมโหดของตำรวจไทยยุคอัศวินผยอง 2490-2500) ได้ซักค้านถามว่า

“ที่พยานให้การว่า ถ้าพระองค์ใดทรงตื่นบรรทมก่อนก็ไปยั่วเย้าอีกพระองค์หนึ่งให้ตื่นขึ้นนั้น ทรงยั่วเย้าอย่างไร”

ต่อคำซักค้านดังกล่าวนี้ พระพี่เลี้ยงเนื่องได้กลับคำให้การดังกล่าวข้างต้น ซึ่งศาลได้จดบันทึกไว้ในกระบวนการพิจารณา มีความว่าดังนี้

“ที่ให้การว่า ขณะที่ยังไม่ตื่นบรรทม อีกองค์หนึ่งตื่นบรรทมแล้ว ก็ไปทรงเหย้าองค์ที่ยังไม่ตื่นบรรทมให้ตื่นบรรทมนั้น

ทนายจำเลยถามว่าเหย้าอย่างไร พยานตอบว่าไม่ได้ทรงเหย้าเข้าให้
ตื่นบรรทม แต่เสด็จไปทรงร่ออยู่เฉย ๆ แต่เมื่อตื่นบรรทมแล้วก็เหย้า
เหย้าและกระจุ๋กระจุ้ยกันไป”

เกี่ยวกับกรณีสวรรคต พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เบิกความว่า ขณะที่
เธอกำลังจัดฟิล์มหนังอยู่ในห้องบรรทมในหลวงองค์ปัจจุบันได้ยินเสียง
ปิ่นดังมาก เธอจึงรีบวิ่งออกมาทางระเบียบด้านหลัง ผ่านห้องเครื่องเล่น
ของในหลวงองค์ปัจจุบัน ห้องบันได พอถึงห้องพระภูษาก็ได้ยินเสียง
คนวิ่งตามระเบียบด้านหน้ามุ่งไปทางห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ฯ
เธอจึงออกวิ่งบ้างและเมื่อเข้าไปถึงห้องพระบรรทมของในหลวงอานันท์ฯ
เห็นสมเด็จพระราชชนนีกำลังชบพระพักตร์ ทอดพระองค์อยู่ริมพระ
แท่นปลายพระบาทของในหลวงอานันท์ฯ ส่วนในหลวงอานันท์ฯ ทรง
บรรทมหงายพิงพระชนยคล้ายคนนอนหลับ มีผ้าเปลากลุ่มอยู่ตั้งแต่
เหนือพระอุระจนถึงข้อพระบาท ขณะนั้นพระวิสูตรแหวกอยู่และสมเด็จพระ
พระราชชนนีก็ประทับอยู่ในพระวิสูตรนั้น พระพี่เลี้ยงเนื่องได้เข้าไปใน
พระวิสูตร เธอได้ให้การว่า

“เห็นพระโลหิตตรงพระพักตร์ของในหลวงในพระบรมโกศฐ์ไหล
ทั้งสองข้าง ข้าพเจ้าตรงเข้าไปในพระวิสูตรตอนกลางพระองค์ท่าน ไป
ถึงก็จับชีพจรดูรู้สึกชีพจรยังเต้นแรงอยู่และเร็วมาก จับอยู่นานประมาณ
ครึ่งนาทีหรือหนึ่งนาทีเท่านั้น เห็นมีปิ่นอยู่บนพระแท่นข้างพระกรข้าง
ซ้ายห่างพระกรประมาณ 1 นิ้วมือเท่านั้น ปลายกระบอกปืนหันไปทาง
ปลายพระบาท ด้ามหันไปทางพระเศียร เป็นปิ่นอะไรไม่ทราบ ยาวประมาณ
8 นิ้วฟุต ข้าพเจ้าก็ใช้นิ้วมือสามนิ้วจับปืนไปวางไว้บนโต๊ะข้างพระแท่นที่
มีนาฬิกาอยู่นั้น

ที่ข้าพเจ้าจับชีพจรครั้งแรกนั้น ข้าพเจ้ายืนอยู่ข้างพระแท่นข้างซ้าย
เห็นเต้นแรงและเร็ว จึงขึ้นไปบนพระแท่น ขณะที่ขึ้นไปนั้นชีพจรยังไม่
หยุด ปิ่นที่ข้าพเจ้าหยิบไปวางบนหลังโต๊ะนั้น เวลาข้าพเจ้าจับรู้สึกอย่าง
ธรรมดา ไม่รู้สึกเย็นหรือร้อนผิดปกติอะไร ที่หยิบปืนไปเสีย

จากนั้นก็โดยที่ปากกระบอกหันไปทางสมเด็จพระราชชนนี เข้าใจว่าเป็นนั้นอาจจะมีการสนอยู่ เกรงจะลั่นไปทำอันตรายแก่สมเด็จพระราชชนนีได้ และที่ข้าพเจ้าหยิบปิ่นด้วย 3 นิ้วนั้น ก็โดยคิดว่าปิ่นกระบอกนั้นอาจจะมีการตรวจลายนิ้วมือ ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้มีลายมือของข้าพเจ้าติดอยู่ด้วย เมื่อวางปิ่นเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าก็ทูลสมเด็จพระราชชนนีว่ามีพรหมอยู่แล้ว สมเด็จพระราชชนนีก็ทรงกันแสงอยู่ แล้วได้ดึงชายผ้าที่คลุมพระองค์ไปจับพระโลหิตที่ไหลอยู่ข้าง ๆ แล้วก็ได้ขอผ้าอีกผืนหนึ่งจากนายชิต หรือนายบุญจำเลย เขาก็นำมาให้เป็นผ้าเม็ดพริกไทย ไม่ใช่ชนิดขนหนู เอามาพับ ๆ ประมาณ 3 หรือ 4 ทบ แล้วเปะลงไปที่พระนลาฏ” พระพี่เลี้ยงเนื่องได้ให้การต่อไปว่า

“ระหว่างที่รอหลวงนิติย์ฯ อยู่ นั้น เห็นนายชิตจำเลยนั่งอยู่ใกล้ที่สมเด็จพระราชชนนีประทับอยู่ เห็นกำลังร้องไห้

พอหลวงนิติย์ฯ มาถึงก็เข้าจับชีพจร สมเด็จพระราชชนนีนับสั่งถามว่าเป็นอย่างไร หลวงนิติย์ฯ ทูลว่าไม่มีหวังเสียแล้ว ข้าพเจ้าจำได้คล้ายคลึงคล้ายคลึงว่า ดูเหมือนสมเด็จพระราชชนนีนับสั่งว่าเมื่อไม่มีหวังแล้วก็จัดการเสียสิ หลวงนิติย์ฯ ก็เลิกผ้าที่ข้าพเจ้าเอามาเปะพระนลาฏนั้นออก เรียกเอาน้ำมาทำความสะอาดพระพักตร์

เมื่อเช็ดล้างพระนลาฏแล้ว ก็เปลี่ยนฉลองพระองค์ ฉลองพระองค์เป็นผ้าซาหลูขาว ต่อจากนั้นก็เปลี่ยนพระสนับเพลาซึ่งเป็นกางเกงจีน”

จากคำให้การของพระพี่เลี้ยงเนื่องได้บ่งชี้ว่า ขณะเกิดเหตุเธอกำลังจัดฟิล์มหนังอยู่ในห้องของในหลวงองค์ปัจจุบัน และความสัมพันธ์ของเธอกับราชตระกูลมิดลได้เป็นไปอย่างลึกซึ้งและเหนียวแน่น พระพี่เลี้ยงเนื่องให้การอีกตอนหนึ่งว่า

“พอรู้สึว่าพระองค์ท่านสวรรคตแล้ว ข้าพเจ้านึกในขณะนั้นว่า พระองค์คงถูกลอบทำ คือไม่ใช่การกระทำของพระองค์ท่านเอง แต่ใครจะทำเพราะจงใจหรืออย่างไร ไม่ได้นึกคาดไปถึง”

แต่จากคำให้การของนายเวรน์ สุนทรวัฒน์ มหาเดเล็กับใช้ห้อง

บรรทมของในหลวงองค์ปัจจุบัน พยานใจทักได้ให้การต่อศาลอาญา เมื่อ 24 มกราคม 2492 เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของพระพี่เลี้ยงเนื่องในกรณีสวรรคตในทำนองว่าพระพี่เลี้ยงเนื่องรู้ว่าการณีสวรรคตเกิดขึ้นอย่างไร ดังคำให้การของนายเวศน์ ตอนหนึ่งว่า

“...ข้าพเจ้าเห็นพระพี่เลี้ยงเนื่องมาทางเฉลียงด้านหลังท่าทางอิดโรย ที่มีมือโลหิตเปื้อนอยู่นิดหน่อย เดินตรงมาทางที่ข้าพเจ้าอยู่แล้วเลี้ยวเข้าทางห้องบันไดเล็กเข้าห้องน้ำไป ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงจะตรงไปล้างมือ เมื่อข้าพเจ้าเห็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงไปถามพระพี่เลี้ยงเนื่องว่าในหลวงองค์ที่ 8 ท่านประชวรเป็นอะไร คุณพระพี่เลี้ยงตอบว่าโดนพระแสงปืน ข้าพเจ้าถามว่า พระอาการเป็นอย่างไรบ้าง พระพี่เลี้ยงตอบว่าเรียบร้อยแล้ว ซึ่งข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงสวรรคตแล้ว เมื่อพระพี่เลี้ยงตอบข้าพเจ้าแล้ว ก็ยกมือโบกเป็นทำนองห้ามแล้วพูดว่าอย่าพูดไป ซึ่งข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงจะมีเหตุอะไรบางอย่างที่พระพี่เลี้ยงคงจะปิดไว้ก่อนไม่ให้ใครรู้...”

14

นางสาวจรรยา ตะละกัญ ข้าหลวงของสมเด็จพระราชชนนี ก็เป็นคนหนึ่งที่รับใช้ใกล้ชิดราชตระกูลมหิดลมานานปี ปรากฏว่าในปี พ.ศ.2481 ในคราวเสด็จนิวัติพระนครครั้งแรก และเมื่อพระองค์เสด็จกลับไปทรงศึกษาต่อที่สวิสเซอร์แลนด์ในปีนั้น นางสาวจรรยาก็ได้ตามเสด็จไปพำนักอยู่ที่สวิสเซอร์แลนด์ด้วย

นางสาวจรรยา เป็นคนหนึ่งที่อ้างว่าอยู่ในห้องบรรทมของสมเด็จพระราชชนนีในขณะที่เสียงปืนดังขึ้น ได้เบิกความต่อศาลในฐานะพยาน ใจที่มีความตอนหนึ่งว่า

“ข้าพเจ้ารับประทานอาหารเสร็จแล้ว ก็เดินกลับขึ้นข้างบนตั้งใจจะเข้าห้องบรรทมของสมเด็จพระราชชนนีเพื่อทำพระแทน โดยเดินกลับทางเก่าจนเข้าห้องบรรทม ระหว่างนี้จะพบใครบ้างจำไม่ได้เพราะจะรีบเวลานั้นประมาณ 9 โมงเห็นจะได้ เข้าไปไม่พบสมเด็จพระราชชนนีอยู่ในพระวิสูตรแล้ว เข้าใจว่าคงเสด็จเข้าห้องทรง ข้าพเจ้าก็ตรงเข้าไปเปิดพระวิสูตรหิงพระเขนย ผ้าคลุมบรรทมมากองไว้บนเก้าอี้ ยังไม่ทันได้ทำพระแทนก็ได้ยินเสียงปืนดังขึ้นทีเดียวทางด้านห้องพระบรรทมพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์ เพราะเสียงดังไกล ข้าพเจ้าเข้าใจว่ายิงปืนเล่น ข้าพเจ้าจัดแจงเดินออกมาเพื่อจะดูว่าใครยิงปืน ข้าพเจ้าเดินออกพระทวารห้องบรรทมทางเฉลียงด้านหน้าพระที่นั่ง...จนถึงช่องประตู แต่ไม่มี

บานประตู ซึ่งอยู่ระหว่างห้องนอนของข้าพเจ้ากับห้องน้ำ ข้าพเจ้าก็มองไปตามช่องประตูที่ไม่มีบานนั้น ซึ่งมองเห็นตลอดไปถึงเฉลียงด้านหลังพระที่นั่ง เพราะในห้องนั้นมีช่องพระทวาร 3 พระทวาร ไม่มีบานเปิดอยู่จึงมองทะลุไปจนถึงเฉลียงด้านหลังได้ และยังมองเห็นส่วนบนหลังคาของโบสถ์พุทธรัตนันด้วย แต่ไม่พบใครอยู่ในห้องบันไดเล็กหรือเฉลียงหลังตามสายตาที่ข้าพเจ้าทอดไปนั้นเลย

ข้าพเจ้าจึงเดินต่อไปตามเฉลียงด้านหน้าพระที่นั่งจนเลยประตูห้องนอนของข้าพเจ้าประตูที่หนึ่ง ยังไม่ถึงประตูห้องนอนของข้าพเจ้าประตูที่สอง ข้าพเจ้านึกขี้เกียจไปดูแล้ว เพราะมองไม่เห็นใครและจะต้องทำงานซึ่งค้างอยู่ จึงเดินกลับไปเพื่อจะไปทำพระแทน

ครั้นข้าพเจ้าเดินกลับอย่างช้า ๆ จนเลยช่องพระทวารที่ข้าพเจ้ามองไปทางด้านหลังพระที่นั่งดังให้การไปแล้วประมาณ 3 ก้าวก็เห็นนายชิตวิ่งตามหลังและหลีกตัวข้าพเจ้าเลยไปข้างหน้า นายชิตจะวิ่งหลีกข้าพเจ้าไปทางซ้ายหรือขวามือจำไม่ได้ ครั้นนายชิตวิ่งเลยตัวข้าพเจ้าไปประมาณ 1 เมตร ก็พอดีเห็นสมเด็จพระราชชนนีทรงพระดำเนินออกจากพระทวารห้องบรรทมที่ออกเฉลียงด้านหน้านั้นเอง นายชิตก็ลงคุกเข่าทูลว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงยิงพระองค์ สมเด็จพระราชชนนีทรงร้องขึ้นว่า โอ้ย นันท์จำ แล้วก็ทรงวิ่งไปตามเฉลียงด้านหน้า โดยทรงวิ่งออกหน้า

ข้าพเจ้ากับนายชิตวิ่งตามแต่ข้าพเจ้ากับนายชิตใครจะวิ่งออกหน้าออกหลังกันจำไม่ได้ แต่ในขณะที่ข้าพเจ้าได้ทราบก็ร้องไห้ และกำลังจะออกวิ่งก็พอดีเห็นในหลวงองค์ปัจจุบันออกช่องประตูตรงห้องบันไดเล็กมาพบข้าพเจ้าที่เฉลียงด้านหน้า รับสั่งถามว่า เกิดอะไรกัน ข้าพเจ้าก็คุกเข่าลงทูลว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงยิงพระองค์ตามคำที่นายชิตทูลตอนนี้ข้าพเจ้าไม่เห็นนายชิตและสมเด็จพระราชชนนีแล้ว เมื่อข้าพเจ้าทูลในหลวงองค์ปัจจุบันแล้ว ในหลวงองค์ปัจจุบันก็ไม่ได้รับสั่งอะไร ก็ทรงวิ่งไปตามเฉลียงด้านหน้านั้น ข้าพเจ้าก็วิ่งตาม (มุ่งหน้าไปทางห้อง

บรรทมของในหลวงท่านนั้นทำ)

อนึ่งคำให้การของนางสาวจรรยา ในประเด็นสถานที่อยู่ของเธอ ขณะเสด็จขึ้นดงขึ้นนั้น ซึ่งเธออ้างว่าอยู่บนพระที่นั่งบรมพิมานในห้องบรรทมของสมเด็จพระราชชนนี ไปขัดกับพระกระเสธของสมเด็จพระราชชนนีและพระพี่เลี้ยงเนื่อง แต่ไปรับกับพระราชกระเสธของในหลวงองค์ปัจจุบัน

15

นายชิต สิงหเสนี มหาตมเล็กห้องพระบรรทม ผู้ตกเป็นจำเลยในคดีสวรรคต ซึ่งศาลได้พิพากษาประหารชีวิตทั้งสามศาล คือทั้งศาลอาญา ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

จากปากคำให้การของเขาเองว่า ในขณะที่เสียงปี่ดังปังขึ้นนั้น เขากำลังนั่งอยู่กับนายบุญ จำเลย ที่หน้าประตูเข้าห้องแต่งพระองค์อันเป็นทางเดียวที่เข้าสู่ห้องพระบรรทมในขณะนั้น นายชิตจึงเป็นผู้ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่สุดมากกว่าคงอื่น ๆ เช่นเดียวกับนายบุญ จำเลย คำให้การของนายชิตมีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“...ข้าพเจ้าได้เฝ้าขอกระดาศที่ห้องกุ๊กเอาไปจำลองพระตรา ได้กระดาศแล้วข้าพเจ้าก็ขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมาน ตั้งใจจะเข้าห้องแต่งพระองค์ เห็นนายบุญนั่งอยู่ตรงเฉลียงหลัง ข้าพเจ้าถามนายบุญว่าตื่นบรรทมแล้วหรือยัง นายบุญตอบว่าตื่นบรรทมแล้ว เข้าห้องสร่งแล้วกลับพระแท่นอีก เอน้ำสั่มเข้าไปถวายก็บอกพระหัตถ์ว่าไม่ต้องพระประสงค์

ข้าพเจ้าพูดว่าจะมาวัดดวงพระตรา (จำลองขนาดไปให้ช่างทำหีบใส่พระตรา) แต่เมื่อยังไม่ออกจากพระแท่นจะเข้าไปวัดก็เกรงจะหาเสียงรบกวน ข้าพเจ้าก็นั่งอ่านหนังสือพิมพ์และกาข่าวหนังสือพิมพ์อยู่ กับนายบุญ ณ ที่นั้น ตอนข้าพเจ้าออกจากห้องกุ๊กจะขึ้นมาบนพระที่นั่ง

เป็นเวลาอีก 5 นาทีจนถึง 3 โมงเช้า

ขณะที่นั่งกันอยู่นั้นได้ยินเสียงฝีเท้าคนเดินมาหยุดอยู่ตรงหน้า เสงยหน้าขึ้นไปที่เห็นในหลวงองค์ปัจจุบัน ข้าพเจ้าเข้าใจว่าคงเสด็จมาจาก ห้องทรงพระสำราญ ไม่ใช่มาจากเฉลียง เพราะถ้ามาจากเฉลียงข้าพเจ้า ก็ต้องได้ยินเสียงฝีพระบาทก่อน ครั้นแล้วพระองค์ก็ทรงรับสั่งถามว่า ในหลวงเป็นอย่างไรบ้าง นายบุศย์กราบทูลว่าตื่นบรรทมแล้ว เข้าห้อง สรงแล้วกลับเข้าพระที่อีก เอน้ำส้มเข้าไปถวายก็บอกพระหัตถ์ไม่ต้อง พระประสงค์ ในหลวงองค์ปัจจุบันไม่รับสั่งว่าอะไร ทรงพระราชดำเนิร กลับบ่ายโฉมไปทางห้องของพระองค์ท่าน ข้าพเจ้าก็นั่งอ่านหนังสือพิมพ์ อยู่ต่อมา

พอในหลวงองค์ปัจจุบันเสด็จแล้วราว 5 นาที ข้าพเจ้าก็ได้ยิน เสียงดังปังคล้ายเสียงปืน ข้าพเจ้าตกใจว่าเสียงดังนั้นมาจากไหน เพราะ ในห้องพระบรรทมในหลวงก็ยังมีบรรทมอยู่บนพระแท่นตามที่นายบุศย์บอก ข้าพเจ้านั่งนิ่งอยู่สักประเดี๋ยวหนึ่ง ก็แน่ใจว่าเสียงมาจากทางห้องพระ บรรทมจึงลุกขึ้นแล้วเดินเร็วไปในห้องแต่งพระองค์ หยุดอยู่ที่เก้าอี้หมุ่ กลางห้อง มองที่พระวิสูตรยังคงเห็นในหลวงบรรทมอยู่บนพระแท่น ข้าพเจ้านึกว่า เอ๊ะ มีเสียงดังอยู่ทางด้านนี้ ทำไมพระองค์จึงยังบรรทมอยู่ ข้าพเจ้าจึงย่องผ่านพระทวารเข้าไปแล้วมองดูพระพักตร์ เห็นพระโลหิต ติดอยู่ที่ชอกพระอังสาเบื้องซ้ายและที่พระเขนยด้านซ้าย ในตอนนี้ ข้าพเจ้าอยู่ห่างจากองค์ท่านประมาณสองวาเศษ

ข้าพเจ้าเห็นดังนั้นก็หมดความรู้สึกกลับหลังหันวิ่งไปหาผู้ใหญ่ คือวิ่งไปที่สมเด็จพระราชชนนี ข้าพเจ้าไม่มีความคิดอย่างใด ไม่เคยคิดว่าจะเห็นอย่างนี้และไม่เคยคิดอย่างนี้ ข้าพเจ้าต้องการให้ผู้ใหญ่ได้มา เห็นได้มารู้ จึงได้วิ่งออกจากห้องแต่งพระองค์ไปตามเฉลียงหลัง เลี้ยว เข้าห้องบันไดออกเฉลียงหน้า ไปที่ห้องสมเด็จพระราชชนนี พอโผล่พระ ทวารเข้าไปก็พุ่มพวงกราบทูลว่า ในหลวงยังพระองค์

ขณะนั้นสมเด็จพระราชชนนีกำลังยืนถือพระภูษาอยู่ (ผ้าซิ่น)

ข้าพเจ้ากราบทูลออกไปอย่างนั้นโดยไม่รู้ว่าทำไมจึงกราบทูลเช่นนั้น ในใจไม่ได้คิดว่าจะมีใครทำอะไรพระองค์ท่าน พอข้าพเจ้ากราบทูลเช่นนั้น สมเด็จพระราชชนนีก็ตกพระทัยร้องออกมาว่า “อ้าย นันท์ลูกแม่” แล้วก็ออกวิ่งมาตามเสียงหลังเข้าห้องแต่งพระองค์ ข้าพเจ้าก็ออกวิ่งตามพระองค์ไปด้วย พอถึงห้องแต่งพระองค์ท่าน ตรงเข้าไปในห้องพระบรรทมและเปิดพระวิสูตรถวาย สังเกตว่าที่ชายพระวิสูตรซึ่งตามปกติเคยเอาเหล็กทับอยู่นั้นมีรอยเปิดอยู่แล้วนิดหน่อย (เปิดตอนที่สมเด็จพระราชชนนีเข้าไปถวายน้ำมันละหุ่ง เมื่อตอนย่ำรุ่ง) พระวิสูตรที่ทับกันนี้ ด้านเบื้องพระเศียรทับอยู่ข้างนอก เมื่อข้าพเจ้าเปิดพระวิสูตร ข้าพเจ้าจึงเปิดทางด้านเบื้องพระเศียรก่อน เกี้ยวขอไว้ แล้วข้าพเจ้าจึงเปิดพระวิสูตรทางด้านปลายพระบาท แต่ยังไม่ได้เกี้ยวขอ ขณะที่ข้าพเจ้ารวบพระวิสูตรด้านปลายพระบาทและยังไม่ทันได้เกี้ยวขอ สมเด็จพระราชชนนีและพระพี่เลี้ยงเนื่องอยู่บนพระแท่นในหลวง

พระพี่เลี้ยงอยู่ตอนบนคือด้านพระเศียร ส่วนสมเด็จพระราชชนนีอยู่ถัดตอลงมา ที่ข้าพเจ้ามองเห็นภาพรู้สึกว่าการที่พระพี่เลี้ยงเนื่องคุกเข่าอยู่บนพระแท่น ส่วนสมเด็จพระราชชนนีเอนพระองค์ลงบนพระวรกายของในหลวงทางด้านซ้าย เมื่อเห็นเช่นนั้นข้าพเจ้าก็รีบออกไปจากห้องพระบรรทม เพราะขณะที่สมเด็จพระราชชนนีเสด็จมานั้นได้รับสั่งอยู่ตลอดเวลาว่า ตามหมอ หมอนิตย์ หมอนิตย์ ข้าพเจ้าก็วิ่งไปที่อัมรินทร์ พบจมีนทิพย์ฯ ตำรวจหลวง จึงบอกให้ไปตามหลวงนิตย์ฯ เร็วไปตามเดี๋ยวนี๊ แล้วข้าพเจ้าก็กลับขึ้นไปในห้องพระบรรทมอีก...”

นายชิต สิงหเสนี ผู้สืบเชื้อสายมาจากเจ้าพระยาบดินเดชา ได้ให้การเล่าประวัติและตำแหน่งหน้าที่ของเขามีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ข้าพเจ้าเป็นบุตรพระยาอนุชิตชาญชัย (สาย สิงหเสนี) ซึ่งต้นสกุลสืบเนื่องมาจากเจ้าพระยาบดินเดชา (สิงห์) ได้มีคอนามสกุลสิงหเสนีรับราชการอยู่ในราชสำนักสืบเนื่องกันมาตั้งแต่ครั้งท่านเจ้าพระยาสิงหเสนีบดินเดชา สำหรับบิดาข้าพเจ้าตำแหน่งครั้งสุดท้ายคือ นายพลตรี

ทหารบกและสมุหพระตำรวจเอก ออกจากราชการในรัชกาลที่ 6 สูงอายุ เข้ารับราชการตั้งแต่รัชกาลที่ 5 เฉพาะข้าพเจ้าบิดาได้นำเข้าเฝ้าถวายตัวในรัชกาลที่ 6 และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนักเรียนในโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ต่อมาได้เข้ารับราชการเป็นข้าราชการสำนักในสมัยรัชกาลที่ 7 มีหน้าที่เป็นมหาดเล็กกองตั้งเครื่อง ได้รับพระราชทานยศให้เป็นว่าที่รองเสวกตรี และได้รับราชการอยู่ในราชสำนักตั้งแต่นั้นจนกระทั่งถูกจับในคดีนี้” อีกตอนหนึ่งนายชิตได้ให้การถึงการรับใช้รัชกาลที่ 8 ว่าดังนี้

“ข้าพเจ้าเข้าเฝ้าในหลวงรัชกาลที่ 8 เป็นครั้งแรกเมื่อเสด็จมาเมื่อ พ.ศ.2480 หรือ 2481 โดยเสด็จมาทางเรือพร้อมกับพระประยูรญาติ ข้าพเจ้าได้ไปรับเสด็จที่เกาะสีชัง พระองค์เสด็จประทับ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ขณะนั้นข้าพเจ้าประจำอยู่ในแผนกรับใช้แผนกตั้งเครื่อง ขณะนั้นยังไม่มีการจัดมหาดเล็กห้องพระบรรทมเพราะยังทรงพระเยาว์อยู่ในความดูแลของพระพี่เลี้ยงเนื่อง ในตอนที่ทรงพระเยาว์อยู่ในหลวงรัชกาลที่ 8 ทรงชอบที่ข้าพเจ้าเล่นต่างม้า ซึ่งเป็นพระราชจริยาวัตรหยอกล้อเล่นกับข้าพเจ้า

เมื่อเสด็จกลับมาเมื่อ พ.ศ.2488 นั้น ข้าพเจ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็นมหาดเล็กรับใช้ และได้ไปรับเสด็จที่ดอนเมือง ทั้งได้เข้าเฝ้าถวายตัวที่นั่น เมื่อทางทหารอากาศได้ถวายเครื่องยศจอมทัพอากาศ ข้าพเจ้าและนายฉันทก็ได้เข้าช่วยแต่งพระองค์ ณ ที่นั่นด้วย และข้าพเจ้าก็ได้ตามรับใช้ตลอดเวลาในขบวนรถไฟ จนเสด็จโดยรถยนต์เข้าพระที่นั่งบรมพิมาน

ในวันแรกที่เสด็จถึงพระที่นั่งบรมพิมาน ข้าพเจ้าและนายบุศย์ได้รับเลือกให้เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมของในหลวงรัชกาลที่ 8 เหตุที่จัดไว้สองคนก็เพื่อให้เปลี่ยนกันคนละวัน คือต้องมาอยู่ประจำคนหนึ่งเสมอไป ตลอดเวลาที่รับหน้าที่มหาดเล็กห้องพระบรรทม ไม่เคยให้คนอื่นทำหน้าที่มหาดเล็กห้องพระบรรทมแทนเลย

ข้าพเจ้าไม่เคยรู้สึกในขณะใดขณะหนึ่งเลยว่า ข้าพเจ้าไม่พอใจในพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 8 และไม่เคยมีใครแสดงให้เห็นเลยว่าตัวเขาไม่พอใจในพระองค์ท่าน ข้าพเจ้าไม่เคยคิดว่าจะมีใครคิดร้ายต่อพระองค์ท่าน”

จากประวัติของนายชิต ดังกล่าวนี้นี้ แสดงให้เห็นว่าตระกูลสิงห์เสนี เป็นข้าราชการสำนักมาเป็นเวลาช้านานและสืบต่อกันมาหลายรัชกาล โดยเฉพาะนายชิตเองก็ได้เข้าถวายตัวตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 พอถึงรัชกาลที่ 7 ก็ได้รับแต่งตั้งในหน้าที่มหาดเล็กกองตั้งเครื่อง และรับราชการอยู่ในราชสำนักตลอดมา จนกระทั่งถูกจับกุมในคดีนี้

โดยเฉพาะเคยรับใช้ใกล้ชิดรัชกาลที่ 8-9 เป็นพิเศษตั้งแต่สมัยทรงพระเยาว์ เคยให้พระองค์ทรงขี่เล่นเป็นม้า เคยสร่งน้ำและเช็ดพระองค์ให้ และในการที่ได้รับเลือกเป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมนั้น นับว่าเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยเป็นที่ยิ่ง ผู้ที่คัดเลือกนายชิต นายบุญเป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมคือนายฉันท หุ้มแพร ข้าราชการสำนักเก่าแก่ผู้จงรักภักดีต่อราชวงศ์จักรียิ่งชีวิต

จะเห็นได้ว่าในการจัดการเรื่องมหาดเล็กรับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทนั้น เป็นเรื่องภายในราชสำนักโดยเฉพาะ รัฐบาลไม่ได้เข้าไปสอดแทรกแต่ประการใด คือให้เป็นไปตามพระราชอัธยาศัยของพระองค์โดยแท้

เกี่ยวกับคดีนี้ นายชิตได้ไปนั่งอยู่ที่หน้าประตูห้องแต่งพระองค์ อันเป็นทางเดียวที่จะเข้าไปสู่ห้องพระบรรทม ตั้งแต่ 3 โมงเช้า คือก่อนที่จะเสียงปิ่นระเบิดขึ้น เมื่อเสียงปิ่นดังขึ้นแล้ว นายชิตจึงได้เข้าไปดูในห้องพระบรรทม แล้วจึงได้วิ่งไปกราบทูลสมเด็จพระราชชนนีฯ ในหลวงยิ่งพระองค์

เป็นที่แน่นอนว่าเสียงปิ่นที่ดังขึ้นในห้องพระบรรทมนั้น ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลอื่นใดแล้ว จะโดยจงใจหรือไม่จงใจก็ตาม (แต่ลักษณะของบาดแผล คณะกรรมการสอบสวนดังกล่าวข้างต้น ได้

รายงานมาว่า บาดแผลเกิดจากความตั้งใจของผู้กระทำ แต่ความตั้งใจนี้มีได้หมายความว่าเฉพาะตั้งใจกระทำให้ตาย ย่อมหมายความว่ารวมถึงความจริงใจที่ยกปิ่นขึ้นไปจ่อติดหน้าผาก ซึ่งเป็นอาภรณ์ขึ้นโดยอุบัติเหตุก็ได้ด้วย คนผู้นั้นก็จะผ่านเข้าและออกจากห้องพระบรรทมทางประตูที่นายชิตและนายบุศย์นั่งอยู่ เพราะทางที่จะเข้าสู่ห้องพระบรรทมในขณะนั้นมีแต่ทางประตูที่นายชิต นายบุศย์นั่งอยู่เท่านั้น

ดังนั้น ถ้ากรณีสวรรคตของในหลวงอานันทฯ เกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ไม่ใช่เป็นการกระทำของพระองค์เองแล้ว นายชิต นายบุศย์จะต้องรู้อย่างแน่นอน รู้ว่าใครเป็นคนทำให้พระองค์สวรรคตถึงแม้ว่าจะไม่เห็นขณะเห็นยกปิ่นและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยก็ตาม เว้นแต่นายชิตและนายบุศย์จะพูดไม่ออกบอกไม่ได้เท่านั้น จึงได้ให้การยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า ตลอดเวลาที่เขาทั้งสองนั่งอยู่ที่หน้าห้องแต่งพระองค์อันเป็นทางเดียวที่จะเข้าสู่ห้องพระบรรทมในเวลานั้น ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดล่วงล้ำเข้าไปสู่ห้องพระบรรทมเลย แม้ในหลวงองค์ปัจจุบัน

ซึ่งตามคำให้การตอบโจทก์ของพระพี่เลี้ยงเรื่องที่ว่า ถ้าพระองค์หนึ่งองค์ใดตื่นบรรทมก่อนแล้ว จะเข้าไปกระเช้าเหย้าเหย้าให้อีกองค์หนึ่งตื่นขึ้น (ภายหลังตอบซักค้านของทนายจำเลยว่า ไปคอยให้ตื่นบรรทมก่อนแล้วจึงจะกระเช้าเหย้าเหย้ากัน) แต่ในเช้าวันเกิดเหตุ นั้น ในหลวงภูมิพลฯ ได้เข้าไปสู่ห้องพระบรรทมไม่ และพระราชกระแสของพระองค์เองก็สอดคล้องกับคำให้การของนายชิต นายบุศย์ คือพระองค์ไปแค่หน้าห้องแต่งพระองค์ พบนายชิต นายบุศย์ ทรงซักถามพระอาการของในหลวงอานันทฯ เมื่อนายบุศย์ตอบให้ทรงทราบแล้ว พระองค์ก็ป้ายโหมหนากลับไปสู่ห้องบรรทมของพระองค์เองที่อยู่สุดเฉลียงด้านทิศตะวันตก

16

นายบุญศย์ บัณฑิตกริน จำเลย ตามประวัติบอกว่าเป็นบุตรของ ร.ท.ขุนวิสูตรเสนี มารดาชื่อปุก รับราชการเป็นกรมโขน มีที่พักอยู่ภายในกำแพงพระบรมมหาราชวังตอนฝ่ายใน เขาอยู่กับ มารดาจนอายุได้ 11 ขวบ จึงย้ายออกมาอยู่ยังที่พักตอนฝ่ายนอกซึ่ง อยู่ในกำแพงพระบรมมหาราชวังเหมือนกัน อยู่ในความปกครองของ พระมหิศรราชการ หัวหน้ากองคลังวรภาชน์ และอยู่ที่นั่นเรื่อยมาจน กระทั่งถูกจับในคดีนี้

เข้ารับราชการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2469 ในตำแหน่งเสมียน กรมปลัดบัญชี กระทรวงวัง ต่อมาในปี พ.ศ.2471 ย้ายไปรับราชการ ในกองคลัง และรับราชการเรื่อยมาจนกระทั่งย้ายไปเป็นมหาดเล็ก นาย บุญศย์ได้ให้การเกี่ยวกับการรับใช้ในหลวงรัชกาลที่ 8 ว่าดังนี้

“ข้าพเจ้ารับใช้ในหลวงรัชกาลที่ 8 เริ่มแต่ พ.ศ.2481 เมื่อคราว เสด็จจากต่างประเทศมาประทับ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐานครั้งยัง ทรงพระเยาว์อยู่ รับใช้ในตำแหน่งมหาดเล็กตั้งเครื่อง โดยกอง มหาดเล็กจัดส่งไปประจำ ข้าพเจ้ารับใช้อยู่จนกระทั่งเสด็จกลับไปต่าง ประเทศ ในคราวนั้นข้าพเจ้าได้รับพระราชทานเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น 5 และแทนบอักษระย่อ ส.ว. ซึ่งเป็นแทนของสมเด็จพระราชชนนีทรง ประทานเป็นบำเหน็จ

ในครั้งทรงพระเยาว์นั้น ข้าพเจ้าได้รับใช้ใกล้ชิดพระองค์ เช่น ในเวลาเสด็จทรงพระสำราญ ข้าพเจ้าได้รับใช้เป็นตัวนำ ทรงตกเบ็ด คอยหิ้วกระป๋องตาม ทรงขับรถยนต์ก็คอยหมุนเครื่อง ทรงประทับสามล้อก็ต้องคอยเซ็น

ในคราวเสด็จนิวัติพระนครเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2488 ข้าพเจ้าถูกคัดเลือกให้ไปประจำรับใช้ที่พระที่นั่งบรมพิมาน ในหน้าที่มหาดเล็กตั้งเครื่องและรับใช้ สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งให้จัดมหาดเล็กห้องพระบรรทมด้วย นายฉันท หุ้มแพร ก็คัดเลือกข้าพเจ้ากับนายชิต เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทม และให้นายเวชกับนายเฟื่อง เป็นมหาดเล็กห้องพระบรรทมในหลวงองค์ปัจจุบัน” นายบุญยังได้ให้การถึงการที่เขาได้รับการโปรดปรานจากในหลวงและสมเด็จพระราชชนนีให้ตามเสด็จไปสวิสเซอร์แลนด์ในครั้งนี้ด้วยว่า

“ข้าพเจ้าได้ทราบเมื่อกลางเดือนพฤษภาคมว่า ในการที่จะเสด็จกลับนั้น สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งให้จัดมหาดเล็กตามเสด็จไปด้วย และข้าพเจ้าเป็นผู้ถูกคัดเลือกให้ตามเสด็จ ด้วยความเห็นชอบของสมเด็จพระราชชนนีและในหลวงด้วย เมื่อทรงคัดเลือกให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ตามเสด็จแล้ว สมเด็จพระราชชนนีได้รับสั่งกำชับแก่ข้าพเจ้าว่าอย่าเที่ยวไปพูดไปและอย่าแสดงความยินดีหรือแสดงอาการท้อเหิมอย่างไร โดยทรงเกรงว่าคนจะพากันอิจฉาและจะมีผู้มารบกวนขอตามเสด็จให้เป็นที่ขุ่นเคืองพระยุคลบาท

ในการจะตามเสด็จครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับพระราชทานเงิน 3,000 บาท เพื่อเป็นค่าเครื่องแต่งตัวและซื้อหาเครื่องใช้ประจำตัวที่จำเป็น ข้าพเจ้าได้รับเงินจำนวนนั้นมาแล้วและข้าพเจ้าได้ไปตัดเสื้อและรับมาแล้วหนึ่งชุด นอกจากนี้สมเด็จพระราชชนนีได้พระราชทานอีกหนึ่งชุดให้แก่เฝ้าเอง ชุดสำเร็จรูปนี้ทราบว่าเป็นของเจ้าคุณวิชิตรวงศ์วุฒิไกร คุณหญิงวิชิตา นำถวายสมเด็จพระเจ้าข้าพเจ้าได้นำไปแก้จนใช้ได้แล้ว ส่วนหนังสือเดินทางสำหรับข้าพเจ้านั้น สมเด็จพระเจ้าข้าพเจ้ามีรับสั่งให้เจ้าคุณชาติฯ ไป

จัดการขอให้แก่ข้าพเจ้าเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม ซึ่งต่อมาถึงวันที่ 6 มิถุนายน ข้าพเจ้าก็ได้รับหนังสือเดินทาง

เกี่ยวกับเงินเดือนระหว่างที่ข้าพเจ้าจะตามเสด็จไปต่างประเทศนั้น สมเด็จพระราชชนนีได้รับสั่งให้เจ้าหน้าที่จัดการเบิกมาแล้วจัดฝากคลังออมสินให้แก่ข้าพเจ้าตามสมควร และเหลือจากฝากคลังให้ข้าพเจ้าแล้วให้ส่งไปให้ทางครอบครัวข้าพเจ้าใช้สอยทุกเดือน ให้ปฏิบัติเช่นนั้นจนกว่าจะกลับจากต่างประเทศ สำหรับค่าใช้จ่ายของข้าพเจ้าระหว่างที่อยู่ต่างประเทศ จะโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ข้าพเจ้าเป็นส่วนพระองค์ เป็นจำนวนเท่าใดมิได้กำหนด แต่เป็นที่เข้าใจว่ามากกว่าเงินเดือนของข้าพเจ้าเสียอีก ข้าพเจ้าทราบว่าการตามเสด็จนั้น จะต้องตามเสด็จผ่านประเทศอเมริกาก่อนแล้วจึงไปทางอังกฤษ แล้วจึงไปสวิสเซอร์แลนด์ และสำหรับตัวข้าพเจ้าก็ติดตามเสด็จไปถึงสวิสเซอร์แลนด์ด้วยจนกว่าเสด็จกลับประเทศไทย ซึ่งประมาณเวลาที่จะต้องอยู่ที่นั่นราวสองปีครึ่ง

ข้าพเจ้าปิติยินดีมากที่สุดที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณถึงปานนี้เพราะหาไม่ตายแล้วเกิดอีกก็ไม่มีโอกาสเช่นนั้น และเมื่อกลับจากต่างประเทศแล้วข้าพเจ้าจะมีเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการยิ่งขึ้นไปอีก

ในการตามเสด็จข้าพเจ้ามีหน้าที่ต้องแต่งพระองค์ถวายด้วย จึงได้ศึกษาเรื่องการแต่งพระองค์ด้วยเครื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะเครื่องเต็มยศทหารมหาดเล็ก ซึ่งได้ทรงกำหนดไว้ว่าจะแต่งเมื่อไปถึงประเทศอังกฤษ ข้าพเจ้าก็ได้ศึกษาด้วย”

จากประวัติของนายบุศย์ดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่านายบุศย์เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง จึงทรงโปรดปรานให้ติดตามเสด็จไปสวิสเซอร์แลนด์ด้วย และย่อมหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตของนายบุศย์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต แล้วคนเช่นนี้หรือที่จะคิดร้ายต่อองค์พระมหากษัตริย์ผู้ทรงประทานความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ตนเป็นการสร้างพยานหลักฐานเท็จใส่ความผู้บริสุทธิ์อย่างเหี้ยมโหดที่สุด

ของพนักงานสอบสวน ที่มีพระพินิจชนคดีเป็นหัวหน้า นายบุศย์จึงตกเป็นจำเลยในคดีสวรรคตร่วมกับนายเฉลียวและนายชิตผู้บริสุทธิ์เช่นเดียวกันรวมทั้งท่านปรีดีและ เรือเอก วัชรชัย ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกพาดพิงถึง นายบุศย์ได้ให้การถึงเหตุการณ์วันที่ 9 มิถุนายน ว่า

“วันที่ 9 มิถุนายน ข้าพเจ้าตื่นนอนเวลาย่ำรุ่งเศษตามปกติแล้วก็จัดแจงแต่งตัวขึ้นไปบนพระที่นั่งบรมพิมาน ไปถึงกว่า 7 นาฬิกาเศษแล้วก็ปฏิบัติหน้าที่เช่นเคยมา หลังจากไปเอาน้ำส้มคั้นมาเตรียมไว้ยังที่แล้ว ก็นั่งรอตื่นบรรทมอยู่ที่เฉลียงหน้าห้องแต่งพระองค์ พอเวลาเกือบถึง 8 นาฬิกา เจ้าหน้าที่ก็นำหนังสือพิมพ์มาให้ ข้าพเจ้าก็นั่งอ่านและกาข่าวตามที่เคยกระทำ พอเวลาสัก 8 นาฬิกา นายเวศน์มหาราชเล็กห้องพระบรรทมในหลวงองค์ปัจจุบัน ก็นำหนังสือตำนานทหารมหาราชเล็กมามอบให้ข้าพเจ้าเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย หนังสือนี้กรมทหารมหาราชเล็กถวายมากับพระองค์ปัจจุบัน ในโอกาสที่เสด็จไปแทนพระองค์ในงานที่กรมทหารมหาราชเล็ก ข้าพเจ้าก็รับและวางไว้กับหนังสือพิมพ์

“พอนายเวศน์กลับไปแล้วประมาณสักครึ่งชั่วโมง ข้าพเจ้าก็เห็นในหลวงรัชกาลที่ 8 ประทับยืนอยู่ที่ห้องแต่งพระองค์ บ่ายโฉมพระพักตร์ไปทางห้องพระบรรทม ท้นพระปฤษฎางค์ไปทางห้องทรง แต่ขณะที่ข้าพเจ้าเลื้อยไปเห็นนั้น พระองค์อยู่ในท่าเหมือนพระพักตร์ทอดพระเนตรมายังที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ จึงทราบว่าตื่นบรรทมแล้ว เมื่อทราบว่าตื่นบรรทมแล้ว ข้าพเจ้าก็ลุกขึ้นหยิบถ้วยน้ำส้มคั้นนำไปถวายโดยด่วน ครั้นข้าพเจ้าเดินต่อไป ในหลวงก็เริ่มก้าวพระบาทออกทรงพระราชดำเนินไปทางพระทวารห้องพระบรรทม โดยมีได้รับสั่งประการใด ข้าพเจ้าได้เดินตามเสด็จต่อไป พระองค์ท่านก็กลับพระองค์เข้าห้องพระบรรทมไปแล้ว ข้าพเจ้าเดินตามต่อไปจนถึงพระทวารหน้าห้องพระบรรทมก็หยุดอยู่ มองเข้าไปในห้องพระบรรทม ก็เห็นพระองค์ท่านประทับอยู่บนพระแท่นบรรทมแล้วประทับอยู่ในท่านั่ง ท้นพระพักตร์ไปทางปลายพระแท่น คือนั่งยกขาขึ้นชันเข้าทั้งสองข้าง เท้าทั้งสองไปทาง

ปลายเตียง หันหลังไปทางเบื้องบนพระหัตถ์และขาข้างซ้าย ส่วนมือข้างขวาเหนือข้อศอกอยู่ข้างตัว

ข้าพเจ้าเห็นพระองค์ประทับอยู่บนพระแท่นเช่นนั้น จึงคงหยุดยืนรออยู่ตรงที่หยุดอยู่เดิม เพื่อคอยฟังว่าจะมีรับสั่งประการใดต่อไป ชั่วโมงไม่ถึงหนึ่งวินาทีก็เห็นในหลวงยกพระหัตถ์ข้างซ้ายโบกมาทางที่ข้าพเจ้ายืนอยู่ แสดงพระอาการว่าจะให้ข้าพเจ้ากลับออกไปก่อน เมื่อข้าพเจ้าเข้าใจเช่นนั้นจึงออกมานั่งรออยู่ที่เดิม

ระหว่างที่เดินตามเสด็จดังกล่าวมานั้น ที่พระหัตถ์ทั้งสองข้างของพระองค์ไม่เห็นทรงอะไรอยู่เลย ข้าพเจ้าเข้าใจว่าที่เห็นพระองค์ครั้งแรกนั้นได้เสด็จออกจากห้องทรงแล้ว การที่พระองค์เสด็จออกจากพระที่นั่งแล้วจะกลับคืนพระแท่นบรรทมอีกไม่เคยเห็นมาแต่ก่อน ข้าพเจ้าก็ไม่ได้นึกว่าทำไมจึงทรงกระทำเช่นนั้น

ข้าพเจ้ามานั่งรออยู่ตรงที่เดิมอีกนานราว 10 หรือ 15 นาที อันขณะนั้นเป็นเวลาเกือบ 9 นาฬิกา นายชิตก็มาตรงที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ แล้วถามว่าในหลวงตื่นบรรทมแล้วหรือยัง ข้าพเจ้าตอบว่าตื่นบรรทมแล้ว เข้าห้องทรงแล้วเสด็จกลับพระที่อีก น้ำส้วมก็ยังไม่ได้ออก นายชิตจำเลยก็นั่งรออยู่กับข้าพเจ้า พูดว่าเขาจะมาวัดดวงพระตรา นายชิตจำเลยมาแล้วสัก 10 นาที ในหลวงพระองค์ปัจจุบันก็เสด็จมาจากห้องสวดยเข้า ผ่านมาทางห้องทรงพระสำราญ พระองค์ทรงหยุดประทับรับสั่งถามว่า ในหลวงเป็นอย่างไรบ้าง ข้าพเจ้ากราบทูลว่าไม่เป็นไรพะย่ะค่ะ ออกจากห้องทรงแล้วเข้าพระที่อีก ในหลวงพระองค์ปัจจุบันฟังแล้วไม่ได้รับสั่งประการใด เสด็จไปทางเฉลียงหลัง

ต่อจากนั้นประมาณ 10 นาที ก็ได้ยินเสียงดังปังเหมือนเสียงปืน ข้าพเจ้าตกใจ หันไปมองหน้านายชิต ชั่วโมงจากเสียงดังปังสัก 4-5 วินาที นายชิตก็เดินเข้าไปในห้องแต่งพระองค์ เข้าไปหยุดอยู่แค่น้ำพระทวารที่จะเข้าห้องพระบรรทม ส่วนข้าพเจ้าคงนั่งอยู่ที่เดิมด้วยความตกตะลึง นายชิตจำเลยเข้าไป 4-5 วินาที ก็วิ่งกลับออกมา ข้าพเจ้าถามว่าอะไรกัน

เขาไม่ตอบ แต่กลับวิ่งต่อไปอีกตามเสียงหลัง ข้าพเจ้าสงสัยจึงเหลียวมองดูในห้องแต่งพระองค์ก็ไม่เห็นมีอะไร ข้าพเจ้าก็เดินอย่างรวดเร็ว เพื่อตามไปถามเขาให้รู้เรื่อง ตามไปทางที่เห็น พอไปถึงหน้าห้องพระภูษาก็ไม่เห็นตัวนายชิต จำเลยเสียแล้ว จึงหยุดอยู่แค่นั้น มองไปเห็นพระพี่เลี้ยงเนื่องยืนอยู่ข้างพระทวารหน้าห้องพระบรรทมของพระองค์ปัจจุบัน ในเวลาติดต่อกันชั่วประเดี๋ยวเดียวเท่านั้น ก็ได้ยินเสียงสมเด็จพระราชชนนีทรงกันแสง ข้าพเจ้าจึงเดินกลับมาทางเก่า พอพ้นมุมห้องพระภูษาก็เห็นสมเด็จพระราชชนนีทรงวิ่ง เห็นทางหลังไถ่ ๆ ไกล่จะถึงพระทวารห้องแต่งพระองค์อยู่แล้ว ข้าพเจ้าก็รีบเดินตามต่อมา พอถึงมุมห้องทรงพระสำราญ ในหลวงพระองค์ปัจจุบันซึ่งขณะนั้นประทับอยู่ที่ตรงหน้าพระทวารห้องแต่งพระองค์ ได้รับสั่งถามข้าพเจ้าว่า ไปตามหมอแล้วหรือยัง ข้าพเจ้าไม่ได้กราบทูลตอบแต่ออกวิ่งลงอัมรินทร์ใหญ่ไปชั้นล่าง เพื่อถามตำรวจวังว่าไปตามหมอแล้วหรือยัง พบนายเกษมตำรวจวังยืนอยู่ตรงนั้น ข้าพเจ้าถามนายเกษมว่าไปตามหมอแล้วหรือยัง นายเกษมตอบว่าไปตามแล้ว

ข้าพเจ้าก็กลับขึ้นมานบนพระที่นั่ง ไปถึงหน้าห้องแต่งพระองค์ ได้ยินเสียงคนเดินมาข้างหลัง ข้าพเจ้าเหลียวกลับไปมองดูเห็นพระองค์ปัจจุบันเสด็จมา ข้าพเจ้าจึงหลีกทางให้ พระองค์ท่านหันมารับสั่งกับข้าพเจ้าว่าเข้าไป ข้าพเจ้าก็เดินตามเสด็จไปถึงห้องพระบรรทม แล้วไปประทับอยู่ข้างสมเด็จพระราชชนนี ซึ่งกำลังพุดพระองค์ทับในหลวงรัชกาลที่ 8 อยู่บนพระแท่น ส่วนข้าพเจ้าทูลดตัวลงนั่งอยู่กับพื้นหน้าพระแท่นบรรทม

พอในหลวงพระองค์ปัจจุบันประทับข้างสมเด็จพระราชชนนีแล้ว สมเด็จพระราชชนนีก็ลุกขึ้นประทับที่ริมพระแท่นห้อยพระบาท ท้นพระพักตร์มาทางห้องแต่งพระองค์ รับสั่งกับพระองค์ปัจจุบันว่า เล็ก เราตายกันเถอะ พร้อมกันนั้นก็เอนพระองค์มาทางเบื้องพระเศียรของรัชกาลที่ 8 ข้าพเจ้ามองตามไปเห็นพระแสงปืนวางอยู่ด้านซ้ายของพระองค์ที่บรรทมนอนหงายอยู่ จึงคลานเข้าไปหยิบนำมาเก็บไว้ในลิ้นชักตู้ในห้อง

แต่งพระองค์ โดยเห็นว่าพระองค์ทรงเอนไปทางนั้น เกรงจะทรงหยิบพระแสงปืนมาทำอันตรายพระองค์เอง

เมื่อเก็บพระแสงปืนไว้ในลิ้นชักตู้ห้องแต่งพระองค์แล้ว ข้าพเจ้าก็กลับมาตั้งอยู่ที่เดิมคือหน้าพระแท่นบรรทม สมเด็จพระราชชนนีทรงกันแสงและดึนรจนพลัดตกจากพระแท่น ในหลวงพระองค์ปัจจุบันทรงประคองแล้วรับสั่งให้ข้าพเจ้ายกพระบาท ประคองไปประทับที่โซฟาซึ่งตั้งอยู่ทางปลายพระแท่น เมื่อประทับที่โซฟาแล้ว สมเด็จพระราชชนนีก็ยังทรงกันแสงไม่สร้างซา ข้าพเจ้าก็นั่งเฝ้าอยู่ตรงนั้น

สักประเดี๋ยวหนึ่งหลวงนิตยฯ ก็มาถึง สมเด็จพระราชชนนีทอดพระเนตรเห็นก็รับสั่งถามหลวงนิตยฯ ว่า ตรวจดูซิมีหวังไหม? หลวงนิตยฯ เข้าไปถวายตรวจที่พระแท่นแล้วกราบทูลว่า ไม่มีหวัง สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งว่า ถ้าเช่นนั้น ให้ทำความสะอาดเสียซิ หลวงนิตยฯ ก็จัดการตามรับสั่ง”

จากประวัติและเหตุการณ์ที่นายบุญย์ได้ประสบในเช้าวันนั้นก็เช่นเดียวกับนายชิตและคนอื่น ๆ ที่ล้วนแต่จงรักภักดีต่อยุวกษัตริย์ของเขาเป็นอย่างยิ่ง และถ้าหากว่ากรณีสวรรคตไม่ได้เกิดขึ้นโดยการกระทำของพระองค์เองแล้ว หากเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลภายนอก บุคคลภายนอกนั้นนายบุญย์จะต้องรู้ว่าเป็นใครเช่นเดียวกับนายชิต เพราะทางเข้าออกห้องพระบรรทมในขณะนั้น มีแต่ทางพระทวารห้องแต่งพระองค์ที่เขาทั้งสองนั่งอยู่เพียงหนทางเดียว เพียงแต่เขาอาจจะพูดไม่ออกบอกไม่ได้เท่านั้น

17

ดังกล่าวแล้วว่าทางเข้าออกห้องพระบรรทมในขณะนั้น มีอยู่ทางเดียว คือทางพระทวารห้องแต่งพระองค์ที่นายชิตและนายบุศย์นั่งอยู่ที่ระเบียงหน้าพระทวารนั้น ถ้ามีคนภายนอกเข้าไปในห้องพระบรรทมในเวลานั้น นายชิต นายบุศย์ จะต้องเห็นอย่างแน่นอน แต่นายชิต นายบุศย์ ก็ยืนยันกับพนักงานสอบสวนว่าในเวลาที่เขาทั้งสองนั่งอยู่ที่นั้น ไม่มีใครล่องล้าเข้าไปในห้องแต่งพระองค์อันเป็นทางเข้าสู่ห้องพระบรรทม แม้พระองค์ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าพระพี่เลี้ยงเนื่องจากจะเบิกความว่า “ถ้าพระองค์ใดทรงตื่นบรรทมก่อนก็ไปยั่วเย้าอีกพระองค์หนึ่งให้ตื่นขึ้น” ก็ตาม แต่ในเช้าวันเกิดเหตุ นั้น นายชิต นายบุศย์ มหาเด็กลูกจูงรักภักดีเป็นที่ยิ่ง ให้การสอดคล้องตอกกันว่าพระองค์ปัจจุบันเพียงแต่ไปประทับอยู่ที่ปากทวารหน้าห้องแต่งพระองค์และสอบถามพระอาการของในหลวงในพระบรมโกษฐ์ เมื่อนายบุศย์กราบทูลให้ทรงทราบแล้ว พระองค์ก็เสด็จกลับไปยังโถงหน้าสู่ห้องพระบรรทมของพระองค์ และก็สอดรับกับพระราชกระแสของพระองค์เองที่ให้การตอบโจทก์เมื่อ 12 พฤษภาคม 2493

แต่พนักงานสอบสวนที่มี พล.ต.ท.พระพิณจวนคดี เป็นหัวหน้า ไม่ยอมเชื่อคำให้การของนายชิต นายบุศย์ เพราะพนักงานสอบสวนได้ตั้งสมมุติฐานไว้แล้วว่ากรณีสวรรคตเกิดขึ้นจากการถูกลอบปลงพระชนม์

โดยการวางแผนของท่านปรีดีฯ และมือปืนผู้ลอบปลงพระชนม์คือ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช พนักงานสอบสวนจึงต้องการให้นายชิต นายบุญย์เห็น เรือเอก วัชรชัย เข้าไปในห้องพระบรรทมให้ได้ แต่นายชิต นายบุญย์ก็ยังคงยืนกรานไม่เห็นใครเข้าไปในห้องพระบรรทมอยู่เช่นเดิม

ด้วยเหตุนี้ พระพินิจชนคดี ประธานคณะกรรมการสอบสวน จึงได้ใช้วิธีการสอบสวนนอกพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา หลังจากที่วิธีอื่น ๆ ที่นอกกฎหมายมาแล้วแต่ไม่ได้ผล

นายชิต สิงหเสนี ได้ให้การต่อศาลถึงวิธีการสอบสวนของพระพินิจชนคดี ว่าดังนี้

“ระหว่างที่ถูกคุมขังอยู่บางขวางนี้ ตำรวจได้รับตัวข้าพเจ้าไปสอบสวนหลายครั้ง แต่ไม่มีการสอบสวนในเรือนจำนั้นเลย มีหมอเข้าไปตรวจรักษาข้าพเจ้าในราววันที่ 14 กุมภาพันธ์ เพื่อดูว่าข้าพเจ้าเป็นโรคมะเร็งหรือเปล่า ในชั้นแรกมีหมอใช้ หมอเล็ก และหมอที่ประจำเรือนจำบางขวางก็ไปด้วย ก่อนที่จะเข้าตรวจ เจ้าหน้าที่เรือนจำบอกข้าพเจ้าว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมาสอบสวน พอบอกแล้วหัวหน้าแผนกเรือนจำก็นำบุคคลผู้มีนามดังกล่าวก้าวเข้ามา เมื่อเข้ามาแล้วหมอไล่เจ้าหน้าที่ที่ควบคุมข้าพเจ้าทั้งหมดออกไปนอกห้อง แล้วหัวหน้าแผนกควบคุมพูดว่าหมอเขาจะตรวจให้เขาตรวจเถอะ และหมอใช้ก็ได้ตรวจร่างกายข้าพเจ้าทั้งตัว และพูดว่าข้าพเจ้าคงเป็นมะเร็งมาก่อนแล้ว ข้าพเจ้าตอบว่าข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะไม่เคยเป็น หมอใช้ยืนยันว่าข้าพเจ้าเคยเป็นมะเร็งมาก่อน เพราะม้ามข้าพเจ้าโต แล้วก็เอายาเม็ดขาว ๆ ละลายน้ำให้ข้าพเจ้ากินหนึ่งเม็ด แล้วสั่งให้ข้าพเจ้านอนพักผ่อน อยู่สักครู่หนึ่งแล้วออกไป

ต่อมาสัก 10 นาที หมอใช้ก็กลับเข้ามาอีก และถามข้าพเจ้าว่าเป็นอย่างไบบ้าง ข้าพเจ้าตอบว่าไม่รู้สีกว่าจะเป็นอย่างไรมะ หมอใช้พูดว่าถ้าอย่างนั้นให้ลองยาฉีดดูสักหน่อย ตัวเขาจะรักษาให้ แล้วก็เอาเข็มฉีดยาเข้าเส้นเลือดที่แขนซ้ายข้าพเจ้า พอถึงเข็มออกแล้วหมอใช้พูดว่า เข้า

มาได้แล้ว แล้วพวกนั้นก็กลับเข้ามาอีก ระหว่างที่เดินยานั้นข้าพเจ้ารู้สึก มีนตึง คอหอยแห้งผาก พอหมอซักเข็มออกข้าพเจ้าก็หมดความรู้สึก ผู้ที่เข้ามานั้น คือพระพินิจฯ และหลวงแผ้วฯ มานั่งอยู่ข้าง ๆ ก่อนที่ ข้าพเจ้าจะหมดความรู้สึก พระพินิจฯ ได้มาจับขาข้าพเจ้าเขย่าและพูดถามข้าพเจ้าอยู่เรื่อย ๆ แต่จะถามว่าอะไรข้าพเจ้าจำไม่ได้

ตอนที่ถูกฉีดยานี้ประมาณ 10 นาฬิกาเศษ เกือบ ๆ จะ 11 นาฬิกา ในขณะที่เคลิบเคลิ้มจะไม่รู้สึกตัวนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าได้ถูกฉีดยา อีกเข็มหนึ่ง แต่เป็นการฉีดเข้ากล้ามเนื้อ การฉีดครั้งนี้ใกล้ ๆ กับที่ฉีด ครั้งแรก

ต่อมาราว 2 ทุ่ม มีเสียงคนมาเรียกให้ลากที่นอนไปเสียให้ตรงมุ้ง ต่อมาราวสี่ทุ่มก็มีเสียงเรียกอีกครั้งหนึ่งว่าให้อาหมั่งลงเสีย ยุงมันจะกัด

ข้าพเจ้ามารู้สึกตัวเอาจริง ๆ ก็เมื่อถึงวันใหม่ ราว 8 นาฬิกา ของวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ภายหลัง เรื่องลากที่นอนและทำอะไรต่าง ๆ เหล่านั้น พนักงานที่ควบคุมมาเล่าให้ข้าพเจ้าฟัง ในตอนนั้นข้าพเจ้าไม่รู้สึกละเลย ที่ทราบก็โดยเขาเล่าให้ฟัง ในตอนเช้าที่ตื่นขึ้นนั้นรู้สึก อ่อนเพลียมาก ไม่อยากทำอะไร และเป็นอยู่ตลอด ที่เป็นมากในราว เดือนกว่า ๆ ที่ว่าเป็นมากก็คือมีอาการมือสั่น และเวลาอ่านหนังสือมองเห็นตัวหนังสือทั้งตัวเล็กตัวใหญ่เป็นแถวยาวไปหมด"

นายบุญย์ ปัทมคริน ก็เช่นเดียวกับนายชิตที่ถูกพระพินิจชนคดี สอบสวนโดยวิธีการนอกกฎหมายเช่นเดียวกัน นายบุญย์ได้ให้การต่อศาลว่าดังนี้

"ในเดือนมีนาคม วันที่เท่าไรจำไม่ได้ เวลาประมาณ 11 นาฬิกา ขณะที่ถูกคุมขังอยู่ชั้นบน (เรือนจำลพบุรี อยู่ข้างวัดสุทัศน์) ข้าพเจ้า ถูกบอกให้ลงไปข้างล่าง แล้วก็ถูกหมอจากข้างนอกตรวจร่างกาย โดย หมอบอกว่าถูกขังอยู่นานแล้ว จะเจ็บไข้เป็นอะไรบ้าง ตรวจดูเสียที และถามข้าพเจ้าว่ารู้สึกเป็นอะไรบ้าง ข้าพเจ้าตอบว่าไม่เป็นอะไร หมอ คนนั้นมาทราบภายหลังตอนที่มาเบิกความที่ศาลนี้ว่าคือหมอใช้

หมอใช้ตรวจร่างกายข้าพเจ้าแล้วก็กลับออกไป แล้วกลับเข้ามาอีก บอกว่าจะต้องฉีดยา แล้วก็ฉีดยาที่แขนข้าพเจ้า ยังไม่ทันหมดเข็ม ข้าพเจ้ารู้สึกงง มองดูเห็นมีตำรวจเข้ามาคนหนึ่งคือหลวงแพ้วฯ ข้าพเจ้ารู้สึกงงแล้วก็กลับไปคาเข็ม

ข้าพเจ้ารู้สึกตัวในตอนเช้าของวันรุ่งขึ้นเวลาสักหนึ่งโมง ปรากฏว่าข้าพเจ้าขึ้นมานอนอยู่ข้างบนแล้ว โดยแพทย์ให้ช่วยกันจับยกขึ้นมาตั้งแต่ก่อนรู้สึกตัว เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกตัวแล้ว ต่อมาเจ้าหน้าที่ในนั้นบอกแก่ข้าพเจ้าว่ามีเจ้าหน้าที่มาคอยอัดเสียงข้าพเจ้า แต่จะอัดไปได้หรือไม่เขาไม่ได้เล่าให้ฟังและข้าพเจ้าก็ไม่ได้ซักถามเขา หลังจากถูกฉีดยาแล้วและรู้สึกตัวแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกมีนัยสมอง เหนื่อยและมักจะเป็นลม หน้ามืดบ่อย ๆ หัวใจเต้นแรง ๆ คล้ายตกใจอะไร อาการเหล่านี้ยังคงเป็นอยู่จนกระทั่งบัดนี้

หลังจากถูกฉีดยาแล้วประมาณหนึ่งเดือน พันข้าพเจ้าซึ่งเคยดีอยู่ได้โยกไปหมดทั้งปาก แล้วต่อมาก็หลุดออกมาที่ละซี่ รวมทั้งหมด 6-8 ซี่ ส่วนที่ยังไม่หลุด ก็ยังมีอาการโยกอยู่เช่นเดิมจนกระทั่งบัดนี้”

ต่อการสอบสวนโดยวิธีนอกกฎหมายดังกล่าวนี้ ต่อมานายแพทย์ใช้ ยูนิพันธ์ พยานโจทก์ ซึ่งเป็นผู้ฉีดยานายชิตและนายบุญย์ ได้ให้การยอมรับกับศาลว่าได้ไปฉีดยาให้นายชิตนายบุญย์จริง นายแพทย์ใช้ ยูนิพันธ์ ได้ให้การตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ตำรวจได้เรียกข้าพเจ้าไปปรึกษาถึงยาฉีดที่จะฉีดระดับประสาท เพื่อให้ผู้นั้นพูดไปด้วยความไม่ปิดบังมีบ้างไหม ข้าพเจ้าตอบว่ามีและข้าพเจ้ารู้จักอยู่และทำการใช้ได้ดี แต่ผลอาจจะไม่ได้ตามความมุ่งหมายก็ได้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ข้าพเจ้ายินดีจะทำให้ ยานี้เป็นยาที่มีมานานแล้ว เป็นยารักษาโรคทั่ว ๆ ไป แต่ต้องใช้ให้ถูกวิธีและไม่มีอันตราย ข้าพเจ้าจึงได้ทำการฉีดยานี้แก่นายชิต นายบุญย์ จำเลยทั้งสองคนละคราว ข้าพเจ้าฉีดยาแล้วคงเดินเข้าเดินออกเพื่อดูอาการผู้ที่ถูกฉีดยา ตำรวจก็ทำการสอบสวนไป แต่ข้าพเจ้าไม่ได้สนใจฟัง ทราบว่าทางตำรวจได้ทำการ

อันตรายครั้งหนึ่ง แต่ข้าพเจ้าไม่ได้สนใจฟัง จึงไม่ได้ทราบผลของการสอบสวน และตำรวจก็ไม่ได้เล่าให้ฟัง คนที่ถูกฉ้อฉลจะมีอาการง่วง เพราะเป็นยาระับประสาท

จากคำเบิกความของนายแพทย์ใช้ ยูนิพันธ์ ในประเด็นที่ว่าไม่สนใจฟังการสอบสวนและบันทึกเสียงนั้นจะเชื่อได้แค่ไหน เพราะนายแพทย์ใช้ ยูนิพันธ์ ใช้วิธีการแพทย์ช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจสอบสวนคดีสวรรคตเพื่อหาหมอเป็นปลงพระชนม์ ที่คนทั้งประเทศและแม้แต่ต่างประเทศก็สนใจอยากรู้

แต่นายแพทย์ใช้ ยูนิพันธ์ กลับบอกว่า ข้าพเจ้าไม่สนใจฟัง

ไม่สนใจฟัง หรือกลัวจะพัวพันหว่ายัดปากจึงพูดไม่ออกบอกไม่ได้ เพราะท่านายชิต นายบุศย์ อาจพูดไปตามที่เห็นว่าในเช้าวันนั้นมีใครล่องล่ำเข้าไปในห้องพระบรมมหาราชวัง แต่ที่แน่ ๆ ถ้ามีใครล่องล่ำเข้าไปใครคนนั้นไม่ใช่ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ตามสมมุติฐานของพนักงานสอบสวน อัยการจึงไม่ได้ส่งเทปม้วนนั้นไปสู่ศาล ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายจำเลยเรียกร้องทำพินิจ ก็ขอฝากให้ท่านผู้อ่านใช้วิจารณญาณพิจารณาเอาเองก็แล้วกัน

อนึ่ง ในกรณีที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำริจะออกกฎหมายให้หรือฟื้นคดีสวรรคตขึ้นมาพิจารณาใหม่โดยอ้างว่าพบหลักฐานใหม่ แต่ถูก จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ โดยการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา และกลุ่มเศษเดนศักดินาไทย ทำรัฐประหารโค่นอำนาจเสียก่อน เมื่อ 16 กันยายน 2501 นั้น หลักฐานใหม่ ที่ว่าจะรวมถึงเทปปริศนาม้วนนั้นด้วยหรืออย่างไรยังไม่มีที่เปิดเผย

18

ต่อคำให้การของพยานโจทก์จำเลย และคำให้การของนาย
ชิต นายบุศย์ จำเลย แกลงการณ้ปิดคดีของจำเลยได้
สรุปชี้ให้ศาลเห็นข้อเท็จจริง มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ตามพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมาทั้งหมดเกี่ยวกับจำเลยทั้งสองคนนี้ ไม่มีข้อใดแสดงว่าเราได้ขาดความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์เลย การณ์กลับปรากฏว่านายชิตจำเลยผู้นี้ โดยตระกูลของเขาและบรรพบุรุษโดยตรงของเขา ล้วนแต่รับราชการเป็นราชเสวกใกล้ชิดพระมหากษัตริย์มาหลายรัชกาลสืบเนื่องติดต่อกันมา ตัวเขาเองก็ได้รับพระบรมราชูปถัมภ์เป็นพิเศษจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รับเข้าเป็นนักเรียนมหาดเล็กในพระบรมราชูปถัมภ์จนตลอดรัชกาล

เมื่อสมัยรัชกาลที่ 7 เขาก็ได้เข้ารับราชการในกรมมหาดเล็กนี้ อยู่ในแผนกรับใช้นี้ติดต่อกับสืบเนื่องกันมา เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ปรากฏตามสมุดประวัติว่าเขามีเคยได้รับการเลี้ยงดูหรือได้มีโอกาสเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ราชการเป็นพิเศษอย่างใดเลย ในข้อนี้นายบุศย์ก็เช่นเดียวกัน

เกิดการสวรรคตแล้ว ในทางราชการของเขาเป็นอยู่อย่างไรรู้ก็เป็นอยู่อย่างนั้น ในฐานะส่วนตัวของเขาทั้งสองก็ไม่ปรากฏความ

ประพุดิในทางฟุ่มเฟือย ซึ่งจะทำให้มีความจำเป็นในการครองชีพ หรือมีความประพุดิที่แสดงว่าเป็นผู้มัวเมาด้วยลาภหรือยศอย่างใด ซึ่งพอจะถือเป็นวีแววมูลเหตุว่าอาจจะเป็นเครื่องจูงใจให้เขาประพุดิการร้ายเช่นนี้ได้

สวรรคตแล้ว ฐานะส่วนตัวของเขายังไรก็เป็นอยู่เช่นนั้น ในบรรดางานศาสนากิจก็ล้วนแต่เป็นผู้ที่ได้เคยรับราชการในราชสำนัก และนับเนื่องเข้าในผู้ที่มีความนิยม มีความจงรักภักดีในพระมหากษัตริย์เป็นอย่างสูงสุดทั้งสิ้น

การที่เขาทั้งสองได้รับเลือกเป็นมหาดเล็กห้องบรรทม ก็เป็นการคัดเลือกโดยบุคคลที่นับเนื่องเป็นพระญาติ (นายฉันท หุ้มแพร) ซึ่งมีความจงรักภักดีอย่างสูงสุด นายฉันทถึงแก่กรรมแล้ว พระยาอนุรักษราชมณฑลไทร เข้ารับหน้าที่หัวหน้ากองมหาดเล็กแทน ก็ปรากฏตามประวัติว่าสืบเนื่องมาจากตระกูลที่ได้ชื่อว่าเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยที่สุดเป็นตระกูลเดียวที่จะจับต้องพระเจ้า (พระเกษ-ตัดพระเกษ) ของพระมหากษัตริย์ได้ และทั้งพระยาอนุรักษฯ ก็เกี่ยวข้องเป็นพระญาติกัน

ดังนั้นไม่มีเหตุใดที่จะผันแปรความจงรักภักดีที่นายชิตจะพึงมีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เลย ในส่วนพระองค์เองก็ได้ปรากฏว่าทรงพระเมตตาบารมีแก่บรรดามหาดเล็กทั่วไป ผู้ได้รับใช้ใกล้ชิดมีแต่จะดื่มด่ำในความจงรักภักดียิ่งขึ้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับนายบุศย์นั้น บุคคลผู้นี้ก็เป็นคนเดียวในบรรดามหาดเล็กทั้งหมด ที่ได้รับคัดเลือกให้ได้ตามเสด็จไปต่างประเทศคราวนี้ด้วย และจะได้ไปอยู่ประจำรับใช้ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จนกว่าพระองค์จะเสด็จกลับประเทศไทย นับเป็นโอกาสอันประเสริฐของบุคคลเช่นอย่างนายบุศย์นี้ ในชั่วชีวิตของเขา ถ้ามิใช่โดยพระมหากุณนาธิคุณแล้ว ก็จะไม่มีโอกาสได้ไปอยู่ต่างประเทศเช่นนั้นได้

เมื่อได้รับคัดเลือกแล้ว ก็ได้รับพระราชทานให้ตัดเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวเตรียมไว้จนเสร็จแล้ว ก็มาเกิดสวรรคตเสียอย่างนี้ ไม่เห็นจะมี

ทางที่จะคิดเห็นไปได้เลยว่าบุคคลทั้งสองนี้จะขาดความจงรักภักดีเสียได้ มีแต่จะถวายเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในทางเคารพฝังมั่นในพระมหากษัตริย์ ถวายชีวิตของเขาเพื่อพระเกียรติได้ ถ้ามีใครปรากฏแก่เขาว่าคิดร้ายต่อพระองค์จริง ๆ แล้ว เขาจะดิ่งเสียในที่สุดที่จะเชื่อได้

แต่เป็นที่เห็นได้ว่าการใด ถ้าเป็นไปในทางเสื่อมเสียแก่ราชวงศ์แก่พระมหากษัตริย์แล้วเขาย่อมไม่อาจจะกระทำได้ เปรียบเทียบการประพฤติปฏิบัติโดยตลอด ทั้งความสัมพันธ์ที่เขาทั้งสองนี้มีต่อราชวงศ์และพระมหากษัตริย์ ไม่เป็นอันจะเห็นได้เลยว่าเขาจะมีใจฝักใฝ่แก่บุคคลอื่นได้ ไม่มีเหตุใดที่จะมองเห็นเช่นนั้นได้เลย ในการสอบสวน ทบทวนคดีกันเอาความต่าง ๆ จากจำเลยทั้งสองนี้ คณะผู้จัดทำคดีก็ได้พยายามกระทำทุกวิถีทาง ด้วยการขู่เข็ญ การจอบจำ การลงทัณฑ์ บางคราวถึงขนาดซ้อมและยังได้ใช้การฉีดยาเค้นให้ความออกมา อันต้องสลบไสลไปตลอดคืนและกลายเป็นคนมีสุขภาพทรุดโทรมไปดังที่เห็นประจักษ์แก่ตาศาลแล้ว

ถ้าเขามีความมัวหมองอยู่ก็ย่อมจะปรากฏออกมาแล้ว การฉีดยา นั้นได้มีการอัดเสียงเอาไว้ แต่แล้วก็ไม่ปรากฏการนำเครื่องอัดเสียงนี้มาแสดงต่อศาล เหล่านี้ย่อมแสดงถึงความบริสุทธิ์ของเขาทั้งสิ้น”

สรุปจากคำให้การพยานและหลักฐานแวดล้อมทั้งหมด ชี้ชัดว่าที่นายชิต นายบุศย์ ถูกฟ้องและถูกลงโทษประหารชีวิตในคดีนี้ ก็เพราะว่าคดีนี้โจทก์ตั้งสมมุติฐานว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์โดย เรือเอกวัชรชัย ชัยสิทธิเวช โดยการวางแผนของท่านปรีดี พนมยงค์ (ซึ่งศาลไม่เชื่อว่าท่านปรีดี วางแผนปลงพระชนม์ตามคำเบิกความของนายตีศรีสุวรรณ ดังคำวินิจฉัยของศาลที่ยกมากล่าวข้างต้น) และโดยที่ทางเข้าออกห้องพระบรมมหาราชวังในขณะสวรรคตนั้นมีอยู่ทางเดียว คือทางที่นายชิต นายบุศย์ นั่งอยู่ เพราะฉะนั้นนายชิต นายบุศย์ จะต้องรู้เห็นเป็นใจ ด้วยการจึงจะสำเร็จ พระพินิจชนคดีผู้เขียนบทละครโกหกเรื่องนี้ จึง

ต้องจัดให้นายชิต นายบุญชัย เข้าร่วมแสดงในฐานะผู้สมรู้ร่วมคิด ดังคำ
เบิกความของนายตี๋ ศรีสุวรรณ ข้างต้น

19

นายฉลาด เทียมงามลัจ เป็นพยานอีกคนหนึ่งที่ยืนยันว่าอยู่บนพระที่นั่งบรมพิมาน ในขณะที่เกิดเหตุ นายฉลาดเป็นมหาดเล็กชาวที่ ในเช้าวันเกิดเหตุนั้นเขาได้ขึ้นไปตั้งโต๊ะเสวย ณ ห้องเสวยพระกระยาหารเข้าพร้อมด้วยมหาดเล็กคนอื่น ๆ ดังที่เคยปฏิบัติมานายฉลาดได้ให้การตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ครั้นเวลาประมาณ 2 โมงครึ่ง ในหลวงรัชกาลที่ 9 ก็เสด็จมาเสวยพระกระยาหารเข้าที่โต๊ะเสวยนั้นแต่พระองค์เดียว ข้าพเจ้าเห็นพระองค์ท่านเสด็จออกมาจากห้องด้านหน้าทางทิศตะวันตก แต่ท่านจะเสด็จมาจากไหนไม่ทราบ เมื่อท่านเสวยพระกระยาหารเต็มเสร็จแล้วข้าพเจ้าก็ถวายผลไม้ต่อ เมื่อพระองค์เสวยผลไม้เสร็จแล้ว ท่านก็เสด็จลุกไปจากโต๊ะเสวยนั้น โดยไม่เสวยอาหารฝรั่งซึ่งจัดเอาไว้ในเช้าวันนั้น พระองค์ประทับเสวยพระกระยาหารเช้าวันนั้นประมาณ 15 นาที ก็เสด็จไปจากห้องเสวยพระกระยาหารเข้า ไปทางห้องบันไดใหญ่ แล้วเลี้ยวประตูห้องทรงพระสำราญไป แต่ว่าจะเสด็จไปไหนไม่รู้

เมื่อในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จไปแล้ว ข้าพเจ้าเก็บเครื่องเสวยลงไปที่ห้องพักเครื่องข้างล่างแล้วกลับขึ้นมาอีก ซึ่งกินเวลา 3 นาที ข้าพเจ้าเห็นในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จผ่านไปทางห้องบันไดใหญ่ เสด็จไปตามเฉลียงหลัง บ่ายโคมพระพักตร์ไปทางห้องบรรทมของพระองค์ท่าน

เมื่อในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จผ่านไปนั้น ข้าพเจ้ากับนายมังกร ยังอยู่ห้องเสวยข้างโต๊ะเสวยนั่นเอง เมื่อในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จผ่านไปแล้ว นายมังกรจะไปไหนไม่ทราบ เหตุที่ข้าพเจ้าต้องอยู่และดูแลในห้องเสวยเข้าในตอนหลังที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 เสวยแล้วนี้อีก ก็เนื่องจากคอยตั้งเสวยให้กับ 2 พระองค์ซึ่งยังไม่ได้เสวย คือในหลวงรัชกาลที่ 8 กับสมเด็จพระราชชนนี

ข้าพเจ้าอยู่ในห้องเสวยนั้นต่อไปจนถึงเวลาประมาณ 3 โมงเศษ ข้าพเจ้าได้ยินเสียงปี่ดังขึ้นหนึ่งนัด ภายหลังที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จผ่านไปแล้วประมาณ 10 หรือ 15 นาที ข้าพเจ้าได้ยินเสียงปี่ดังขึ้นมาขึ้นนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเสียงนั้นดังมาจากห้องของในหลวงรัชกาลที่ 8 ได้ยินเสียงเช่นนี้ข้าพเจ้าไม่นึกอะไร นอกจากจะนึกว่าในหลวงท่านคงจะยิงปี่อะไรเล่น

ในเวลา que เสียงปี่ดังนั้น ข้าพเจ้าได้เฝยหน้ามองไปทางห้องทรงพระอักษร และเห็นประตูห้องทรงพระอักษรยังปิดอยู่และไม่เห็นมีอะไร ข้าพเจ้าก็ก้มหน้าเช็ดจานต่อไป ที่ที่ข้าพเจ้ายืนเช็ดจานอยู่นั้น อยู่ใกล้ ๆ กับโต๊ะพักเครื่อง ภาชนะและโต๊ะที่พักเครื่องและเครื่องใช้อื่น ๆ ก็อยู่ในห้องเสวยเช่นนั้นเอง

เมื่อเสียงปี่ดังประมาณ 3 นาที ข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงฝีเท้าคนวิ่งเสียงนั้นวิ่งมาจากทางเฉลียงหลัง แล้วข้าพเจ้าจึงมองลอดช่องประตูห้องออกไป เห็นนายชิตวิ่งผ่านไปทางห้องบันไดใหญ่ด้านหลัง ป้ายโฆษณาไปทางห้องพระบรมมของในหลวงรัชกาลที่ 9 แล้วเลี้ยวไปทางเฉลียงนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นใครเดินหรือวิ่งตามหลังนายชิตไปเลย ข้าพเจ้าเห็นเช่นนั้นก็ยังไม่นึกอะไร คงเช็ดจานต่อไป ประมาณ 1 นาที ข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงฝีเท้าคนวิ่งมาทางเฉลียงด้านหลัง ข้าพเจ้ามองไปเห็นสมเด็จพระราชชนนีวิ่งผ่านห้องเสวยพระกระยาหารเข้าไป มีนายชิตจำเลยวิ่งตามหลังไปติด ๆ สมเด็จพระราชชนนีกับนายชิตจำเลยวิ่งผ่านหน้าห้องเสวยไป เข้าไปทางห้องทรงพระสบาย ซึ่งเป็นทางเดียวกับที่ในหลวงรัชกาลที่ 9

เสด็จผ่านไปเมื่อตอนที่เสวยพระกระยาหารเช้าเสร็จแล้วในตอนเช้านี้เอง ครั้นต่อมาประมาณไม่ถึงนาทีก่อน เมื่อสมเด็จพระราชชนนีกับนายชิตจำเลย ได้ผ่านลับตาไปแล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินมาอย่างเร็ว ๆ ผ่านไปในทางเดียวกับที่สมเด็จพระราชชนนีเสด็จผ่านไปนั่นเอง

ครั้นต่อมาในระยะติด ๆ กัน ข้าพเจ้าเห็นนายมณี บุรณสุต ขึ้นบันไดใหญ่ทางเฉลียงหลังแล้วเดินเลี้ยวไปทางห้องแต่งพระองค์ของ ในหลวงรัชกาลที่ 8 มีนายมังกร ภมรบุตร เห็นตามหลังมาทางประมาณ 1 วา ต่อจากนายมณีและนายมังกรได้ผ่านไปแล้วในระยะใกล้ ๆ นั้นเอง ข้าพเจ้ามองเห็นพระพี่เลี้ยงเนื่องเดินมาอย่างเร็วทางเฉลียงด้านหลัง ไปทางห้องแต่งพระองค์เหมือนกัน

เมื่อข้าพเจ้ามองเห็นภาพเช่นนั้นแล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกแปลกใจ อยากจะรู้เรื่องราวเกิดอะไรขึ้น จึงออกจากห้องเสวยไปตามระเบียบหลัง ผ่านห้องพระสำราญแล้วก็เข้าห้องแต่งพระองค์ไป”

จากคำให้การของนายฉลาดดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าขณะที่เสียงปืนดังปังขึ้นนั้น นายฉลาดได้อยู่ในห้องเสวยพระกระยาหารเช้า ซึ่งสามารถมองเห็นห้องบันไดใหญ่และระเบียบด้านหลัง ดังคำให้การของนายฉลาดเองที่ว่า ภายหลังเสียงปืนดังขึ้นแล้วได้เห็นนายชิตวิ่งไปทางห้องบันไดใหญ่ บ่ายโหมหน้าไปทางห้องบรรทมในหลวงองค์ปัจจุบัน ได้เห็นนายมณีขึ้นบันไดใหญ่ทางเฉลียงด้านหลัง และเห็นนายมังกรพระพี่เลี้ยงเนื่องผ่านมาทางเดียวกันคือผ่านห้องบันไดใหญ่

ห้องบันไดใหญ่หรือห้องอัมรินทร์เป็นทางขึ้นลงพระที่นั่งชั้นบน (พระที่นั่งสองชั้น) ทางเดียวที่อยู่ใกล้กับห้องพระบรรทมของในหลวงอาเนันทฯ ถ้าหากว่าจะมีบุคคลภายนอกแอบเข้ามาปลงพระชนม์พระองค์ท่าน หรือเมื่อปลงพระชนม์พระองค์ท่านแล้ว ก็จะต้องผ่านบันไดใหญ่นี้ลงไปสู่ชั้นล่าง

แต่จากคำให้การของนายฉลาด ก็ไม่ปรากฏว่าได้เห็นใครวิ่งลง

บันไดใหญ่ไปภายหลังที่เสียงปี่ดังขึ้น นอกจากนายชิตเท่านั้นที่วิ่งผ่านห้องบันไดใหญ่ไปทางห้องในหลวงรัชกาลที่ 9 (แล้วเลี้ยวไปทางเฉลียงด้านหน้าเพื่อไปกราบพุทธสมเด็จพระราชชนนี)

ถัดจากห้องบันไดใหญ่ออกไปอีก 2 ห้องจึงจะถึงห้องบันไดเล็ก อันเป็นทางขึ้นลงพระที่นั่ง (ชั้นบน) อีกทางหนึ่ง ซึ่งอยู่ระหว่างห้องเครื่องเล่นของในหลวงองค์ปัจจุบันกับห้องพักของนางสาวจรรยา ตะละกัญ

ถ้าคนภายนอกเข้าไปปลงพระชนม์ เขาจะไม่หนีลงทางบันไดเล็กอย่างแน่นอน เพราะนอกจากจะอยู่ห่างออกไปกว่าห้องบันไดใหญ่แล้ว ห้องบันไดเล็กยังอยู่ใกล้ชิดกับห้องนางสาวจรรยา ห้องพระบรมมของในหลวงองค์ปัจจุบันและห้องสมเด็จพระราชชนนี

นอกจากนี้นางสาวจรรยาก็ยังได้ให้การยืนยันว่า ภายหลังที่เสียงปี่ดังขึ้นแล้ว เธอได้เดินไปทางที่มาของเสียงผ่านห้องบันไดเล็ก เธอมองผ่านห้องนั้นไปทางเฉลียงด้านหลังพระที่นั่ง แต่ก็ไม่เห็นอะไร เธอเดินต่อไปจนถึงปากประตูห้องของเธอ และเธอนึกขึ้นก็จะเดินต่อไป จึงได้เดินกลับตามทางเดิน

ถ้าหากว่าบุคคลภายนอกเข้าไปปลงพระชนม์ และเมื่อปลงพระชนม์แล้วเลือกเอาห้องบันไดเล็กเป็นทางหนีลงสู่ชั้นล่างพระที่นั่ง ก็จะต้องพบกับนางสาวจรรยาอย่างแน่นอน

จากคำให้การของพยานใจทั้งสอง คือนายฉลาดกับนางสาวจรรยา ผู้อยู่บนพระที่นั่งบรมพิมานในขณะที่เสียงปี่ระเบิดขึ้นและพยานทั้งสองก็ไม่เห็นมีใครแปลป้อมขึ้นไปบนพระที่นั่ง ประกอบกับการถวายเป็นมงคลภัยที่เข้มงวดกวดขันดังกล่าวแล้วข้างต้น จึงเป็นที่เชื่อได้อย่างไม่มีที่สงสัยว่ากรณีสวรรคตไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลภายนอกอย่างแน่นอน

20

พระแสงปิ่นของกลางซึ่งพบวางอยู่ใกล้พระกรเบื้องซ้ายของ
ในหลวงอานันท์ฯ ตามคำให้การของพระพี่เลี้ยงเนื่องนั้น
พล.ต.ท.พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ ได้บันทึกเกี่ยวกับพระแสง
ปิ่นกระบอกนี้ไว้ มีความว่า

“...เป็นปิ่นยู เอส อาร์มี ขนาด 11 ม.ม. เลขหมาย 2 ซี 81495
นกปิ่นขึ้นในเมangkasinซึ่งใส่ไว้กับปิ่น มีลูกกระสุนไม่มีรอยสับเก็บ
ปลอกกระสุนชนิดเดียวกันซึ่งใช้ยิงแล้ว 1 ปลอก”

แต่ในการฟ้องร้องคดีลอบปลงพระชนม์ โจทก์กล่าวฟ้องว่า ปิ่น
ของกลางกระบอกดังกล่าวไม่ใช่เป็นปิ่นที่ใช้ยังทำให้ในหลวงอานันท์ฯ
สวรรคต แต่ปิ่นที่ใช้ยังในหลวงอานันท์ฯ นั้น เป็นปิ่นอีกกระบอกหนึ่ง
ซึ่งคนร้ายใส่กระเป๋เตรียมมา และเมื่อปลงพระชนม์พระองค์ท่านแล้ว
คนร้ายก็หยิบเอาปิ่นกระบอกของกลางที่เป็นพระแสงปิ่นของพระองค์เอง
ไปวางไว้ที่ข้างพระกรซ้าย เป็นการอำพรางคดีเพื่อให้หลงเข้าใจว่าเป็น
อัฐวินิบาตกรรม

ในการที่โจทก์ได้พิสูจน์ทางวิทยาการว่า ปิ่นของกลางได้ใช้ยิงมา
ก่อนเกิดเหตุแล้วไม่น้อยกว่า 8 วัน จึงไม่ใช่ปิ่นกระบอกที่ใช้ยังในหลวง
อานันท์ฯ แต่พวกจำเลยนำมาพรางเป็นอุบายไว้เพื่อให้หลงผิดกันไปว่า
ทรงกระทำพระองค์เองด้วยพระแสงปิ่นของพระองค์ การที่มีปลอก

กระสุนและหัวกระสุนให้พิสูจน์ได้ว่าใช้ยิงจากปืนกระบอกของกลางที่ดีนักปืนและกระสุนขึ้นล่ายูกิติ เกิดจากอุบายที่อำพรางไว้ทั้งนั้น

ซึ่งถ้าเป็นความจริงดังคำกล่าวฟ้องของโจทก์ ก็ย่อมแสดงให้เห็นถึงความฉลาดลึกซึ้งและรอบคอบของคนร้าย ที่ได้วางแผนอำพรางคดีไว้อย่างแนบเนียนและแยบยลชนิดคนเหนือคน คำฟ้องของโจทก์ดังกล่าวนี้ตรงกับพระราชกระแสของในหลวงองค์ปัจจุบัน ที่ได้พระราชทานกับคณะกรรมการศาลกลางเมืองว่า

“ผู้ร้ายจะต้องเป็นคนที่เก่งมาก ถ้าผู้ร้ายนี้คิดจะปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัวจะต้องเป็นคนฉลาดมีไหวพริบมาก” เกี่ยวกับปืนของกลาง พระองค์มีพระราชกระแสว่า

“ส่วนปืนนั้นคนร้ายอาจจะไม่ต้องไปหยิบ แต่อาจอยู่ในกระเป๋าคคนร้ายก็ได้”

แต่ข้อเท็จจริงที่ประจักษ์ทางวัตถุพยานแสดงให้เห็นไปในอีกทางหนึ่งที่ตรงกันข้ามกับการวางแผนอย่างแนบเนียนและแยบยล คือไม่มีการวางแผนอะไรเลย ดังเช่น ลักษณะบาดแผลที่พิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยนายแพทย์สุด แสงวิเชียร รายงานว่าเป็นบาดแผลที่เกิดจากการยิงในระยะที่ปากกระบอกปืนอยู่ติดกับพระนลาฏ (หน้าผาก) หรือห่างจากพระนลาฏก็ไม่เกิน 5 ซม. เรียกว่าเป็นการจ่อหน้าผากยิงทีเดียว ซึ่งในลักษณะอย่างนี้ไม่น่าจะเป็นการกระทำของ “คนร้าย” ที่หมายลอบปลงพระชนม์เยาวกษัตริย์ผู้บริสุทธิ์อันเป็นที่รักของคนทั้งชาติ และโดยสามัญสำนึกแล้ว คนร้ายที่โหดจะจ่อยิงให้กระทบผิวหนังของผู้ถูก (ลอบ) ยิงเช่นนี้ โดยเฉพาะผู้ถูกยิงเป็นถึงพระมหากษัตริย์ ใครหรือที่จะกล้า และในเวลานั้นเป็นเวลาเช้า 9 นาฬิกาเศษ พระองค์ทรงตื่นบรรทม เข้าห้องทรงแล้วเมื่อเวลา 8 นาฬิกาเศษ ถึงแม้ว่าจะกลับขึ้นพระแท่นอีกก็คงจะไม่บรรทมหลับ และถึงแม้ว่าจะหลับก็คงจะไม่หลับสนิทเพราะฉะนั้นโอกาสที่คนร้ายจะเอาปืนไปจ่อติดกับหน้าผากแล้วเหนียวไกจึงเป็นไปได้ไม่ได้

นอกจากนี้ลักษณะบาดแผลที่พระนลาฏอยู่เหนือพระขนง (คิ้ว) ด้านซ้าย อันเป็นการขัดกับความถนัดของพระองค์ที่ถนัดขวา ซึ่งถ้าเป็นการวางแผนปลงพระชนม์และอำพรางคดีให้เห็นว่าเป็นการปลงพระชนม์เองดังที่โจทก์กล่าวฟ้องแล้ว คนร้ายจะต้องยิงในท่าทางที่คนถนัดขวาจะพึงกระทำ และถ้าเป็นเช่นนั้นบาดแผลก็จะต้องปรากฏอยู่ที่เหนือพระขนงด้านซ้ายอย่างแน่นอน และลักษณะของตำแหน่งปืนก็จะไม่ไปวางอยู่ที่ข้างพระกรซ้าย ดังที่ สรรใจ แสงวิเชียร ได้เขียนไว้ในหนังสือ “กรณีสวรรคต 9 มิถุนายน 2489” ความว่า

“คนร้ายอาจจะไม่ทันคิดว่าแรงสะท้อนกลับของปืนยู เอส อาร์มี มีมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับแรงที่ใช้ในการกำปืนและลั่นไก จึงวางปืนไปไกลถึงข้อศอก แทนที่จะวางไว้ในบริเวณใกล้พระศอก” (คือหมายความว่าถ้าเป็นการปลงพระชนม์เอง พระแสงปืนจะตกอยู่บริเวณใกล้ ๆ พระศอก)

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ จึงเป็นการแย้งกับคำฟ้องของโจทก์ที่ว่าผู้ร้ายได้วางแผนปลงพระชนม์แล้วเพทุบายให้เข้าใจไปว่าเป็นการปลงพระชนม์พระองค์เอง เพราะถ้าคนร้ายเพทุบายเช่นนั้นจริง ก็จะต้องเพทุบายให้ตลอด เช่น ตำแหน่งบาดแผลก็ต้องอยู่ในตำแหน่งที่คนถนัดขวาจะพึงกระทำดังที่กล่าวข้างต้น และตำแหน่งที่ควรจะวางปืนให้เห็นเป็นว่าปืนหลุดกระเด็นจากมือภายหลังที่ลั่นไกแล้ว ก็ไม่ควรเอาไปวางไว้ที่ข้างพระกรเบื้องซ้ายของพระองค์ เพราะมันไกลเกินกว่าที่แรงสะท้อนกลับของปืนจะกระเด็นไปถึง ถ้าจะกล่าวแก้ว่าคนร้ายไม่รู้ว่ในหลวงอาหนักฯ ทรงถนัดซ้ายหรือขวา และไม่รู้ในเรื่องแรงสะท้อนของปืนยู เอส อาร์มี แล้ว ก็ย่อมจะเป็นไปไม่ได้ เพราะคนร้ายขนาดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์นั้น จะต้องเป็นดังพระราชกระแสนของในหลวงองค์ปัจจุบันที่ว่า จะต้องเป็นคนที่เก่งมาก จะต้องเป็นคนฉลาดมีไหวพริบดีแล้วคนที่เก่งมากฉลาดไหวพริบดี จะไม่รู้ในสิ่งที่ควรรู้เป็นไปได้อย่างไร

เกี่ยวกับปัญหาปืนของกลางที่โจทก์พยายามพิสูจน์ว่าได้ใช้ยิงมา

ก่อนวันเกิดเหตุถึง 8 วัน (เพื่อให้สอดคล้องกับคำฟ้องที่ว่าป็นที่ทำให้ในหลวงอาหนักๆ สวรรคตนั้นไม่ใช่ป็นของกลาง แต่เป็นป็นอีกกระบอกหนึ่งที่คนร้ายเตรียมมาเอง) แต่ก็เป็นการพิสูจน์ที่เชื่อถืออะไรไม่ได้เลย ในเมื่อผู้พิสูจน์อยู่ภายใต้อำนาจเผด็จการทหารและอำนาจจตุตติ แม้ผู้ที่ทำการพิสูจน์จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่จบปริญญาเอกมาจากเยอรมันก็ตาม ดังที่ผู้พิพากษาท่านหนึ่งของศาลอุทธรณ์ คือหลวงบริพนธ์ พจนวิสุทธิ ได้ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อถือไม่ได้ของการพิสูจน์ไว้ในความเห็นแย้งของท่านว่าดังนี้

“พระแสงปืนของกลางเป็นพยานวัตถุสำคัญว่าจะเป็นพระแสงปืนที่ทำให้ลั่นกลาลั่นกระหม่อมสวรรคตหรือมิใช่ ศาลอุทธรณ์เชื่อคำผู้ชำนาญการพิเศษของกรมวิทยาศาสตร์ มีนายจำรง รัตนรัตน์ และนายแพทย์ศิริ ติวยานนท์ ว่าเป็นปืนที่ยิงมาก่อนวันสวรรคตเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 วัน หรือ 8 วัน ก่อนส่งมายังกรมวิทยาศาสตร์ โดยวิธีการหาปฏิกิริยาของไนไตรท์เปรียบเทียบกัน แต่การทดลองโดยวิธีการเปรียบเทียบกันนั้นเห็นว่ายังไม่เป็นที่แน่นอน เพราะ (อ้างหลักฐานในการทดลองหาปฏิกิริยาของไนไตรด์ ที่กรมวิทยาศาสตร์ได้ทดลอง 3 ครั้ง **แต่หาความแน่นอนไม่ได้** และการทดลองหาไนไตรท์ของกรมวิทยาศาสตร์ครั้งนี้นับเป็นของใหม่ กรมวิทยาศาสตร์ไม่เคยทำมาก่อนเลย)” หลวงบริพนธ์ฯ ได้สรุปความเห็นของท่านจากหลักฐานที่พิสูจน์ได้ดังนี้

“ปลอกกระสุนของกลางนั้น นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ 2 เป็นผู้เก็บได้ในวันเกิดเหตุขึ้นเอง ส่วนหัวกระสุนปืนของกลาง ตำรวจให้นายชิต จำเลยเป็นผู้นำ และตำรวจค้นได้จากพระยี่ภู่ ทั้งปลอกและกระสุนนี้ พ.ต.ท.เอ็จ ณ ป้อมเพ็ชร และ ร.ต.ท.ทวี จำรูญจันทร์ ผู้ชำนาญการพิเศษของโจทก์เบิกความว่า เป็นปลอกและหัวกระสุนที่ยิงมาจากปืนของกลาง เพราะปลอกกระสุนปืนที่ยิงทดลอง ปรากฏว่ามีตำหนิเหมือนกับปลอกและหัวกระสุนปืนของกลาง เฉพาะปลอกมีตำหนิและลักษณะตรงกันถึง 12 แห่ง แสดงว่ามาจากปืนกระบอกเดียวกัน

แน่นอน ดังจะเห็นได้จากภาพถ่ายหมายเลข 88

หัวกระสุนของกลางที่ทดลองยิง เมื่อถ่ายภาพแล้วเป็นหัวกระสุนที่ผ่านลำกล้องเดียวกัน มีลักษณะตรงกัน 8 แห่ง ซึ่งแสดงว่าแน่นอน เห็นได้จากภาพถ่าย 89

ดังนี้ เชื้อพยานโจทก์ 2 ปากนี้ได้ว่า ปลอกกระสุนและหัวกระสุนยิงจากปืนของกลาง เมื่อไม่เชื่อปืนของกลางเป็นปืนที่ยิงมาก่อนหน้าวันสวรรคตตามวิธีหาปฏิริยาของไนไตรท์ และเมื่อปลอกกระสุนปืนเก็บได้ในพระวิสูตร หัวกระสุนปืนได้ในพระยี่ภู่ มีรอยเป็นทางเดินของลูกปืน พระแสงปืนอยู่บนพระแท่น ทั้ง 3 สิ่งประกอบกันเป็นลักษณะที่แสดงว่า พระแสงปืนของกลางเป็นพระแสงปืนที่ใช้ยิงในวันสวรรคต"

เหตุผลที่โจทก์ต้องสร้างหลักฐาน (แต่เชื่อถือไม่ได้) ว่าเป็นของกลางที่พบอยู่บนพระแท่นในเช้าวันเกิดเหตุ ไม่ใช่ปืนที่ทำให้ในหลวงอานันทฯ สวรรคต ทั้ง ๆ ที่นอกจากปลอกกระสุนที่นายชิตพบข้างพระแท่น ซึ่งโจทก์หาว่านายชิตเพทุบายสับเปลี่ยนแล้ว ก็ยังมีหัวกระสุนที่ฝังอยู่ในพระยี่ภู่ (พูกนอน) ซึ่งผู้ชำนาญการกรมตำรวจได้พิสูจน์แล้วว่า เป็นหัวกระสุนปืนที่ยิงจากปืนของกลาง (ถ้าจะกล่าวหาว่านายชิตเพทุบายสับเปลี่ยนหัวกระสุนปืนที่ฝังอยู่ในพระยี่ภู่ก็คงจะบ้าเกินไป)

เหตุผลก็คือ ในเมื่อโจทก์กลางฟ้องว่ากรณีสวรรคตเกิดขึ้นจากการลอบปลงพระชนม์ของบุคคลภายนอก ชี้ชัดลงไปในแถลงการณ์เปิดคดีของโจทก์คือ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช ก็ธรรมดาของผู้ร้ายที่ลอบเข้าไปปลงพระชนม์นั้น จะต้องเตรียมอาวุธปืนเข้าไปด้วย เพราะถ้าจะให้ผู้ร้ายเดินมือเปล่าเข้าไปหาปืนเอาในห้องพระบรรทมก็จะไม่สมเหตุสมผลเป็นการผิดวิสัย โจทก์จึงพยายามสร้างพยานหลักฐานเท็จว่าเป็นของกลางที่พบอยู่บนพระแท่น ไม่ใช่ปืนกระบอกที่ทำให้ในหลวงอานันทฯ สวรรคต เพราะถ้าหากสวรรคตด้วยปืนของกลางแล้ว ก็จะเป็นการบ่งชี้ว่ากรณีสวรรคตไม่ใช่เกิดจากการถูกลอบปลงพระชนม์ของบุคคลภายนอก

นอก (ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวข้างต้น) แต่หากเกิดขึ้นจากบุคคลภายใน
 นั้นเอง

21

พระแสงปิ่นของกลาง ซึ่งเป็นพระแสงปิ่นที่ในหลวงอานันท์ฯ เคยทรงอยู่เสมอ ๆ (แต่โจทก์อ้างว่าพระแสงปิ่นของกลางนี้ ไม่ใช่พระแสงปิ่นกระบอกที่ใช้ปลงพระชนม์พระองค์ท่าน) ปรากฏว่าเคย ขัดลากล่อง จากคำให้การของนายมังกร ภมรบุตร พยานโจทก์ เกี่ยวกับพระแสงปิ่นกระบอกของกลางว่าดังนี้

“เวลาพระเจ้าอยู่หัวทรงหัดพระแสงปิ่น ข้าพเจ้าเคยไปอยู่รับใช้ พระองค์ท่าน ครั้งหนึ่งราวปลาย ๆ เดือนพฤษภาคม เวลาบ่าย 3 โมง พระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ก็ทรงยิงปืนทั้งสองพระองค์ โดยทรง ประทับที่พระระเบียงชั้นล่างด้านหลัง ตรงห้องรับประทานอาหารของ ข้าหลวงช่วงที่ 2 และยิงไปที่พุ่มซึ่งตั้งอยู่ที่ข้างโบสถ์พุทธรัตน แต่ทรง ยิงตามแนวด้านตะวันออกของพระที่นั่งศรีตลาภิรมย์ พระแสงปิ่นที่ทรง ยิงเป็นปืนสั้นทั้งสองพระองค์

พระองค์ทรงยิงอยู่นานราว 20 นาที ก็ส่งพระแสงปิ่นนั้นให้ ข้าพเจ้า รับสั่งว่าให้นำปืนไปให้เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดเสีย ข้าพเจ้าคง รับพระแสงปิ่นเฉพาะกระบอกของในหลวงในพระบรมโกษฐ์ ได้เห็น แหนบคงอยู่ในพระแสงปิ่น แต่ในแหนบนั้นจะมีลูกกระสุนปืนอยู่ด้วย หรือไม่ไม่ทราบ แต่ในหลวงในพระบรมโกษฐ์ทรงส่งพระแสงปิ่นให้ข้าพเจ้า แล้วรับสั่งว่าอย่ายกปืนขึ้นมองดูหรือยกปืนขึ้นลง ข้าพเจ้าจึงถือปืนไป

เฉย ๆ ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจพระราชประสงค์ว่ากลัวลูกกระสุนจะยังมีอยู่ อาจจะลั่นออกเป็นอันตรายได้

ข้าพเจ้าพาพระแสงปืนเข้าไปให้เจ้าพนักงานแผนกภูษามาลาในสำนักพระราชวัง มอบพระแสงปืนให้แก่หลวงสนิทอาวุธ บอกว่าในหลวงรับสั่งมาว่าให้ทำความสะอาดปืน หลวงสนิทรับปืนพาไปในห้องข้าพเจ้าคงรออยู่ข้างนอก จึงไม่ได้เห็นเวลาหลวงสนิทอาวุธทำอะไรแก่พระแสงปืนนั้น ข้าพเจ้าร่ออยู่ประมาณ 20 นาทีหรือ 30 นาที หลวงสนิทก็นำพระแสงปืนกระบอกนั้นมาส่งให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็พาพระแสงปืนมาพบในหลวงในพระบรมโกษฐ์ที่ทรงประทับอยู่ในห้องทรงสบาย ข้าพเจ้าเข้าไปถวายพระแสงปืนให้แก่ในหลวงในพระบรมโกษฐ์

นอกจากครั้งนี้แล้ว ถัดมา 3-4 วัน ข้าพเจ้ามาเฝ้าและมานั่งอยู่ที่เก้าอี้ฉัตรชั้นล่าง เมื่อเวลา 10 นาฬิกาเศษ ในหลวงในพระบรมโกษฐ์ทรงชะโงกที่ลูกกรงบันไดชั้นบนด้านเหนือก่อนไปข้างหัวบันได และกวักพระหัตถ์เรียกข้าพเจ้า ข้าพเจ้าก็ขึ้นบันไดไปเฝ้าพระองค์ท่านที่ห้องบันไดชั้นบนนั้น

พอข้าพเจ้าขึ้นไปถึง ในหลวงในพระบรมโกษฐ์ก็ส่งปืนสั้น 1 กระบอกให้ข้าพเจ้า รับสั่งว่าให้ข้าพเจ้านำปืนนั้นไปให้เจ้าหน้าที่ทำความสะอาดอีกครั้ง ข้าพเจ้ารับปืนจากพระหัตถ์เดินลงบันไดไป ยังไม่ถึงชั้นล่าง ในหลวงในพระบรมโกษฐ์ทรงรับสั่งเรียกข้าพเจ้าว่ากลับขึ้นมาก่อน ข้าพเจ้าก็กลับขึ้นไปเฝ้าในหลวงรัชกาลที่ 8 รับสั่งว่าถือปืนไปอย่ายกปืนขึ้นสอง และยกพระหัตถ์ของท่านใช้นิ้วชี้ไปที่พระนลาฏของพระองค์ท่าน เพราะลูกขัดลากล่องอยู่และรับสั่งว่าเข้าใจนะ

ข้าพเจ้ากราบทูลว่า ข้าพระพุทธเจ้าเข้าใจแล้ว ข้าพเจ้านำปืนกระบอกนั้นไปให้หลวงสนิทอาวุธทำความสะอาด และบอกหลวงสนิทอาวุธให้ระวัง เพราะในหลวงรับสั่งว่าลูกขัดอยู่ในลากล่อง ข้าพเจ้าร่ออยู่สักครู่ หลวงสนิทอาวุธก็นำปืนมาให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้านำปืนนั้นมาถวายในหลวงรัชกาลที่ 8 ที่ในห้องทรงสบาย **พร้อมกับลูกกระสุนหนึ่งนัด**

ที่ค้างอยู่ในลำกล้อง โดยหลวงสนิทอาวุธได้เอากระสุนปืนออกมามอบให้ข้าพเจ้าต่างหาก

ข้าพเจ้าเคยรับใช้เกี่ยวกับพระแสงปืนสองครั้งนี่เท่านั้น พระแสงปืนที่ข้าพเจ้ารับจากในหลวงรัชกาลที่ 8 ทั้งสองครั้งนี้เป็นปืนสั้น มีลักษณะเหมือนกัน แต่จะเป็นปืนกระบอกเดียวกันหรือไม่ทราบ”

นอกจากคำให้การของนายมังกร ภมรบุตร ในเรื่องพระแสงปืนสั้นของในหลวงอานันท์ฯ ว่าเคยซัดลำกล้องแล้ว กรมขุนชัยนาทนเรนทรก็เคยมีพระกระแสกับอธิบดีกรมตำรวจ ซึ่งกรมตำรวจได้บันทึกพระกระแสไว้ว่าดังนี้

“อธิบดีกรมตำรวจได้ทูลขอประทานความเห็นของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนชัยนาทนเรนทร สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนชัยนาทนเรนทร ได้รับสั่งว่าสำหรับพระองค์ท่านนั้นทรงเข้าใจว่าเป็นอุบัติเหตุจริงดังแถลงการณ์ของการ ทหาร เหตุผลที่ทรงเชื่อเช่นนั้นก็เพราะพระองค์ท่านทราบว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดพระแสงปืนมาก และเคยเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเอาพระแสงปืนมากระซกขึ้นลำกล้องเล่นแล้วทรงหันลำกล้องหงายขึ้น ปากกระบอกตรงพระพักตร์แล้วทอดพระเนตรในลำกล้อง และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยรับสั่งว่า **ปืนกระบอกนี้ดันง่ายไก่อ่อน**”

22

บทสรุป

1. ไม่มีการวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี (ตามที่พระพินิจชนคดีสร้างพยานเท็จขึ้นมาใส่ความท่านปรีดี พนมยงค์ เรือเอก วัชรชัย ชัยสิทธิเวช นายเฉลียว ปทุมรส จำเลยที่ 1 นายชิต สิงหเสนี จำเลยที่ 2 และนายบุญย์ ปัทมคริน จำเลยที่ 3 ว่าได้รวมกันไปวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี โดยนายตี๋ ศรีสุวรรณ เป็นคนรู้เห็น และได้มาเบิกความเป็นพยานโจทก์ แต่ศาลไม่เชื่อถ้อยคำให้การของพยานปากนี้ว่าเป็นความจริง และยิ่งกว่านั้น นายตี๋ ศรีสุวรรณ พยานปากเอกของโจทก์ในคดีนี้ ก็ได้มีจดหมายไปขอขมาท่านปรีดีฯ ในภายหลัง ที่ตนเองรับจ้างพระพินิจชนคดีไปเป็นพยานเท็จในครั้งนั้น ดังสำเนาจดหมายที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้)

2. เมื่อไม่มีการวางแผนปลงพระชนม์กันที่บ้านพระยาศรยุทธเสนี คำกล่าวฟ้องของโจทก์ที่กล่าวหาจำเลยทั้ง 3 รวมทั้งที่พาดพิงไปถึงท่านปรีดีฯ กับ เรือเอก วัชรชัย จึงเป็นการฟ้องเท็จ และท่านปรีดีกับพวกจึงเป็นผู้บริสุทธิ์

3. แต่การสวรรคตของในหลวงอานันทฯ เมื่อ 9 มิถุนายน 2489 เวลา 9 นาฬิกาเศษ ณ พระที่นั่งบรมพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง นั้น

เป็นความจริง

4. จากพยานหลักฐานทั้งหมดที่ปรากฏในสำนวนพิจารณาคดี ทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ และสภาพแวดล้อม ได้ชี้ชัดว่ากรณี สวรรคตเกิดขึ้นโดยการกระทำของ**บุคคลอื่น** ไม่ใช่เป็นการกระทำของ พระองค์เองหรืออุบัติเหตุตามแถลงการณ์ของสำนักพระราชวัง (ที่ออกมาเพื่อปกป้องพระเกียรติยศ)

5. คำว่า**บุคคลอื่น** หมายถึง คนภายนอกพระที่นั่งบรมพิมาน ที่ลักลอบเข้าไปในพระบรมมหาราชวังแล้วลักลอบขึ้นไปบนพระที่นั่งบรม พิมาน อันเป็นที่ประทับของพระเจ้าอยู่หัว และปลงพระชนม์พระองค์ ท่าน หรือว่าหมายถึงคนที่อยู่บนพระที่นั่งบรมพิมานเอง

6. ในประเด็นตามข้อ 5 นี้เราจะพูดเอาเองด้วยอคติ 4 ประการ หรือตามความพอใจชอบใจของเราหาได้ไม่ แต่หากจะต้องพูดกันด้วย ข้อเท็จจริงที่มีหลักฐานยืนยันได้ และหลักฐานข้อเท็จจริงที่ยืนยันได้ก็มี ปรากฏอยู่แล้วในสำนวนพิจารณาคดีที่มุ่งชี้ว่า **บุคคลอื่น** หมายถึง คน ที่อยู่บนพระที่นั่งบรมพิมาน

7. บุคคลที่อยู่บนพระที่นั่งบรมพิมานในเช้าวันเกิดเหตุ นั้น มี ด้วยกัน 8 คน คือ (1) ในหลวงอานันทฯ (2) ในหลวงภูมิพลฯ (3) สมเด็จพระราชชนนี (4) พระพี่เลี้ยงเนื่อง (5) นางสาวจรรยา (6) นาย ฉลาด (7) นายชิต และ (8) นายบุศย์

8. ยกเว้นในหลวงอานันทฯ พระองค์ผู้เสด็จสวรรคต ยัง เหลืออีก 7 คน ต่างก็มีพยานหลักฐานยืนยันได้ว่าในขณะที่เสียงปืน ระเบิดขึ้นนั้นทุกคนไม่ได้อยู่ในห้องพระบรรทมของในหลวงอานันทฯ

นายชิต นายบุศย์ ซึ่งอยู่ใกล้จุดที่เกิดเหตุมากที่สุด แต่ก็อยู่นอกห้องพระบรรทม คือทั้งสองนั่งอยู่ที่ระเบียงทางเข้าห้องแต่งพระองค์ (อันเป็นทางผ่านเข้าสู่ห้องพระบรรทม)

พระพี่เลี้ยงเนื่อง กำลังจัดเข้าของอยู่ในห้องบรรทมของใน หลวงองค์ปัจจุบัน

นางสาวจรรยา ทะละภัก อยู่ในห้องสมเด็จพระราชชนนี กำลังเตรียมทำความเรียบร้อยพระแท่น

นายฉลาด เทียมงามสัจ มหาตเล็กชาวที่ กำลังเฝ้าเครื่องเสวยเข้าอยู่ที่โต๊ะเสวย ณ ห้องเสวยพระกระยาหารเข้า

พระบรมราชชนนี กำลังเตรียมตัวจะออกจากห้องของพระองค์ท่านเพื่อไปเสวยพระกระยาหารเข้า

ในหลวงภูมิพล เดินเข้า ๆ ออก ๆ อยู่ระหว่างห้องบรรทมของพระองค์กับห้องเครื่องเล่นที่อยู่ติดกัน

บทสรุปจึงไม่อาจสรุปลงได้ในวันนี้ว่าใครคือมือปืนปลงพระชนม์ และแม้ว่าในวันนี้จะไม่มีใครรู้ว่าใครคือมือปืนผู้นั้น แต่ในวันหน้าประวัติศาสตร์จะให้คำตอบอย่างแน่นอนว่าใครคือมือปืนผู้นั้น เพราะกฎแห่งประวัติศาสตร์ก็เช่นเดียวกับกฎแห่งกรรมที่ย่อมให้ผลทันทีเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม

(สำเนาจดหมายของนายตี ศรีสุวรรณ)

บ้านเลขที่ 2386 ถนนพหลโยธิน
กรุงเทพฯ

25 มกราคม 2522

เรียน นายปรีดี ที่นับถือ

นายตี ศรีสุวรรณ เป็นพ่อตาของผม ขอให้ผมเขียนจดหมายถึงท่าน นายตีเขียนจดหมายไม่ได้ เมื่อครั้งไปให้การที่ศาลก็ได้แต่เซ็นชื่อตัว ต. และพิมพ์มือเท่านั้น นายตีจึงให้ผมซึ่งเป็นบุตรเขยเขียนตามคำบอกเล่าของนายตี เพื่อขอขมาลาโทษต่อท่าน นายตีให้การต่อศาลว่า นายปรีดี นายวัชรชัย นายเฉลียว นายชิต นายบุญย์ ไปที่บ้านพระยาศรยุทธ ข้างวัดชนะสงคราม เพื่อปรึกษาออบปลงพระชนม์ในหลวงรัชกาลที่ 8 แต่ไม่เป็นความจริง นายตีเอาความไม่จริงมาให้การต่อศาล เพราะพระพินิจ ได้เกลี้ยกล่อมว่า จะให้เงินเลี้ยงนายตีจนตาย เมื่อให้การแล้วพระพินิจให้นายตี 500-600 บาท และให้นายตีกินอยู่หลับนอนที่สันติบาลประมาณ 2 ปีเศษ เดิมพระพินิจบอกว่าจะให้สองหมื่นบาท เมื่อเสร็จคดีแล้วพระพินิจก็ไม่จ่ายให้อีกตามที่รับปากไว้ เวลานี้ นายตีรู้สึกเสียใจมากที่ทำให้ 3 คนตาย และนายปรีดีกับนายวัชรชัยที่บริสุทธิ์ ต้องถูกกล่าวหาด้วย นายตีได้ทำบุญกวาดน้ำให้กับผู้ตายเสมอมา แต่ยังเสียใจไม่หาย เดียวนี้ก็มีอายุมากแล้ว อีกไม่ช้าก็ตาย จึงขอขมาลาโทษนายปรีดี นายวัชรชัย นายเฉลียว นายชิต นายบุญย์ ที่นายตีเอาความเท็จมาให้การปรักปรำ ขอได้โปรดให้ขมาต่อนายตีด้วย

ข้อความทั้งหมดนี้ ผมอ่านให้นายตีฟังต่อหน้าคนหลายคนในวันนี้ เวลาประมาณ 11 น. เศษ และได้ให้นายตีพิมพ์ลายมือนายตีต่อหน้าผมและคนฟังด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
เลื่อน คิริอัมพร

แผนผังพระที่นั่งบรมพิมาน ชั้นบน (พ.ศ. ๒๔๘๓)

